

NASLOV

 Leto XXXIII
ŠT. 59

 Murska Sobota,
1. oktobra 1981

CENA 8 DIN

VESTNIK

Po dvajsetih letih so se v Gornji Radgoni zopet zbrali jugoslovanski gradbinci

V korak z najrazvitejšimi

Kar dve polni desetletji sta pretekli, preden so se na enem mestu končno zbrali gradbeniki iz države in predstavili najnovejše dosežke gradbeništva in industrije gradbenih materialov. Da pa je bilo takšno srečanje nujno potrebno, dokazuje udeležba na prvem sejmu gradbeništva in gradbenih materialov, ki so ga odprli v ponedeljek v Gornji Radgoni. Na sejmu razstavlja 400 domačih gradbenih organizacij združenega dela in 40 podjetij iz Avstrije, Italije, Zvezne republike Nemčije, Švice in Liechtensteina.

»Jugoslovanski sejem gradbeništva v Gornji Radgoni sovpadla z našimi napor, da v zaostrenih pogojih gospodarjenja pokaže ta panoga svojo tehnološko in razvojno-raziskovalno organiziranost ter pripravljenost za nastop na domačih in tujih trgih.« je ocenil tretjo sejemsko prireditev v obmejni Gornji Radgoni Milan Krajnik, podpredsednik slovenske gospodarske zbornice, ki je sejem slovesno odprl.

Sejem je prav poživitev za jugoslovanske, posebej pa še za slovenske gradbince in panogo, ki v naši republiki zaposluje kar 14 odstotkov vseh delavcev v gospodarstvu. Ti pa ustvarjajo okrog

20 odstotkov vseh gradbenih del in storitev v državi. Kljub temu da je slovensko gradbeništvo izredno razvito in sodobno opremljeno, še ni

jil.

Prvi jugoslovanski sejem gradbeništva z mednarodno udeležbo v Gornji Radgoni je priložnost, da se gradbinci

plod lastnega znanja. Saj so naše naravne danosti porok, da bo gradbeništvo tudi v prihodnje pomembna gospodarska panoga. Potrebno

Foto: Albert A.

doseglo tiste izvozne narananosti, ki je začrtana v temeljih družbenega plana republike, čeprav se je izvoz v zadnjih dveh letih podvo-

medsebojno povežejo in skupno aktivno vključijo v mednarodno delitev dela na podlagi hitrejšega razvoja tehnologije, ki mora biti

je le vlagati napore, da ulovimo korak z najrazvitejšimi.

V. Paveo

Volitve 1982

UVELJAVLJANJE KONTINUITETE

Vso podporo je treba dati takim kadrom, ki se bodo pripravljali pogumno in kolikor mogoče poznavalsko lotevati problemov, ki jih bosta v tretjem delegatskem mandatu prinašala čas in razmere. V socialistični zvezi kot frontni organizaciji bodo morali še bolj kot doslej spodbujati delovne ljudi in občane k poglobljenim, ustvarjalno kritičnim razpravam v sekcijah, svetih in drugih oblikah organiziranega delovanja socialistične zveze o vseh vprašanjih, pomembnih za delo in življenje ljudi.

To bi utegnili biti vodilo, rdeča nit zdajšnjih zavzetih priprav na delegatske in skupščinske volitve prihodnje leto. V Pomurju smo jih — kot ugotavljajo na pomurskem medobčinskem svetu SZDL — širokopotezno zastavili, pri čemer rabijo kot dobra osnova in izkušnja vsebinsko, kadrovsko in organizacijsko uspešno izpeljane volitve iz leta 1978.

Tako smo že na pomlad začeli z evidentiranjem možnih kandidatov za opravljanje najrazličnejših nalog v delegatskih in skupščinskih telesih in družbenopolitičnih organizacijah. Pri tem je posebna pozornost odmerjena koordinirani akciji vseh družbenopolitičnih organizacij v občinah, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela v smislu skrbnega evidentiranja kar največjega števila novih, sposobnih delovnih ljudi in občanov, še posebej žensk, mladine in borcev.

Nič manj zahtevno in odgovorno ni preverjanje dosedanje organiziranosti in sestave delegatskih skupščin. Proučiti je namreč treba celotno shemo vseh delegatskih skupščin in njihovih organov, konference delegacij, posebne delegacije, trajanje mandatov voljenih in imenovanih funkcionarjev in evidentirati možne kandidate za opravljanje profesionalnih in neprofesionalnih funkcij.

Ob volitvah 1978 smo sicer razglašali potrebo po približno enaki veljavi načel kontinuitete in rotacije v temeljnih delegacijah, vendar je po ocenah in spričo mladosti delegatskega načina oblikovanja družbenih odločitev prevladala kontinuiteta. V naslednjem, tretjem mandatu, se zato srečujemo z zahtevno kadrovsko nalogo, saj še tako sposobnih ljudi ni mogoče tretjič delegirati v isto delegacijo. To še posebej terjaja, da evidentiramo take nove možne kandidate, ki si z delom in na njegovi podlagi pridobivajo družbeni ugled v neposrednih delovnih in življenjskih okoljih. Evidentiranje pa jim pomeni prvo družbeno priznanje in začetek poti, po kateri je doslej stopilo brez števila članov delegacij in po kateri že osmo leto delovni ljudje in občani uspešno obvladujejo družbene razmere, razvoj in skupni napredek.

Nalog je torej ničkoliko in velja vnovič podčrtati, da jih v Pomurju opravljamo resno in odgovorno, saj nam je jasno, kako odločilnega pomena je uresničitev načela o podružbljanju kadrovske politike, še zlasti pa uresničevanje Titove pobude o kolektivnem delu, vodenju in odgovornosti.

Branko ŽUNEC

Kaj se dogaja z našim planetom? str. 12

Investicije v zdravstvu

KIRURGIJA BO!

Delovno telo, ustanovljeno na podlagi zakona o začasni prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za gradnjo in nakup določenih objektov in opreme v letu 1981 pri skupščini SR Slovenije, je v torek ponovno razpravljalo o vlogi Pomurskega zdravstvenega centra Murska Sobota za izjemno dovoljenje za začetek gradnje kirurškega bloka soboške bolnišnice v Rakičanu v letošnjem letu. Po dodatnih pojasnilih PZC, SDK, banke

in regionalne zdravstvene skupnosti je delovno telo sprejelo sklep, da se dovoli izgradnja kirurškega bloka soboške bolnišnice brez kakršnih koli pogojev.

Glede na to, da ima Pomurski zdravstveni center že v celoti pripravljeno potrebno tehnično dokumentacijo ter občinska in republiška soglasja za pridobitev gradbenega dovoljenja, ni nobenih razlogov, da SDK ne bi izdala potrdilo o zagotovitvi sredstev za gradnjo kirur-

škega bloka, na osnovi katerega občinski organi tudi izdajo gradbeno dovoljenje. S tem je torej prižgana zelena luč za izgradnjo tega prepotrebne zdravstvenega objekta v Pomurju, za katerega so delovni ljudje in občani tudi izglasovali samoprisevek. Izgradnja kirurškega bloka soboške bolnišnice bo po predračunu veljala 531.430.000 dinarjev. Z izgradnjo pa bodo predvidoma začeli v teh dneh.

Feri Maučec

Gornja Radgona

Uspelo srečanje prostovoljcev TO

V Gornji Radgoni je bilo 7. srečanje in tekmovanje mladink in mladincev prostovoljcev teritorialne obrambe koroške, mariborske in pomurske regije. Prišli so mladi iz 12 občin, ki so letos kot prostovoljci končali usposabljanje in se vključili v vrste teritorialcev. Prišli so v obmejno mesto Gornjo Radgono, da se med seboj spoznajo, navežejo stike in prijateljstva ter izmenjajo izkušnje, hkrati pa se pomerijo v obrambnih veščinah. Na srečanju, ki je uspelo, so mladi izpričali ljubezen do domovine in tovariša Tita, zlasti na kviz tekmovanju o življenjski poti tovariša Tita. Sicer pa tovrstna srečanja prispevajo k negovanju in ohranjanju revolucionarnih tradicij, ki se tako prenašajo iz generacije v generacijo in bi jih v prihodnje bilo potrebno še poglobljati.

Organizatorja srečanja — občinski štab TO in občinska konferenca ZSMS Gornja Radgona sta pod pokroviteljstvom PS ZSMS za Pomurje in občinskega komi-

teja za SLO in DS ter ob pomoči družbenopolitičnih skupnosti in združenega dela, poskrbela za prijetno dvodnevno bivanje mladih prostovoljcev teritorialcev iz severovzhodne Slovenije v

Gornji Radgoni. Tako so bili udeleženci srečanja izredno zadovoljni, hkrati pa izražali želje, da naj bi tovrstna srečanja postala vseslovenska.

F. Maučec

Na 7. srečanju in tekmovanju mladink in mladincev prostovoljcev TO v Gornji Radgoni, katerega so se udeležili mladi iz 12 občin severovzhodne Slovenije, so udeleženci pokazali veliko spretnosti in znanja iz obrambnih veščin. Srečanje je potrdilo mišljenja nekaterih, da bi ga bilo potrebno razširiti na celotno Slovenijo.

Foto: Feri Maučec

Setev naj bo pravočasna

str. 8

K močni zunanje politični aktivnosti naše države v preteklem tednu sodi tudi obisk predsednika vlade Ljudske republike Konga Sylvaína Goma v Beogradu. Na sliki: Goma in predsednik ZIS Veselin Đuranović.

Poljaki bodo dobili kruh

Po nekaj tedenskem razmišljanju o obsegu in vsebini tretje tranše pošiljke hrane za Poljsko, kar so uradno pojasnili z delno izpraznjenimi kašči, kajti zaradi skoka cen hrane na svetovnem trgu zaloge niso tako polne kot običajno, je bruseljska komisija EGS vendarle pripravila predlog, o katerem bodo v zadnji tretjini oktobra razpravljali zunanji ministri članic deseterice.

Tretja tranša pomoči v hrani naj bi po mnenju komisije vsebovala 550.000 ton pšenice (krušne), 50.000 ton rži, 20.000 ton riža, 40.000 ton govedine,

10.000 ton svinine, 30.000 ton masla in 30.000 ton limon. Tako kot dosedanja dve pošiljki — druga tranša še ni v celoti prispela na Poljsko — bodo tudi omenjene količine hrane prodali po 15 odstotkov nižji ceni od svetovne, kar bo skupni proračun EGS veljalo približno 55 milijonov dolarjev. To je doslej najvišji strošek za subvencioniranje prodaje hrane Poljski, kajti prva pošiljka je skupno blagajno deseterice stala 31,8 milijona dolarjev, druga pa 42 milijonov.

Najnovejši paket hrane je — kar zadeva pšenico — skoraj

za polovico manjši od poljskih želja. Namesto milijon ton krušne pšenice, za kar se je zavzemala varšavska vlada, je komisija odobrila le 550.000 ton. V Bruslju so pojasnili, da imajo nekatere članice EGS, ki bodo kreditirale omenjene nakupe, proračunske probleme, poleg tega pa komisija pristavlja, da bodo tretjo tranšo odposlali v obdobju od oktobra do prihodnjega marca, v tem ko je poljska vlada omenjala rok od oktobra do julija 1982. Kolikor bi bilo potrebno poslati še nadaljnje količine hrane, bo EGS marca znova razpravljala o dodatni pomoči, ki bo jo dobavili med marcem in žetvijo na Poljskem.

Proračunske težave, o katerih so govorili v komisiji med pripravljanjem predloga in ki so bržčas zmanjšale količino pšenice od milijon na 550.000 ton, je opaziti predvsem v ZR Nemčiji, ki naj bi dobavila približno četrtno krušne pšenice in enak delež posojil od skupno 400 milijonov dolarjev, kolikor velja tretja tranša hrane. Zahodnonemške banke, ki bodo kreditirale dobavo hrane, za katero se je obvezala bonška vlada, so pred časom zahtevale državno garancijo, ugotavljajoč da je plačilna sposobnost poljske vlade okrnjena zaradi nakopičenega bremena dolgov.

(Po Delu)

Pravda o odnosih z Jugoslavijo

Vodilni sovjetski list »Pravda« je pred dnevi pozitivno ocenil razvoj jugoslovansko-sovjetskih odnosov. V minulem desetletju, ugotavlja organ CK KP Sovjetske zveze, so se vezi med državama na različnih področjih razširile in okrepile.

»Pravda« je na to spomnila v članku, ki je posvečen 10-letnici jugoslovansko-sovjetske izjave, ki sta jo podpisala predsednika Tito in Brežnjev med obiskom generalnega sekretarja KPSZ v Jugoslaviji. V članku je poudarjeno, da je s to izjavo bila potrjena »pomembna etapa v krepitvi prijateljstva in sodelovanja narodov obeh držav«. Pozneje je sicer bilo še sedem srečanj predsednika Tita in Leonida Brežnjeva, toda »nov pomemben korak«, poudarja »Pravda«, je bilo srečanje najvišjih jugoslovanskih voditeljev z generalnim sekretarjem CK KPSZ in predsednikom prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR v maju 1980 v Beogradu. (Po Tanjugu)

O čem je Reagan pisal Brežnjevu?

»Združene države Amerike so v celoti pripravljene pogovarjati se s Sovjetsko zvezo z namenom, da bi dosegli boljše ameriško-sovjetske odnose, in sicer o vseh spornih vprašanjih, ki ločujejo obe državi; skušajo doseči daljnosežno, preverljivo zmanjšanje jedrskega orožja, razširiti trgovino in okrepiti stike na vseh ravneh naših družb.« je izjavil predstavnik za tisk ameriškega predsednika Ronalda Reagana, Dean Fischer, ko je povzel bistvene značilnosti Reaganovega najnovejšega pisma sovjetskemu predsedniku Leonidu Brežnjevu.

Fischer je ob tej priložnosti poudaril, da so ZDA »življenjsko zainteresirane za miroljubno reševanje mednarodnih napetosti ter za stabilne in konstruktivne odnose s Sovjetsko zvezo.« Toda, je dodal Fischer, Združene države so bolj za dejanja kot pa za besede, kadar gre za mir.

Zelim poudariti, da je treba resnično trdne in konstruktivne odnose graditi na zadržanosti in recipročnosti; prav odkrito povedano, mi verjamemo, da so to prvine, ki smo jih pogrešali pri mnogih sovjetskih akcijah v zadnjih letih.

Fischer se je dotaknil nekaterih posebno pomembnih vidikov, ki naj bi odločno vplivali na ameriško-sovjetske odnose:

— Neprestano in obsežno dograjevanje sovjetskih vojaških zmogljivosti v zadnjih 15 letih, ki daleč presega sovjetske obrambne potrebe in ki povzroča motnje, ker je s sovjetske strani zaznati težnjo po vojaški nadmoči.

— Sovjetska zveza si hoče pridobiti enostranske prednosti v različnih delih sveta, ko posredno ali neposredno uporablja silo v regionalnih zapletih. Posebej nestabilizatorsko vlogo ima pri tem Kuba v Afriki in Latinski Ameriki.

— Treba je reči, da so Združene države prav tako skrajno zaskrbljene nad stanjem v Poljski. Naše stališče, ki se ga strogo držimo, je, da lahko edino poljsko ljudstvo samo reši ta položaj. Vsakršen poskus vmešavanja bi imel resne posledice za vse nas.

V svojem govoru pred generalno skupščino Združenih narodov je sovjetski zunanji minister Andrej Gromiko napadel ameriško politiko v več kot dvanajstih globalnih spornih vprašanjih ter rekel, da ZSSR ni iskala sporov in ne teži h konfrontaciji z ZDA. Predstavnik za tisk Bele hiše Dean Fischer je ocenil ta Gromikov govor kot »skrajno defenzivnega po intonaciji«. Za Gromikov nastop pred Združenimi narodi je Fischer še dejal, da ga »označuje obrabljena retorika in odsotnost konstruktivnih predlogov za katerokoli postavko, ki zadeva mednarodno skupnost. V njem dejansko ni ničesar o vprašanjih tretjega sveta«. Kar je rekel Gromiko, ne pomeni nikakršne spremembe nekdanjih sovjetskih stališč, je izjavil predstavnik za tisk.

Moč današnje Afrike

Na seminarju o razorožitvi pod pokroviteljstvom OZN v konferenčnem centru v Nairobiju so razgrnili zaskrbljujoče podatke o oboroževanju velikih sil in vse večjem naraščanju oboroževalnih stroškov (celo v državah v razvoju).

Svetovni stroški za oboroževanje so se danes povzpeli na 500 milijard dolarjev, kar pomeni, da se vsako minuto porabi milijon dolarjev za izdelavo in nakup sredstev za uničevanje.

Največjo armado in največ sredstev za njeno vzdrževanje na afriški celini ima rasistična Južnoafriška republika. V sklopu njene redne armade se uri več kot 405 tisoč vojakov, za oborožitev pa porabi vsako leto 2,7 milijarde dolarjev. Po nedavno objavljenih podatkih ima pretorijski režim tudi možnost za izdelavo jedrskega orožja.

Po podatkih, ki jih je objavil londonski inštitut za strateške študije, je v Afriki — po številu rednih vojakov in porabljenih sredstvih za oboroževanje na drugem mestu — Egipt s 376 tisoč ljudmi in 2,17 milijarde dolarjev na leto. Na tretjem mestu je po velikosti armade (ne pa tudi po izdatkih za oboroževanje) Etiopija z 230 tisoč vojniki in letnim vojaškim proračunom 385 milijonov dolarjev. Največja afriška država Nigerija ima pod orožjem 146 tisoč vojakov, za vojaške namene pa porabi 1,7 milijarde dolarjev na leto.

Seminar, kakršen je bil v Nairobiju, je stalna oblika dejavnosti centra za razorožitev pri Združenih narodih, ki take sestanke prireja čez celo leto in v različnih delih sveta.

(TANJUG)

globus

NIKOZIJA — V vzhodnem Sredozemlju potekajo veliki manevri NATO pakta, na katerih sodeluje 22 tisoč vojakov.

MADRID — Španske oblasti so objavile, da je zastupitev več kot 5 tisoč prebivalcev s svežimi školjkami posledica klimatskih in ekoloških sprememb v morju, zaradi katerih so v školjkah nastale toksične spojine naravnega izvora.

WASHINGTON — Ameriško obrambno ministrstvo je sporočilo, da bo Egiptu prodalo še 128 tankov vrste »M-60A3«, ki spadajo med najsodobnejše ameriške tanke in jih imajo tudi Izraelci.

ANKARA — Turško vojaško letalo je strmoglavilo na skupino vojakov. Mrtvih je bilo 41, ranjenih pa veliko več.

NEW YORK — Pred dnevi je nova neodvisna država Belize postala 156. članica OZN. Belize je bila pred tem britanska kolonija.

NEW DELHI — V Bangladešu se nadaljujejo nemiri, v katerih sodelujejo predvsem študenti.

JERUZALEM — Izrael je zavrnil resolucijo mednarodne atomske agencije o sankcijah proti Izraelu zaradi napada na iraški reaktor.

MADRID — Špansko-britanski pogajanj o nadaljnji usodi Gibraltarja ne bodo nadaljevali. To so povedali po sestanku španskega in britanskega zunanjega ministra.

BONN — Zahodnonemški kancler Schmidt je ocenil sporočilo o stikih med ameriškim in sovjetskim zunanjim ministrom kot uspeh zahodnonemške politike. Dogovorjeno je, da bo 30. novembra v Ženevi sestanek na katerem se bodo začeli pogovarjati o jedrskem orožju.

V žarišču dogodkov

HOMEINI JE ISLAM UMAZAL . . .

Masud Radžavi (33) je skupaj z nekdanjim iranskim predsednikom Bani Sadrom zbežal v pariški azil. Radžavi je vodja levičarskih mudžahedinov v Iranu, ki so jih v preteklih tednih precej aretirali in tudi ustrelili. Računajo, da je v Iranu okoli 30 tisoč mudžahedinov.

SPIEGEL: Kmalu po vašem prihodu ste rekli, da boste po dveh mesecih Francijo zopet zapustili in se vrnili v Iran. Zakaj ste prišli v Pariz?

RADŽAVI: Da bi informiral svetovno javnost o položaju v Iranu. Morate si vendar predstavljati: stalne usmrtnice, pri katerih ni prizanešeno niti devet, desetletnim deklicam in nosečim ženam. Zadenejo lahko vojake, trgovce, takorekoč vsakogar. Zatrta je vsakršna svoboda, opozicijski časopisi so zablokirani. Proti temu se zdaj upirajo ljudske množice. Pomembno je o tem seznanjati svet.

Ali ne bi bilo prav tako pomembno, da bi vaši privrženci v Iranu ne imeli vtisa, da ste jih z begom pustili na cedilu?

Nihče v Iranu ne misli, da sva z Bani Sadrom zbežala. Beg bi bil v vsakem primeru znamenje šibkih. Temu nasproti pa kaže način bega, ko smo zapustili deželo s tremi vojaškimi piloti, slabost režima.

Zakaj ste v Iranu podpirali Bani Sadra, ki je še pred enim letom preganjal mudžahedine?

S tem vidite, kako zelo smo mudžahedini prepričani o svojem pravičnem boju. Postavljamo ga nad osebne spore. Nam gre le za odločitev, katera stvar je pomembna v določenem trenutku. Spoznali smo, da bi lahko nepravilni režim hitreje propadel, če se združimo z Bani Sadrom.

Sodelujete tudi z drugimi nekdanjimi političnimi nasprotniki, npr. z ljudskimi fedajini ali z narodno fronto?

Vse skupine in posamezniki, ki jim je do neodvisnosti in svobode Irana, se nam lahko pridružijo.

Velja to tudi za generala Ariana in njegove ljudi, ki so zaplenili eno od torpedov, ki jih je izpustila Francija, in so nato na njeg ustanovili vlado v azilu?

Mislim, da ti ljudje v Iranu ne morejo računati na nikakršno podporo. S svojim

dejanjem skušajo le dokazati, da še obstajajo.

V kakšnih odnosih ste z nekdanjim premierom Bah-tiarjem?

Tudi zanj velja to, kar sem povedal o ugrabitljivih torpedovke.

Mudžahedinom je bilo vedno lažje povedati, proti komu ali čemu so, kot pa pojasniti, za kaj se pravzaprav bojujejo. Imenujejo se »sveti borci« in hkrati nastopajo tako za islam kot za marksizem: kako se da to med sabo združiti?

Moram vas vprašati, kako lahko človek veruje v boga, Mohameda ali Jezusa Kristusa, in hkrati sprejema materialistično filozofijo? Smo nacionalisti, demokrati, smo napredni. Želimo zgraditi islamsko demokratično republiko.

Tudi Homeini bi tako dejal o sebi.

V naših očeh Homeini ni musliman. Ne moremo si predstavljati, da veruje v boga. Kako bi bilo sicer mogoče, da po površnem zasliševanju daje usmrtiti majhne deklice.

Mi mudžahedini pa verujemo v boga. Naš islam ni v nobenem primeru — v nasprotju s Homeinijevim —

neznanstven, sovražen napredu in nedemokratičen. Mi tudi nismo proti enakopravnosti moža in žene.

Če poudarjate, da ste za islam, potem tudi nimate druge izbire, kot da sprejmete koran, z njegovimi zapovedmi o podrejenem položaju žene vred. Zatorej morate priznati tudi islamski pravni sistem, šario. Kako združujete to z vašo progresivnostjo?

Naj pojasnim še enkrat: Ne želim takega islama kot Homeini. Koran ne zahteva na nobenem mestu, da drugemu vsiljujemo ideologijo. Šaria ni dogma. Iz korana se da jasno potrditi tudi enakopravnost spolov, ras in narodov. Homeini je islam umazal, jaz pa ga želim očistiti homeinijeve umazanje.

Toda vsaj v začetku so se mudžahedini s Homeinijem strinjali in ga podpirali.

Vaše informacije so neopolne. Homeinija smo podpirali v boju zoper šahovo diktaturo; in to je bilo tudi prav. Toda takoj po njegovi vrnitvi v Iran smo do njega nastopili kot opozicija. Zelo dobro je vedel, da smo proti njemu. Že dva tedna po

Homeinijevi vrnitvi so nas njegovi nasprotniki označili kot »odpadnike«.

Bi vi, če bi prišli na oblast, nadaljevali dosedanje protizahodno usmeritev?

Od zunanjega sveta ne želimo biti izolirani. Ne odklanjamo skupnih prednosti. Želimo to, za kar si prizadevajo vsi ljudje na svetu: svobodo, neodvisnost, mir med narodi in nemoten gospodarski razvoj, skupaj z našimi predstavami o islamu.

Kakšen odnos ima vaša organizacija do Sovjetske zveze?

Pojasnil sem že, da je za nas najpomembnejša nedovisnost.

In kaj mislite o sovjetskem vkorakanju v Afganistan?

Nasprotujemo mu. Po velikih demonstracijah proti Homeiniju, ki so jih pred meseci organizirali mudžahedini, se zdi, da mule spet nadzorujejo položaj. Bi se ponovno upali v odprt boj?

Mule naj bi imeli položaj pod kontrolo — to je šala! Če bi bilo tako, bi sedaj ne sedela nasproti. In še o boju: samo na dan volitev Radžavija za predsednika je bilo v Teheranu več kot 100 akcij mudžahedinov in režim je

tako malo pri priljubljen, da se je po našem odhodu lahko zbralo le še okoli 5.000 plačanih demonstrantov. Inflacija je več kot 1000-odstotna, več kot pet milijonov je brezposelnih, več kot dva milijona je vojnih pregnancev, prav toliko jih je moralo zapustiti domovino zaradi drugih vzrokov.

Koliko je potemtakem vaših članov v Iranu in koliko simpatizerjev imate?

Ker bi moral pred našim vodstvom odgovarjati za podatke o številu članov, ne bom o tem povedal ničesar. Našo alternativo podpira 75 do 80 odstotkov prebivalstva.

Toda Iran je razdeljena dežela; večina skupin, tudi tistih v tujini, je sprtih. Kako boste poskušali združiti ljudi pod mudžahedini?

To, kar pravite, drži za Irance v tujini. Toda v Iranu je drugače. V novejši zgodovini Irana še ni bilo tako stabilne in udarne organizacije, kot je naša, ki ima za sabo tudi ljudske množice.

Toda mi nismo diktatorji, ne želimo enostavno vsega pograbititi zase. Bani Sadr je po naših predstavah še vedno predsednik države. Upamo, da se nam bodo pridružile vse svobodoljubne organizacije. Nismo prišli semkaj, da bi kaj začeli. Prišli smo, da bi nekaj končali.

(Der Spiegel)

O odgovornosti Mahmuta Bakallija

Poročilo komisije predsedstva CK ZK Srbije in predsedstva pokrajinskega komiteja ZK Kosova o partijski odgovornosti bivšega predsednika PK KZ Kosova Mahmuta Bakallija.

Komisija za ugotovitev partijske odgovornosti Mahmuta Bakallija je imela nalogo širše osvetliti dejstva v zvezi z njegovo osebno odgovornostjo za politične razmere v zvezi komunistov Kosova, za napake in pomanjkljivosti v politični akciji, kar je vodilo do stopnjevanja velikoalbananskega nacionalizma in iredentizma ter protirevolucionarnih demonstracij v pokrajini. Komisija je posebno pozornost posvetila vprašanju, zakaj organi ZK in ZK Srbije niso bili obveščeni o pampfletih sovražne vsebine, ki so bili naslovljeni na Mahmuta Bakallija in druge odgovorne funkcionarje na Kosovu. Šlo je za pampflete tako imenovane marksistično-leninistične partije Albancev v Jugoslaviji (KMLPA), ki so od začetka leta 1979 prihajali na naslov posameznih ustanov in osebnosti v vodstvu pokrajine.

KMLPA je letošnjega 14. aprila poslala na naslov Mahmuta Bakallija za CK ZKJ »noto«, v kateri »prevzema odgovornost za organizacijo demonstracij«. Šele s to »noto« se je izkazalo, da KMLPA v Jugoslaviji po taki poti objavlja svoj obstoj in delo, ki se je začelo že marca 1979, in da so oddali pa do demonstracij poslali pokrajinskim organom in odgovornim osebnostim iz centra, ki se tako podpisuje, še pet pampfletov. Po demonstracijah so se iz tega vira oglašili še dvakrat.

Prvi pampflet, ki je prispel na naslov Mahmuta Bakallija, je bil odposlan marca 1979, drugi, namenjen Aliju Shukriji, pa julija istega leta. Ta drugi pampflet je bil naslovljen kot »poročilo o političnem in gospodarskem položaju v albanskih pokrajinah, prostovoljno pridruženih SFRJ«. Tretji »dokument« je prispel, kot je rečeno v poročilu komisije, v začetku decembra za člana predsedstva PK Kosova Dževdet Hamza. V besedilu, ki obsega 140 strani, so pojasnjena programska načela, organizacijski ustroj in statut te organizacije. Pismo, namenjeno komisiji za odnose med narodi in narodnostmi PK ZK Kosova, je dobil Džavit Nimani novembra 1980. Zadnje »pismo« KMLPA pred demonstracijami je bilo poslano na naslov PK ZK Kosova januarja 1981.

ogledalo tedna

Niti enega od teh dokumentov niso poslali organom ZKJ in ZK Srbije. Šele letošnjega aprila, ko se je pojavila »nota«, je bilo v organih ZKJ zastavljeno vprašanje, ali obstajajo tudi dokumenti KMLPA starejšega datuma. Komplet teh dokumentov, shranjen pri pokrajinskem sekretarju za notranje zadeve, je Mahmut Bakalli poslal predsedstvu CK ZKJ 24. aprila 1981.

V pogovoru s komisijo je Mahmut Bakalli poudaril, da ni dajal ukazov, da bi pampflete v celoti posredovali organom v Srbiji in federaciji, da pa tudi ni prepovedal tega storiti.

S stališča ugotavljanja odgovornosti Mahmuta Bakallija je posebnega pomena, kot je nadalje rečeno v poročilu komisije, ocena dveh sej predsedstva pokrajinskega komiteja, ki sta potekali leta 1979 in bili namenjeni proti sovražnemu delovanju. Na teh sejah se je tudi govorilo o naslednjih stvareh kot o neizpodbitnih dejstvih: o snetih in uničenih Titovih slikah, o odstranitvi gesla o tovarišu Titu pred nastopom orkestra RTV iz Tirane v Dečanih, o tajnih sestankih mladincev, na katerih se je poslušalo govore Enverja Hoxhe, posnete na kasete, o petju iredentističnih pesmi na temo »zaslužnjena Kosova«, o širjenju sovražnih pampfletov v več kosovskih mestih, o iredentističnih geslih po šolskih zidovih in drugem. Na teh sejah so ugotovili, da je nacionalistično razpoloženje čutili v mnogih krajih pokrajine, zlasti med mladino, prosvetnimi delavci, kulturnimi ustanovami in v družbenem življenju nasploh.

Vendar se je po obeh sejah vse nadaljevalo po starem in ni prišlo do odkritega javnega boja proti nacionalizmu. V poročilih, ki so jih s teh sej poslali organom ZK Srbije in ZKJ, ni niti sledu o konkretnem gradivu, podanem na sejah, in tudi niso navedli kakršnegakoli stvarnega primera. Vse se je omejevalo na splošno in prazno formulacijo o pojavu sovražnega delovanja, vse v skladu z Bakallijevim stališčem, izrečenim v sklepni besedi: »... da se napiše tudi poročilo za CK ZKS in CK ZKJ na eni, dveh ali treh straneh kot poročilo s seje, brez analize vsega tega«.

Mahmut Bakalli je na vprašanje komisije, ali je vedel za zahteve gostujočih skupin iz Albanije, da iz prostorov, v katerih naj bi nastopili, odstranijo Titove slike, navedel kot pozitiven naslednji primer: v trenutku, ko je v Gnjilanu neka skupina izrekla tako zahtevo, se mu je po telefonu oglašil načelnik varnosti iz tega mesta in vprašal, kaj naj storijo, ter sam predlagal, da takšno zahtevo zavrnejo. Vendar pa Bakalli ni videl vse teže političnega položaja, ki se izraža že v samem vprašanju — kaj storiti, ali na zahtevo tujcev sneti sliko predsednika republike ali ne?

V času, ko se je protirevolucionarna akcija jasno napovedovala, poroča nadalje komisija, je Bakalli pogosto govoril o širjenju lažnih govorin o gostilniškem obrekovanju. Pred komisijo je izjavil, da ni vedel za pritiske, zaradi katerih so se Srbi in Črnogorci odseljevali s Kosova. Vendar pa je iz nekaterih besedil njegovih internih pogovorov razvidno, da je za ta problem vedel, da pa ga je pretehtal iz povsem nasprotnega zornega kota. Govoril je le o tem, da krožijo izmišljene govorice in da s tem žele diskreditirati vodstvo in ZK na Kosovu. Takrat so bili že primeri, da so posamezniki izključili iz zveze komunistov, ker so javno opozarjali na probleme izseljevanja in na pritiske, ki to povzročajo.

Dan po demonstracijah, ki so bile 11. marca, je nekaj udeležencev v razpravi na skupni seji predsedstva PK ZK Kosova in predsedstva SAP Kosova jasno opozorilo na nacionalistično naravo teh demonstracij. Mahmut Bakalli in še nekateri vodilni funkcionarji SAP Kosova pa so zagovarjali stališče o socialni naravi študentskega nezadovoljstva kot poglavitne značilnosti demonstracij.

Komisija je mnenja, da je Mahmut Bakalli osebno odgovoren za velike napake v politiki zveze komunistov in za politične razmere v pokrajini. Ena od njegovih največjih napak je v tem, da kot predsednik pokrajinskega komiteja ni odločno vztrajal pri ustvarjanju in uresničevanju trdne idejnopolične zasnove v boju proti nacionalizmu.

Po tem poročilu komisije za ugotovitev odgovornosti Mahmuta Bakallija so ga izključili iz pokrajinskega komiteja ZK Kosova in mu izrekli partijsko kazen — zadnji opomin.

Veliko vprašanj zvezni vladi

Zvezni izvršni svet bo moral posredovati informacije, ki ne bodo ponavljale ocen ekonomskega položaja, temveč bodo pokazale, kako uresničujemo sklepe, ki sta jih v juliju sprejela predsedstvo in skupščina SFRJ. Tako so poudarili v dveh odborih zvezne skupščine, kjer je razprava minila predvsem v znamenju številnih vprašanj.

Konkretizirati in poostriiti bo treba vprašanja odgovornosti, od ZIS prek republik in pokrajin, pa vse do organizacij združenega dela, so ugotovili delegati odbora za vprašanja gospodarsko manj razvitih republik in pokrajin.

Podatki o uresničevanju stabilizacijske politike in izpolnjevanju obveznosti iz tretjega dela načrta niso takšne narave in ne vidi se, kako so delovali ukrepi, uvedeni zato, da bi odpravili stanje, kakršno je bilo v juliju. Po besedah slovenskega delegata Iva Klemenčiča se na področju ekonomskih odnosov s tujino ni nič spremenilo, pri čemer se izvoz na konvertibilno področje sploh ni povečal, čeprav so bili sprejeti ukrepi za izboljšanje plačilno-bilanca položaja.

Zdaj so na voljo informacije o večji proizvodnji v zadnjih mesecih; slišati je, da bo v zadnjem četrtletju padla, nihče pa ne pove, da je proizvodnja rasla zato, ker nismo spoštovali dogovorjenega obnašanja na področju plačilne bilance med drugim tudi zato, ker smo prekoračili račun za

zadolževanje. Lahko se vprašamo, kaj se bo zgodilo, ko bo potekla veljavnost začasnega ukrepa — neposredne družbene kontrole cen, kajti ZIS ni pripravil zahtevanega programa nadaljnjih potez in obnašanja. Ni pa tudi podatka o osnovnih disparitetah cen. Nasprotno, vse glasnejša so opozorila, da grozi nova eksplozija cen.

Seja odbora za finance v zboru republik in pokrajin skupščine SFRJ je minila v znamenju vprašanj, ki so jih delegati zastavili zvezni vladi. Predstavniki ZIS naj bi nanje delegatom odgovorili na naslednji seji.

Makedonski delegat Venče Nikolovski je kot gradivo za vprašanje uporabil članek, objavljen v »Ilustrovani politiki«. Članek je govoril o tem, da v neki beograjski krajevni skupnosti gradijo zelo razkošna stanovanja za potrebe federacije. Nikolovski je vprašal, če zares ni mogoče za zvezne funkcionarje graditi tudi manjših stanovanj od 200 kvadratnih metrov. Menil je, da je to neracionalno trošenje denarja iz proračuna federa-

cije, ter pristavil, da to slabo vpliva na vzdušje ljudi. Nikolovski je dejal, naj se to razloži, in če ni res, zanika.

Rudi Kropivnik iz Slovenije je dejal, da so takrat, ko so delegati odbora za finance usklajevali letošnjo zvezno resolucijo, predstavniki ZIS govorili, da se v letošnjem letu realni življenjski standard ne bo zmanjševal. Očitno pa pada, vendar poglavitnih problemov vseeno ne rešujemo uspešno. Zato naj ZIS pove, ali je bila nerealna ocena materialnih možnosti za letošnje leto in se slabšanju stanja zato ni moč izogniti ali pa je za to kriv slab koncept gospodarske politike.

Ker nekateri podatki kažejo, da skupne in splošne porabe še nismo obrzdale, kljub resolucijskim določilom, so delegati zahtevali informacijo z natančnimi podatki o stanju

v posameznih republikah in pokrajinah.

Delegat Mustafa Sefo iz BiH je dejal, da v njegovi republiki interesne skupnosti presežkov sicer ne porabljajo, imajo pa jih na svojih računih. Tako je denar tam, namesto v gospodarstvu, ki se otepa z veliko nelikvidnostjo in medsebojnimi dolgi.

Negospodarno se ne sme nihče obnašati, so poudarili v administrativni komisiji, in to mora veljati tudi za trošenje dela družbenega denarja, namenjenega organom federacije. Komisija zahteva, naj se prepreči gradnja novih poslovnih objektov za potrebe federacije, saj to poleg denarnega izdatka pomeni tudi priložnost za zaposlovanje novih administrativnih delavcev. Namesto novogradenj predlagajo obnove in »poplisanje« obstoječih zgradb.

(po Delu)

Skrb za življenjski standard

Nedavno smo zvedeli za podatek, da so delavske plače le polovica dohodkov občanov. Zdaj slišimo, da v sindikatih pripravljajo resno jesensko razpravo o realnosti sedanjega časa glede delitve osebnih dohodkov glede na dohodek, ekonomičnost in produktivnost dela in gospodarjenja nasploh, in to ne samo v organizacijah združenega dela. Polletno gospodarjenje namreč kaže, da je produktivnost dela vse manjša in manjša in da upada tudi rentabilnost gospodarjenja v vse več oziroma. Zadnjih deset let se dogaja nekaj nasprotnega, kot se je dogajalo, vsaj statistično, ko je bila produktivnost dela dvakrat večja od rasti osebnih dohodkov. Kot da osebnim dohodkom zmanjkuje sape v capljanju za produktivnostjo in so se odločili, da počakajo, kdaj se bo ta njihov večni tekmeč vrnil k njim, da bi znova začela skupaj teči po stezah nadaljnjega razvoja.

V sindikatih se o tem kopicijo številke in številke, podatki in podatki, vendar od tega ni kaj prida korist, dokler se vse to zlija v preohlapne priročnike za seje, na katerih je potem preveč knjigovodskega poročanja o stanju v tej ali oni regiji, v tej ali oni organizaciji združenega dela, v tej ali oni občini in nasploh.

Toda dejstva so vendarle dejstva, pa naj jih še tako neprizadeto ali prizadeto obravnavamo.

Ta dejstva govorijo za Srbijo, da je v zadnjih šestih mesecih bilo 543 (8 %) organizacij, ki so izkazovale izgube, dejansko pa je gotovo še več, veliko več, organizacij, ki so na robu znosnega gospodarjenja — pred izgubami. V izgubarskih organizacijah, kjer so železnice, JAT in še marsikdo (letos so se uvrstile med izgubarje tudi organizacije, ki se ukvarjajo s pšenico), so proizvedli za 4 milijarde dinarjev izgub, kar je za 94 odstotkov več kot lansko polletje, a med »najboljšimi« izgubarji so regije: Beograd, Zaječar, Šumadija in Pomoravje.

Tako je bilo v gospodarstvu. V negospodarstvu pa so bili še bolj »uspešni«, saj so v 193 tozidih »ustvarili« 193 milijonov dinarjev izgub — za 159,6 odstotkov več kot lansko polletje, a med temi je 83 odstotkov izgub v zdravstvenem in socialnem varstvu.

Zakaj je tako, je posebno vprašanje in o tem je še prezgodaj govoriti, ker ocene še niso dali nikjer. Vsekakor pa je res, da je na takšno stanje vplivalo marsikaj, kar ne sodi samo k pridnosti delavcev, temveč v širše družbeno-ekonomske odnose in politične razmere, kakor je na primer na Kosovu. Vmes je tudi veliko vplivov premalo proučenega administrativnega ukrepanja, ki prav tako kot zgolj ekonomistično analiziranje gospodarskih razmer ne temelji na zadostni realnosti.

Ta trenutek je torej čas velike odgovornosti političnega analiziranja gospodarskih in socialnih razmer, kajti očitki delavcem, da so premalo delavni, da so več ali manj nedejavci, kakor tod še prečesto slišimo tudi v sredstvih javnega obveščanja, se je že izkazalo za način opravičevanje slabega dela organizatorjev dela, vse tja do administrativnih posredovalcev za vsakdanje gospodarjenje.

Za večanje produktivnosti dela je namreč pogoj ustrezna organiziranost dela, ustrezno uvajanje vedno novih tehnologij, ustrezno uveljavljanje odločilne besede delavcev v upravljanju z družbenimi sredstvi, ustrezna ustvarjalna zagnanost, ki jih prenizki osebni dohodki več ne hranijo in zato pač prihaja do pešanja.

Ekonomičnost gospodarjenja ima podlago v gospodarnem ravnanju slehernega delavca, vendar se delavci že marsikje, zlasti pa na področju proizvodnje hrane, že resno sprašujejo, zakaj se jim pravzaprav ne splača proizvajati hrane?

Ko o tem te dni govorijo podpisniki samoupravnega sporazuma o razvoju agroindustrijskega kompleksa, kakor smo lahko slišali v stalni konferenci mest in občin, sodijo, da bi morali ta sporazuma začeti snovati na tej resnici. Sporazumi pa bi se morali o tem, kako spodbuditi vse zainteresirane za proizvodnjo hrane k proizvodnji hrane, ker je le na ta način mogoče zagotoviti potrebno rasti ne samo produktivnosti dela, temveč tudi samoupravljanja.

Viktor Širec

KDO SO UGRABITELJI LETALA?

V soboto so na poti Titograd — Dubrovnik — Beograd ugrabili letalo JAT boeing 727. Polet se je srečno končal na ciprskem letališču Larnaka. V zvezi s tem je Tanjug zaprosil zvezni sekretariat za notranje zadeve (ZSNS) za informacije o ljudeh, ki so izvedli to teroristično dejanje.

Zoper Borivoja Jelića, Marka Križiča in Milana Prpića vodijo pristojni beograjski organi kazenski postopek, ki naj bi pojasnil vse okoliščine tega primera, so Tanjugu sporočili iz ZSNZ. Borivoje Jelić in Marko Križič sta organom za no-

na ulici s s hudimi telesnimi poškodbami. Jelić je maja 1974 odšel v ZRN, da bi se izognil zaporni kazni. Hamburško sodišče ga je 17. februarja 1975 obsodilo na šest let zapor, ker je poskusil nekoga umoriti.

Po prestani kazni v ZRN so Jelića 29. junija 1978 na podlagi mednarodne tiralice izročili Jugoslaviji in ga poslali v KPD Lepoglava, kjer je bil do aprila letos.

Marko Križič je zaradi kaznivega dejanja izsiljevanja do oktobra 1980 prestajal triletno zaporno kazen. Zaprt je bil v KPD Lepoglava in tu se je seznanil z Borivojem Jelićem.

Tretji ugrabitelj — Milan Prpić — je Borivoja Jelića in Marka Križiča spoznal po svojem bratu, ki je bil za kaznivo dejanje posilstva obsojen na zaporno kazen in jo je prestajal v istem kazensko-poboljševalnem zavodu.

Ti trije kriminalci in pustolovci so po ugrabitvi naleteli na organiziran in prisen obdobje potnikov in posadke letala. Po zaslugi takšnega ravnanja in pa zavzetosti pristojnih služb — s področja obveščanja, kontrole letenja, organov za zunanje in notranje zadeve — se je ugrabitev končala brez hujših posledic.

telegrami

tranje zadeve zaradi svoje kriminalne dejavnosti že znana. Borivoje Jelić je bil 13. aprila 1973 v Bjelovaru za razbojništvo obsojen na dveletno zaporno kazen. S sodbno Vrhovnega sodišča SR Hrvatske z dne 21. februarja 1974 je bila ta kazen zvišana na tri leta zapor. Jelić je namreč v noči med 18. in 19. januarjem 1973 s še enim pomagačem v Bjelovaru napadel nekega človeka in mu odvzel večjo vsoto denarja. Žrtev sta napadalca pustila

V bodoče manj

predstavništev

NEKATERA NAŠA PREDSTAVNIŠTVA ŽE VEČ LET NE IZPOLNJUJEJO VSEH IZVOZNIH NALOG

Od 332 poslovnih enot v petih državah (Bolgariji, Romuniji, ZSSR, NDR in Poljski) bo treba zapreti več kot sto enot. To je sklenil koordinacijski odbor ZIS za spremljanje delovanja zunajtrgovinskih organizacij, ki je razčlenil letošnje poslovanje predstavništev v teh državah. Odbor je ugotovil, da 146 enot izpolnjuje pogoje za nadaljevanje dela, 40 naj bi jih v predpisanem roku izpolnilo določene pogoje, razpravo o 21 enotah so odložili, dela 19 predstavništev pa še niso razčlenili.

Takšen sklep koordinacijskega odbora, ki bo v kratkem analiziral tudi naše zunajtrgovinsko poslovanje v drugih državah, je posledica dejstva, ki smo ga leta le ugotavljali, da je naša zunajtrgovinska mreža razdrobljena, neučinkovita in da še zdaj ne ustreza izvoznim nalogam, zaradi katerih je bila tudi ustanovljena.

Spodbuda inventivni dejavnosti

Na svoji zadnji seji so se člani medobčinskega sveta ZSS za Pomurje soočili predvsem s problemom razvojno raziskovalne in množične inventivne dejavnosti, ki je doslej v regiji potekala vse preveč stihijno. Zato so se zavzeli za čimprejšnji sprejem družbenega dogovora — za sedaj je še v osnutku — ki bo pripomogel k bolj organiziranemu pristopu, pri tej, za naše gospodarstvo, izredno pomembni dejavnosti.

Razprava o družbenem dogovoru o razvojno-raziskovalni in množični inventivni dejavnosti poteka že dalj časa, končana pa bo do konca naslednjega meseca, tako da bo predlog v novembru že pripravljen za sprejem. Podpisniki bodo vse večje OZD v regiji, izvršni sveti občinskih skupščin vseh štirih občin, medobčinska gospodarska zbornica za Pomurje, Ljubljanska banka — temeljna banka Murska Sobota, SDK, občinske raziskovalne skupnosti in občinski sveti ZSS.

Čeprav bo podpis družbenega dogovora pripomogel, da bo razvojno raziskovalna in množična inventivna dejavnost zavzela mesto, ki ji pripada, pa v praksi ne bo zaživel vse dotlej, dokler ne bomo v posameznih OZD ustvarili zdrave klime za njen razvoj, dokler se ne bomo zavedali, da brez lastnega znanja ni napredka. Pri tem pa bo moralo odigrati odločilno vlogo združeno delo v regiji. Vse večje OZD morajo do le-

ta 1985 organizirati in razviti lastne raziskovalne razvojne službe in se v ta namen primerno kadrovsko okrepiti, v najkrajšem času pa vse to vnesti v svoje planske dokumente. Saj je dobro znano, da naša regija na tem področju šepa, le Gorenje-Elrad iz Gornje Radgone premore profesionalnega organizatorja razvojno-raziskovalne in množične inventivne dejavnosti.

Akcijo so sindikati v regiji sprožili že zdavnaj, toda dosedanja rezultati niso ravno obetavni. Celotno delovno kolektivno, kot so ABC Pomurka, Ingrad, Mleko iz Ljutomerja itd. kljub jasno načrtani akciji in smernicam sindikalnih organizacij ne premorejo niti pravilnika o inovacijah. Zato se ob novih izumih vedno pojavljajo tudi spori, ko gre za nagajanje inovatorjev. Danes pa so se člani medobčinskega sveta zedinili, da morajo vse OZD v regiji ta pravilnik sprejeti najkasneje do 20. naslednjega meseca. Prav tako pa bo na nivoju regije ustanovljena arbitražna komisija, ki jo bodo sestavljali predstavniki sindikata, zbornice in društva izumiteljev tehničnih izboljšav — ki ga ustanavljajo.

Prvič bomo letos proslavili tudi dan inovatorjev — 12. oktober — v spomin na začetek inovacijske dejavnosti iz časa NOB. Osrednja svečanost v regiji bo ob letošnjem letu inovacij v Murski Soboti.

V. Paveo

GORNJA RADGONA

NNNP NE OBČASNA, TEMVEČ STALNA AKTIVNOST

Akcija NNNP '81 v gornjeradgonski občini je bila sicer sklenjena 4. julija v KS Negova in Spodnji Ivanjci, toda s tem aktivnosti v tej smeri še niso končane. Nasprotno, vsi elementi in občin delujejo permanentno, upoštevajoč vse faktorje, ki se lahko porodijo v konkretni situaciji.

Pa tudi v prihodnje se bomo sposobni zoperstaviti vsaki elementarni ali drugi nesreči le, če bo akcija sprotna in vedno prisotna dejavnost v zavesti vseh elementov, so izpostavili na zadnji seji predsedstva OK SZDL Gornja Radgona. Da pa bo naša pripravljenost kar se da na visoki stopnji, pa bo potrebno v bodoče odkloniti nekatere pomanjkljivosti. Predvsem bo potrebno uskladiati kadrovanje, da ne bo več prihajalo do križanja le-tega med združenim delom in krajevnimi skupnostmi. Prav tako ni dovolj zaživelo delo hišnih svetov v smeri splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, pa tudi družbena kontrola ni opravila svojega dela zadovoljivo, oziroma se še vedno ni zadostno vključila v preventivno dejavnost.

Akcijo NNNP 80/81 pa lahko ocenimo kot uspešno pa tudi mnogo bolj dorečeno v primerjavi z letom 1979. Bila je predvsem mnogo bolj razgibana in plodna, več znanja in spretnosti pa so pokazale tudi vse strukture, ki so vanjo vključene.

vp

DELEGACIJA IZ INGOLSTADTA

V Pomurju se je konec preteklega tedna na krajšem obisku mudila trilateralna delegacija socialno-demokratske stranke zahodnonemškega mesta Ingolstadt, ki jo je vodil poslanec v deželnem parlamentu Bavarske Franz Gotz. Obisk gostov iz Zahodne Nemčije je sodil v okvir dolgoletnega tradicionalnega sodelovanja med Mursko Soboto in Ingolstadt, do srečanja v prostorih občinskega komiteja pa je prišlo na pobudo gostov. Iztočnica pogovora, ki so se ga poleg gostov udeležili občinski predstavniki, so bili, v skrb za naše delavce v tem zahodnonemškem mestu, odnosi med socialdemokratsko stranko in zvezo komunistov, posebej pa poudarjeni tudi dobri stiki tako na kulturnem kot športnem področju. O tem pričajo bližnji prenos skulptur in risb 5. jugoslovanskega bienala male plastike v Ingolstadt, številna športna srečanja in nenazadnje vedno več stikov med mladimi obeh mest, ki ju veže pogodba o partnerstvu.

Poseben poudarek pa so dali minulemu obisku tudi pogovori z Radensko o možnostih zdravljenja v znanem zdraviliškem mestu ob Muri ter v vedno bolj populariziranih Moravskih toplicah. Kljub oddaljenosti je namreč nemških gostov v obeh omenjenih naravnih zdraviliščih pri nas vedno več, s sklenitvijo pogovorov o organizirani izmenjavi pa bi bilo stanje še ugodnejše. Dosedanji dobri odnosi so skorajda jamstvo, da bo temu tako, kar je tudi pomembno pri poglobljanju stikov med obema mestoma in nenazadnje državama v času svetovne napetosti. Zanimiva pa je bila ob minulem obisku delegacije socialdemokratske stranke Ingolstadt tudi njihova pobuda organiziranju tako imenovane javne tribune v tem zahodnonemškem mestu, kjer bi se poleg naših delavcev na začasnem delu v tujini tudi drugi seznanili z družbeno-političnim sistemom samoupravljanja.

B. Bavčar

Na prihodnje volitve — zrelejši

25 osnovnih organizacij ZSMS v KS, 24 v TOZD, 9 v osnovnih in poklicni gostinski šoli, 2 na karavlah in trije aktivni mladih združnikov so uspešno sklenili preteklo obdobje in realizirali vse načrtovane naloge. Malce škripa le v številčno najmočnejših osnovnih organizacijah v Gornji Radgoni, Avtoradgoni, Elradu in Lini. Tu sloni breme na ramenih posameznikov, medtem ko celotna kolektivna mladinska organizacija ni zaživela dovolj.

Te izkušnje pa so bogati napotki za delo v prihodnje, za volitve leta 1982. Zato bodo mladi v gornjeradgonski občini k tej pomembni odločitvi pristopili skrajno odgovorno, s treznim in na osnovi dosedanjih izkušenj zrelejšim kadro-

vanjem, da se ne bodo ponovile napake s tekočega mandatnega obdobja. Saj je že dobro znano dejstvo, da je uspešnost osnovnih organizacij v največji meri odvisna od pravilne kadrovske politike.

Pri tem pa so imeli srečno roko v predsedstvu občinske konference ZSMS Gornja Radgona, zato so kljub nekaterim spremembam — zamenjali so sedem članov — za še eno leto ponovno izvolili za predsednika OK ZSMS Bojana Trstenjaka in za sekretarja Dušana Zagorca, vsem starim članom pa podelili priznanja občinske konference.

Na konferenci so potrdili še osemmesečno poslovanje tega organa in sprejeli operativni načrt za delo do februarja 1982.

vp

Kako je z organizirano vzgojo najmlajših?

Čeprav je bil doberšen del skupne seje občinske konference SZDL in občinskega sindikalnega sveta zveze sindikatov v Murski Soboti posvečen obravnavi gospodarskih gibanj v prvem polletju letošnjega leta, več kot tem, namenjam pozornosti razpravi o problematiki družbenega varstva in vzgoje v soboški občini. Ne naključno, saj je bilo o neugodnem gospodarstvu in posebnih poudarkih kmetijski politiki že veliko napisanega v lokalnem časopisu, pa tudi zato, ker je malo pozno govoriti o pokazateljih šestmesečnega gospodarstva v času, ko se že izteka devetmesečno. O otroški problematiki pa kaže zapisati več, čeprav ji po odzivnosti občinskih predstavnikov na omenjeni seji, večina očitno ne posveča posebne pozornosti, saj je prej zapustila skupščinsko dvorano, kot je prišla druga točka dnevnega reda na spored. Škoda, saj je bila uvodna interpretacija Alojza Šele dobra, posebej v tistem delu, ko je poudaril, da se pri otroku ne kaže stabilizirati, saj posledice okrnjene vzgoje lahko negativno vplivajo na generacijo, ki raste. In vendar dvig normativov, ki jih je po hitrem postopku sprejel republiški komite za vzgojo in izobraževanje, pomeni prav to. Korak nazaj v organizirani vzgoji in varstvu najmlajših, saj ob številčno močno povečanih skupinah malčkov v vrčih težko govorimo še o vzgojnem varstvu! Omenjeni ukrep je pozitiven le v

tem, da je zdaj vsaj več otrok lahko vključenih v vzgojno-varstvene ustanove, česar pa se starši ne poslužujejo preveč. Vsaj v vzgojno-varstveni organizaciji Murska Sobotna naprimer letos ponudba ni presegla povpraševanja, kar pomeni, da je prav toliko otrok, katerih starši so zaprosili za varstvo, le-tega tudi deležnih. Na zmanjšanje zanimanja za sprejem v vrtec pa je vplivala tudi visoka ekonomska cena, oziroma padec standarda. Tako je v organiziranem varstvu soboške občine sedaj 1650 predšolskih otrok, kar je v odstotkih nižje od republiškega povprečja. Vedno več pa ostaja otrok v zasebnem varstvu ali pa prepuščenih improviziranim rešitvam staršev.

Pri tem je bila na omenjeni seji omembe vredna pomoč, ki jo je ponudila sekcija za družbeno aktivnost žena v krajevni skupnosti Partizan. Ta, da so pripravljene poskrbeti za varstvo najmlajših v popoldanskih in večernih urah ter tako marsikatero otroka rešiti, da ne bo ostal v urah, ko so starši odstopni, sam doma da bo in tudi pravočasno v postelji. Omenjena oblika varstvene pomoči je pri nas posebej pomembna tudi zato, ker doslej nekako niso mogle zaživeti takojmenovane varstvene družine, ki so tudi ena od sprejemljivih oblik organiziranega varstva, čeprav gre pri teh v glavnem za dopoldansko varstvo.

Brigita Bavčar

SEMINAR

V Murski Soboti je konec preteklega tedna potekal tridnevni seminar na temo Socialna politika in njeno izvajanje v delovnih organizacijah, ki sta ga za sindikalne delavce podvajanje v Pomurju pripravila medobčinska sveta sindikatov obeh regij, skupaj s centrom za družbenopolitično usposabljanje pri republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije.

Blizu petdeset udeležencev seminarja je v okviru priprave na tretjo konferenco slovenskih sindikatov, ki bo konec leta, obravnavalo problematiko delovnih invalidov, organizacijo in varstva pri delu ter vprašanja družbene prehrane. Prav tako pa so pozornost posvetili tudi vprašanju standarda zaposlenih delavcev, v času zaostrenih gospodarskih pogojev in se prav o tem pogovarjali z delavci največjega pomurskega delovnega kolektiva — Mure ter turniške tovarne obutve Planika. Seminar so končali s koreferatni in obravnavo aktualnih mednarodnih ter mednacionalnih problemov.

bb

VEČJA POVEZAVA LOVSTVA

Povezava lovskih organizacij, gojitenih lovišč in turizma v soboški občini je še prepičala, zato je potrebno medsebojno usklajevanje, pa tudi večja zavzetost družbenopolitičnih skupnosti.

Zlasti to velja za lovsko-gojiteni načrt v srednjeročnem obdobju 1981—1985, kar je navsezadnje v tesni zvezi z gospodarskim razvojem soboške občine, predvsem pa s turističnim prilivom. To je ena izmed ugotovitev s seje izvršnega sveta skupščine občine v Murski Soboti, ko so obravnavali poročilo

M. J.

ZASEDALI ZBORI SOBOŠKE OBČINSKE SKUPŠČINE

Izvajati že dogovorjeno

Zbor združenega dela skupščine občine Murska Sobotna je že na svoji juljski seji na osnovi ocene o gospodarskih gibanjih v prvi polovici leta sprejel vrsto tudi konkretnih stališč in nalog za izboljšanje stanja in kot so ugotavljali na petkovem zasedanju vsi trije zbori, so ta še vedno aktualna in temeljna usmeritev za aktivnosti do konca leta. Nekatere naloge pa imajo tudi dolgoročni značaj. Doslej namreč rezultatov njihovega ureničevanja še ni, razen ukrepov, ki jih je izvršni svet izvedel na področju investicijske politike, analize izgub v Mesni industriji, poslovanju v Pomurskem zdravstvenem centru, na področju izvoza in nekaterih drugih aktivnosti, zato so delegati zahtevali odgovornejši odnos do dogovorjenega, ker bomo sicer še naprej iz meseca v mesec ostajali samo pri sprejemanju stališč, stanje v gospodarstvu pa bo nadaljevalo svojo pot. Pri tem so samokritično izpostavili lastno odgovornost.

Izmed sprejetih sklepov naj k že zapisanemu dodamo še nekaj najpomembnejših. V soboški občini ni nobene investicije, ki bi jo morali zaustaviti, vse načrtovane za letošnje leto, ki niso v skladu z dogovorjenimi kriteriji, pa bodo odložene. Vsi prekoračitvi pri izplačilih osebnih dohodkov nad določili iz dogovora o razporejanju dohodka in osebnih dohodkov morajo le-te do devetmesečja uskladiati. Podrobneje je potrebno pregledati stanje in poslovanje v gradbeništvu, o katerem je v zborih skupščine že tekla razprava, vendar očitno tudi ta stališča ostajajo samo a papirju. Na pobudo družbeno-političnega zbora sta zbor združenega la in zbor krajevnih skupnosti podprla predlog, da se na seji skupščine mesecu novembru podrobneje obravnava problematika zaposlovanja, kar se problemi na tem področju v občini zaostrejejo. Zbora sta soglašala di s predlogom, da se prispevna stopnja za zdravstvo poveča na višino prečne stopnje v SR Sloveniji, kajti drugače polletne izgube v soboški zdravstveni skupnosti ne bo mogoče sanirati.

MURSKA SOBOTA

PRIREDITVE OB OBČINSKEM PRAZNIKU

Tudi v letošnjem letu bo občinski praznik soboške občine — 17. oktober obeležen s prireditvami, ki se bodo izvršale v tednu pred in po njem, osrednji ob tej priliki pa bosta slavnostna seja vseh treh zborov občinske skupščine in za njo slavnostna seja, na kateri bo govornik podpredsednik skupščine občine Murska Sobotna Jože Kovač. Zaslužni pa bodo prejeli občinska priznanja. Popoldne bo potekalo padalsko tekmovanje za pomurski pokal, večer pa bo predvidoma v znamenju slovesne projekcije letošnjega najboljšega domačega filma Padec Italije, ki ga bodo ob 20. uri predvajali v kinu Park.

Poleg omenjenih prireditev slavnostnega dne, ko bodo v pomurskem središču odprli invalidske delavnice, so na minuli seji koordinacijskega odbora za proslave pri občinski konferenci SZDL, spregovorili tudi o ostalih proslavah s katerimi bomo v soboški občini obeležili 17. oktober. Tako bo že v ponedeljek, 12. oktobra, ob 18. uri v Galeriji pri kulturnem centru dvojezični literarni večer, ob 20. uri pa se bo v dvorani soboške kina pričel teden domačega filma, v katerem bodo večer za večerom predstavljeni izbrani domači filmi letošnjega filmskega festivala v Pulju. V petek, na predvečer občinskega praznika, bo v galeriji otvoritev pregledne razstave del priznanega likovnega umetnika — rojaka Jo-

žeta Horvata-Jakija. Se prej — ob 16. uri bo okoli Trga zmage že tradicionalni tek, isti dan pa bodo na mejnem prehodu na Hodošu odprli nove objekte.

Proslava ob otvoritvi nove šole v Prosenjakovcih bo v nedeljo, 18. oktobra. Slavnostni govornik bo pomurski medobčinski sekretar zveze komunistov Geza Bačić, v kulturnem programu, ki ga pripravljajo na šoli, pa bo nastopil tudi gostujoči zbor iz Szombathelyja. Nekoliko kasneje — 23. oktobra — bo otvoritev novih objektov Slovenije cest za razbremenilnim kanalom v Murski Soboti, 24. oktobra pa srečanje mladih iz Murske Sobote in pobratenege Paračina. V tednu, ki sledi občinskemu prazniku, bo v Murski Soboti na ogled tudi razstava ob 20-letnici neuvrženosti in delovanje organizacije Združenih narodov. Pomembno pa je, da praznovanja občinskega praznika soboške občine soupadajo z vlakom bratstva in enotnosti in zborom aktivistov Osvobodilne fronte, ki bo v Beltincih 25. oktobra. Vlak bratstva in enotnosti, ki bo iz Maribora popeljal 11. oktobra, pa bo skozi bratske republike vozil do 15. oktobra, ko se ta priljubljena manifestacija končuje. Letos je še posebej pomembna, saj jo označujeta dve obletnici: 40-letnica preganstva in 20-letnica jubileja vlaka, na katerem bo tudi letos iz Pomurja poleg gostov potoval Roman Mencilošek.

Brigita Bavčar

Vključevanje v tokove družbeno — ekonomskih odnosov

— Na strokovnem posvetovanju družbenih pravobranilcev iz vse Slovenije, ki so se ga v Murski Soboti udeležili tudi republiški pravobranilec Vinko Kastelic s strokovnimi sodelavci in predsednik republiškega sveta za družbena vprašanja Roman Albreht, je pozornost veljala uresničevanju zastavljenih nalog na področju družbenoekonomskih odnosov. V razpravi je tekla beseda o osnutku zakona o razširjeni reprodukciji in minulem delu ter o nalogah družbenih pravobranilcev samoupravljanja pri planiranju v OZD. Posebej zanimiv je bil tisti del razprave, v katerem so obravnavali, kako zastaviti sistem pridobivanja dohodka delavcev delovnih skupnosti skupnih služb.

Pozitivno so ocenili osnutek predloga svobodne menjave dela, ki so ga pripravili v SOZD ABC POMURKA za nagajevanje delavcev delovne skupnosti skupnih služb na nivoju sestavljene organizacije. Ta sistem svobodne menjave dela, z izdelanimi merili obsega in kvalitete opravljenega dela, vključuje prispevek delavcev skupnih služb k uspešnosti poslovanja temeljnih organizacij. Novost pristopa ABC POMURKE na področju pridobivanja dohodka delovne skupnosti skupnih služb SOZD so družbeni pravobranilci ocenili kot najprimernejšo rešitev v republiki predvsem zato, ker v osnovi vključuje načine pridobivanja dohodka na tak način, ki ga je moč sprotito dopolnjevati tako, da ne bo treba vedno znova oziroma leto iskati nova merila za ovrednotenje svobodne menjave dela. Družbeni pravobranilci so za svobodno menjavo skupnih služb na nivoju delovnih organizacij z delavci TOZD kot najprimernejšo rešitev sprejeli predlog, ki ga je pripravil novomeški Novoles ITEO, ki ga ta čas v praksi preverjajo združene organizacije PTT služb Slovenije.

Na republiškem zboru so pravobranilci opozorili, da se delavci premalo vključujejo v razprave o zakonu o razširjeni reprodukciji in minulem delu. Dogovorili pa so se tudi o nalogah, ki jih čakajo v prihodnje na področju planiranja v združenem delu glede na ponovno preverjanje naložb kot posledice spreminjenih ekonomskih pogojev poslovanja naše družbe. Se posebej pa bo pozornost pravobranilcev veljala vse številnejšim izsiljevalcem sredstev na osnovi vse številnejših izrojenih izgovorov, ki se skrivajo za imeni samoupravnih sporazumov.

emona globtour

GLOBTOUR VABI NA SMUČANJE JUGOSLAVIJA, ČSSR, POLJSKA, ITALIJA, AVSTRIJA HOTELI - APARTMAJI KONKURENČNE CENE

Ime in priimek
ulica, hišna številka
kraj in poštna številka
Prosimo, da mi pošljete brezplačen prospekt ZIMA 1981/82 na moj gornji naslov.
Kraj in datum

(podpis)

Izrežite, prilepite na dopisnico in pošljite najbližji Globtouru poslovalnici.

INFORMACIJE IN PRIJAVE:

Vse poslovalnice GLOBTOUR in pooblašcene agencije

LEDAVA

Brezposelnost narašča

Že ob polletju letošnjega leta je bilo jasno, da 4,5-odstotne stopnje zaposelnosti, sprejete z resolucijo o družbeno-ekonomskem razvoju občine Lendava, ne bomo dosegli. Zaposlovanje je začelo stagnirati, kar ni čudno, saj je investicijska dejavnost skoraj popolnoma zamrla, novih delovnih mest je torej čedalje manj. V družbenem sektorju je bilo bo koncu junija zaposlenih celo 6 delavcev manj kot v začetku leta. Nekoliko ugodnejša slika je v zasebnem sektorju, kjer je zaposelnost narasla za 15 delavcev, toda to je v primerjavi s preko 400 iskalci zaposlitve bore malo. Take neugodne situacije na področju zaposlovanja v lendavski občini že dolgo ne pomnijo, ima pa seveda negativne posledice na brezposelnost, ki tudi v drugi polovici leta narašča. Od vseh iskalcev zaposlitve je 40 odstotkov takih, ki prvič iščejo zaposlitev, skoraj 50 odstotkov pa je mladih, kar je še dodaten problem, saj gre za mlade, ki so končali šolanje. Največ težav pri zaposlovanju imajo prodajalci, administratorji, ekonomski in administrativni tehniki ter medicinske sestre. Kako zaposliti več, predvsem mladih delavcev? Skupščina občinske skupnosti za zaposlovanje je na zadnji seji menila, da bo potrebno zaostri vprašanje nadurnega in pogodbenega dela, zaposlenih upokojencev, da bi dobili nova delovna mesta. Po nekaterih podatkih naj bi se letos starostno upokojilo okoli 80 delavcev, toda ker gre predvsem za ne-kvalificirane in prilučene delavce, bo spet manj možnosti za mlade, ki so končali šolanje, zlasti še, ker priliv iz šol ni usklajen s potrebami združenega dela.

Jani D.

ZA URESNIČEVANJE ZASTAVLJENIH PLANOV

Glavna ovira pri uresničevanju zastavljenih planskih nalog je sodelovanje z okoljem. Planji v OZD pa kljub temu, da so formalno končani, ne bodo zaživel vse dotlej, dokler ne bodo podkrepili z dohodkovnimi odnosi.

V okviru aktivnosti organov zveze sindikatov v postopku priprave sprejemanja in uresničevanja družbenih planov razvoja Jugoslavije za srednjeročno obdobje 1981/85 so predstavniki Zveze sindikatov Jugoslavije in slovenskega republiškega sveta zveze sindikatov opravili razgovor z delavci Alpeša v Železnikih, Železarne Jesenice, Metalne v Mariboru in ABC POMURKE v Murski Soboti.

Delavci agroživilstva v ABC POMURKA so v razpravi opozorili, da kljub dobro pripravljenim planom prihaja do težav pri uresničevanju zastavljenih ciljev, predvsem takrat, ko so naloge takega značaja, da so vezane na sodelovanje z drugimi sistemi oziroma OZD. Opaziti je, da ni pravega zanimanja za dolgoročno samoupravno povezovanje. Samoupravno dogovarjanje v nestabilnih ekonomskih odnosih nima dovolj čvrstih temeljev. Tako si na primer rejci živine sicer lahko s sporazumi dolgoročno zagotovijo dovolj koruze in drugega, vendar po tržnih cenah, ki se iz dneva v dan spreminjajo, ne pa na dohodkovnih odnosih. Uresničevanje samoupravnega sporazumevanja pa motijo tudi številne intervencije republiških in

SAMOUPRAVNE IN SISTEMATSKE NOVOSTI

V javni razpravi je bil osnutek statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji, ki je trajala do konca meseca septembra. Novi statut pomeni nadaljnje izpopolnjevanje samoupravne ureditve pokojninskega in invalidskega zavarovanja v skupnosti in torej prinaša nekatere novosti. V organizaciji skupnosti ima pomembno mesto enota skupnosti v občini, iz katere se delegirajo delegati za vsako sejo skupščine skupnosti. Tu potekajo razprave o programih razvoja, planih aktivnosti, finančnih načrtih, obračunih in se oblikujejo stališča za seje skupščine. V bodoče bo ta enota skrbela in odločala tudi o uveljavljanju pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Večje pristojnosti pa bo enota pridobila tudi na področju rekreacije upokojencev. Novosti bodo tudi na področju financiranja. Nova ustava in zakon o združenem delu pa postavljata zahteve po novem sistemu pokojninsko-

invalidskega zavarovanja, ki mora izhajati iz spremenjenega družbeno-ekonomskega položaja delavca v združenem delu. Čeprav s statutom ne bo mogoče rešiti vseh odprtih vprašanj, kot so oblikovanje pokojninske osnove, desetletno povprečje osebnih dohodkov, valorizacija osebnih dohodkov na zadnje leto, valorizacija pokojnin, gostota zavarovalne dobe, predčasna upokojitev, nminimalna pokojnina, upoštevanje vojaškega roka, dokup let itd, vse dotlej dokler, tega ne bo dopuščal zakon, prinaša pa vendar nekatere pomembne spremembe in dopolnitve. Predlog je, da v prihodnje ne bi bilo možno prostovoljno zavarovanje, ker to ni družbenopolitično sprejemljivo, ker ne izhaja iz dela, iz temeljnih načel vzajemnosti in solidarnosti ter minulega dela, temveč iz gmo-tnega položaja posameznika. Novi zakonodaji bo prilagojena valorizacija pokojnin po gibanju osebnih dohodkov. Prav tako

bodo usklajena določila, ki se nanašajo na uživanje družinske pokojnine in zaposlovanje upokojencev. Na novo bo urejeno področje rekreacije upokojencev. Posebna novost je predvidena pri določbah o upoštevanju osebnih dohodkov zaposlojanskega osnovu, kjer bodo merodajni podatki, ki jih predloži TOZD in le v izjemnih primerih, ko bo ugotovljeno kršenje samoupravnih aktov o delitvi osebnih dohodkov, bo skupnost preko strokovne službe ustrezno ukrepala. Vsebinske spremembe bodo tudi na področju določil, ki urejajo varstveni dodatke.

Tudi na področju invalidskega zavarovanja je vrsta novosti. Poleg osnovne usmeritve v preprečevanje in odpravljanje vzrokov, ki pogojujejo nastanek invalidnosti, je veliko sprememb na področju rehabilitacije in zaposlovanja le-teh.

F. Maučec

IZVRŠNI SVET SO LEDAVA
O SANACIJI IZGUB V
GOSPODARSTVU

Sanacijski programi delovnih organizacij lendavske občine, ki so prvo polletje letošnjega leta poslovali z izgubo, so na seji izvršnega sveta našli na različne komentarje. Nekateri od njih so sestavljeni tako, da le začasno rešujejo izgube, namesto da bi nakazovali odpravo vzrokov zanje. Največ težav bo seveda s sanacijo izgub v TOZD Rafinerija in Petro-

kemija delovne organizacije INA-Nafta, saj so te tako velike, da zahtevajo intervencijo širše družbene skupnosti. Lendavska rafinerija, kot sicer vse rafinerije v državi, je v velikih težavah, toda te so v velikih večje zavoljo velikih obveznosti do gradnje naftovoda in prekinjene gradnje nove rafinerije.

Vzrokov za izgubo je več, neka-

Odpraviti vzroke

teri so sistemske narave, cene nafte namreč rastejo, cene derivatov pa ne, neurejen je tudi nakup surove nafte, rafinerije si pomagajo s kratkoročnimi krediti, ki je bolj bremenijo poslovanje. Lendavski naftarji imajo tudi izredno velike obveznosti do gradnje naftovoda, saj so samo v prvem polletju na ta račun plačali 18 starih milijard dinarjev, čeprav ga ne rabijo, saj je bil odcep do Lendave grajen zaradi gradnje nove rafinerije. Druga težava je v opremi za novo rafinerijo, ta se zbira v Lendavi, zanjo so plačali veliko denar, vse to pa seveda bremenijo poslovanje. Če bi prodali opremo za novo rafinerijo in če bi zmanjšali prispevek za gradnjo naftovoda, bi lendavska rafinerija kljub sedanjim tržnim težavam uspešno poslovala, so ugotovili na seji, to pa pomeni, da bi odpravili dva od treh poglavitnih vzrokov za izgubo. Nedvomno bo ta ugotovitev morala biti podrobnejše pretehtana tudi na skorajšnjih razgovorih posebne komisije izvršnega sveta SRS in INA-Nafte, ki bo razpravljala o sanaciji lendavske nafte. Neusklajene cene surovin in izdelkov — metanola — pa povzročajo izgubo tudi v TOZD Petrokemija. Izgubo imajo že tretje leto in ker ni odpravljen osnovni vzrok, jo je moč pričakovati tudi v prihodnjem letu.

Težaven gospodarski položaj INA-Nafte Lendava bo potrebno naposled vendarle reševati tako, da bomo odpravljali vzroke in ne pokrivali samo izgube. V izgubi je bila tudi TOZD Varis delovne organizacije Gorenje Varstroj. Sanitarne kabine so šle manj v denar, ker je zmanjšana tudi gradbena dejavnost. Gradbeniki so težave skušali odpraviti tako, da so svoje delavce zaposlili tudi pri polaganju keramičnih plošč, gradnji sanitarij in drugje, to pa je seveda vplivalo na prodajo sanitarnih kabin. Sanacija naj bi šla v smer večje aktivnosti pri prodaji in kakovostnem planiranju v prihodnjem letu. Za temeljno organizacijo združenega dela Predelava mesa pa je na dlani, da bo potrebno delati tisto, kar gre v denar, čeprav so delno tudi tu prisotne neusklajene cene med mesom in izdelki.

Jani D.

Podražitev zmanjšala plan

Skupnost otroškega varstva lendavske občine ugotavlja, da so zmogljivosti vzgojno-varstvenih ustanov v občini še vedno premajhne, da bi lahko sprejele vse otroke, potrebne varstva. V organizirano obliko otroškega varstva je v občini zajetih 887 otrok v 42 oddelkih in 15 naseljih, kar sicer ni malo, dokazuje pa, da so otroškemu varstvu v občini doslej namenili dokaj veliko pozornosti. Podražitev pri gradnji otroškega vrtca v Lendavi je povzročila, da bodo nekatere programske naloge morali prenesti v prihodnje leto. Tako bo preložena gradnja igrišč v Veliki Polani in Dolgi vasi. Zaradi velikih podražitev pri prehrani in energiji se je povečala tudi soudeležba staršev za vzgojno-varstvene storitve, toda ta prispevek plačujejo glede na dohodek. Staršem, ki niso mogli v celoti kriti stroškov vzgojnovarstvenih storitev, je skupnost otroškega varstva krila del stroškov. Zaradi zapletenosti postopka pri evidentiranju otrok za oddelek duševno in telesno motenih otrok, tega letos ne bo.

Jani D.

zveznih organov, ko rešujejo probleme globalno. Pri tem so kmetijski opozorili na letošnje razdelitev umetnih gnojil v Sloveniji, ki so jo pripravili v republiki, ne da bi upoštevali dolgoročno povezanost nekaterih potrošnikov na osnovi sovlaganja in dohodkovnih odnosov s proizvajalci umetnih gnojil. Ravno globalno reševanje predstavlja problem pri uresničevanju zastavljenih planov predvsem v sodelovanju z okoljem, pri čemer številne težave izvirajo iz neenakih ekonomskih pogojev na jugoslovanskem tržišču. De-

lavci sestavljene organizacije, katerih DO in TOZD so v več občinah, pa se srečujejo tudi z lokalističnimi apetiti po naložbah, različnimi stopnjami prispevkov za SIS in podobnim.

Zato ta čas formalno še sprejetim in dobro zapisanim planom mora slediti združeno delo z dohodkovnim povezovanjem pod enakimi pogoji v vseh republikah in pokrajinah, so posebej poudarili na razgovoru delavcev ABC POMURKA s predstavniki sindikatov.

Boris Hegeduš

LEDAVA

Zaostriiti sindikalno odgovornost

Če želimo izboljšati gospodarski položaj, moramo v sindikatih zaostriiti tudi osebno in kolektivno odgovornost. To odgovornost je potrebno še posebej izpostaviti pri obravnavi periodičnih obračunov in zaključnih računih ne samo v gospodarstvu, temveč tudi v samoupravnih interesnih skupnostih in organizacijah združenega dela družbenih dejavnosti, so dejali na nedavni seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov v Lendavi, ko so obravnavali aktivnost sindikatov pri obravnavi rezultatov polletnega poslovanja. Spet so se ponovile stare napake, spet so bile ponekod razprave le formal-

ne ne da bi dale odgovor na vprašanja, kje so vzroki za slabo poslovanje. Zaradi tega, morajo osnovne organizacije sproti obravnavati gospodarska gibanja skupaj z delavci. Do konca leta bo potrebno posvetiti posebno pozornost izvozu, vztrajati, da se izpolnijo planske obveznosti. Osnovne organizacije sindikata morajo delovati tako, da bodo delavci spoznali pomen večjega izvoza, da njihova odgovornost za lasten razvoj ne more sloneti le na domači prodaji, ki je trenutno bolj ugodna. Ker je rast dohodka zapostavljena na račun cen, je potrebno spodbuditi zanimanje za varčevanje, ob-

noviti bo potrebno varčevalne ukrepe, ki so žal šli že v pozabo. Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov je menilo, da se še vedno ne posveča dovolj pozornosti krepitvi samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, zato bo treba tudi na tem področju, povečati odgovornost. Ko so ocenjevali dosedanje priprave na 3. konferenco ZSS, so menili, da so bile te dobre, in namenjene tudi socialnemu položaju delavcev. Številne dobre predloge bo potrebno v bodoče tudi uveljaviti v vsakdanjem življenju.

Jani D.

mala anketa

KRUHA NE BO MANJKALO

Čeprav imamo v naši republiki dovolj možnosti, da bi pridelali kar največ pšenice in rži, tega v prejšnjih letih nismo dovolj izkoristili. Enostavneje je pač bilo kupovanje žitaric v Vojvodini. Zadnja leta pa smo se naposled stržnili; ustrezno pozornost posvečamo pridelovanju na domačih njivah. Ker je večina zemlje v privatni lasti, smo pač živo zainteresirani, da tudi zasebni kmetje pridelajo kar največ. (Družbena kmetijska posestva pšenico redno prodajajo mlinško predelovalni industriji). Stekla je torej obširna akcija, katere rezultati se že kažejo; to jesen bodo kmetje zasejali s pšenico in ržo veliko več površin kot pa prejšnja leta. Po tem je moč logično pričakovati, da bo ob prihodnji žetvi izpolnjen tudi plan odkupa žitaric. Pomurski kmetje naj bi prodali najmanj 11 tisoč ton pšenice.

Prejšnji teden smo obiskali vrsto temeljnih združenih organizacij in povprašali, kako poteka sklepanje pogodb o organiziranem pridelovanju. Zvedeli smo, da kakih posebnih težav ni in da bo plan pridelovanja izpolnjen. Sicer pa preberite tudi izjave nekaterih kmetov.

JOŽE TERNAR, Nedelica:

»Posestvo, ki ga vodim, je srednjeveliko. Redimo 12 glav goveje živine in 15 svinj, zato, ker so pač krmila draga, stremimo za tem, da pridelamo doma kar največ hrane za živino. Te dni smo pospravili koruzo s 70-arske njive, nekaj tednov prej pa krompir s prav tako velike njive.

Čeprav smo z njivami zelo na tesnem, pridelovanju žitaric ne obračamo hrbta. To jesen smo zasejali pšenico na njivi, ki meri 40 arov. Ker smo vzeli visokorodovito sorto zlata dolina, si obetamo pridelek, ki bo dovolj za potrebe gospodinjstva, najbrž pa bo tudi kaj pšenice za prodajo. Cena za lanski pridelek je kar primerna, prihodnje leto pa bo prav gotovo višja.

ALOJZ FERENC, Veržej:

»Letos bomo zasejali pšenico na površini en in pol hektarja. Za sejanje pšenice smo se odločili, ker se nam zdi njena cena še kar primerna, seveda pa še zdaleč ne dohiteva cene krmil; lani je kmet dobil za denar od kilograma prodane pšenice kilogram krmil, letos pa je taka kupčija manj ugodna; kilogram krmil stane toliko kot kilogram in pol pšenice. Upajmo, da se bo to (ne)sorazmerje kmalu popravilo, saj bodo nekateri kmetje drugače še naprej pokladali živini pšenico. Odkup pšenice bi lahko pospešili tudi na ta način, da bi tržnim proizvajalcem žitaric omogočili nakup otrobov v večjem odstotku kot zdaj, ko dobimo le 20 odstotkov od prodane pšenice.

ERNEST RECEK, Sodišinci:

»Naša kmetija je letos namenila pšenici okrog 2 hektarja njiv. Ker se poslužujemo vse agrotehničnih ukrepov, posebej naj poudarim, da po hektarju potrosimo tudi do 600 kilogramov nitrofoskala, na spomlad pa še dognojujemo, bomo prav gotovo dosegli visoke hektarske donose. Zanje pa je velikega pomena tudi semenska pšenica, zato jo vsako leto zamenjujemo. Tokrat bomo sejali sorto super zlata. Prav to, da je družba omogočila tržnim proizvajalcem zamenjavo navadne pšenice za semensko v razmerju 1:1, zelo ugodno odmeva med kmeti, zato bodo semena zamenjali skoraj vsi. Pridelek bo tako večji, prav tako pa tudi oddaja Intesu.

JANEZ PLOJ, Pogled:

»Območje, kjer je »moja« kmetija, je na vzpetini blizu Tratu v trikotniku radgonske, lenarške in mariborske občine. Ko so pred tedni v temeljni združni organizaciji Apače zastavili načrt setve pšenice, sem bil med prvimi sklenitelj pogodb o organiziranem pridelovanju; naša kmetija namenja setvi pšenice to jesen kar tri in pol hektarje. Tako bomo prihodnje leto lahko prodali še več žitaric kot letos, ko smo oddali 12 tisoč kilogramov. Pridelovanje pšenice na pobočjih hribov, koder je naša kmetija, je nekoliko težje, saj je zemlja ilovnata, pa tudi strojna obdelava je težja. Kljub vsem težavam pa vendarle namerjamo pšenici kar največjo skrb, saj tako omogočamo družini primerne dohodek, družbi pa tržne viške.

ANTON KOZAR, Mele:

»Ker lansko jesen, v kateri se je spravilo pridelkov zelo zavleklo, zato pa tudi setev, nismo uspeli pravočasno posejati vseh površin, smo letos nekoliko pohiteli; prvo njivo smo posejali že 22. septembra, in sicer tisto, kjer smo imeli dotlej silažno koruzo. To jesen namenjamo setvi pšenice kar 4 hektarje njiv, zato, upam, da bo temu primeren tudi pridelek, ki ga bomo seveda prodali kmetijski zadruzi oziroma mlinškemu podjetju. Ker njive izdatno gnojimo, nas visok pridelek ne bo presenetil; 50 meterskih stotov po hektarju smo že pridelali. To jesen sejemo novo sorto super zlata, zato pričakujemo še višji pridelek.

Š. SOBOČAN

Nemalokrat hudo kritične, še raje pa črnogledne napovedi, ki se jih te dni sliši po organizacijah združenega dela, na skupščinah in delegatskih zasedanjih in drugje, ko nanese beseda na izvoz, sploh niso naključne. Prav tako ne že kar polemična vprašanja, bolj uganja kot na primer: mar res izvoz za vsako ceno ali kaj prinašajo izvozne stimulacije ali kaj se dogaja v maloobmejnih menjavi ali... V bistvu taka in podobna razmišljanja prejkone potrjujejo resnico o resnosti in zahtevnosti gospodarskega in siceršnjega položaja, ki bi mu lahko dali približno tak, zelo nazoren, skupni imenovalec: izziv prednostim našega družbenoekonomskega sistema, ki se — v to smo se lahko že večkrat prepričali — pokažejo prav v, pogojno rečeno, izrednih razmerah. Ali vsaj razmerah, ki nosijo tako obeležje.

IZVOZ — NAJBOLJŠA NALOŽBA

Nuša po prestrukturiranju našega gospodarstva je na dlani, zatrjujejo pomurski gospodarstveniki, vključno s tistimi, ki so posredno ali neposredno angažirani na tem področju (banka, medobčinska gospodarska zbornica in drugi). Izvoz mora v tem okviru zavzeti najvidnejše mesto, biti mora temeljna razvojna komponenta in usmeritev vsakega dobrega gospodarstva. Da je spričo tega tudi sila zahteven, je menda samoumevno. V Pomurju smo sicer že dosegli nekaj obetavnih zunanje-trgovinskih rezultatov, a bo kar držalo, da ostaja glavno breme na večjih organizacijah združenega dela kot so tovarna oblačil in perila Mura iz Murske Sobotice, sozd ABC Pomurka, Planika in Turnišča, Radenska iz Radenec, Gorenje-Elrad in Gornje Radgone in še kateri. Umestnosti vprašanja ali izvoz za vsako ceno — tudi za ceno izgub — se da ugovarjati z argumentom, da je ta odločitev v rokah vsake posamezne organizacije združenega dela in da bi vsakršna stihijnost prinesla več škode kot koristi. Treba je pa hkrati razumeti, da je za stalno in nemoteno reprodukcijo še kako potreben.

Ceprav smo letošnje polletne rezultate v izvozu v pomurskem gospodarstvu že parkrat razgrnili, se temu tudi zdaj, kajpada zaradi lažje razumljivosti, ne bomo mogli izogniti. Vendar bi zgolj omenili, da gre 80 odstotkov proizvodnje na konvertibilno tržišče, kar je — mimogrede — v nasprotju z jugoslovanskimi tendencami in da gre iz celotnega prihodka v regiji 4 odstotke sredstev v izvoz (v SR Sloveniji 7 odstotkov). Če ne upoštevamo problematike naftne industrije, je pokrivanje uvoza z izvozom skoraj 200-odstotno, kar gotovo ni zanemarljiv podatek. Ob vsem tem je bila ves čas zagotovljena nepretrganost proizvodnje, brez večjih izpadov. Kljub omejenim možnostim kreditiranja je ljubljanska banka, temeljna banka v Murski Soboti dala prioriteto izvoznim dejavnostim in področju kmetijstva. Članice zunaj teh panog so se sicer čutile zapostavljene, a očitno ni šlo drugače. Sicer pa so v banki uspeli realizirati vse obveznosti v kreditiranju izvoza in njegove priprave,

pri čemer zahtevkov za kreditiranje stimulacij izvoza ni bilo.

TRD »KALKULACIJSKI« OREH

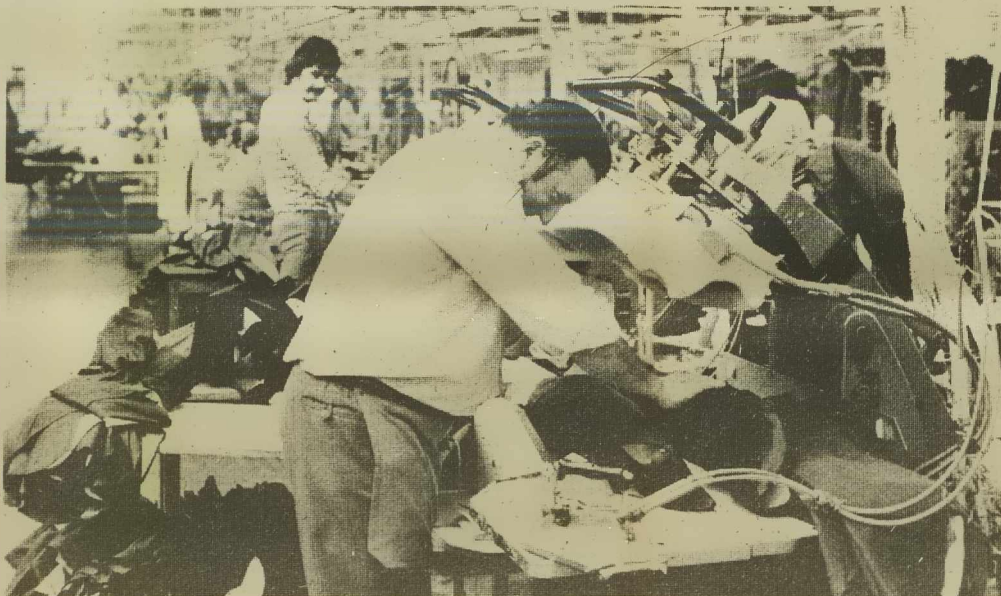
Ko smo že pri izvoznih stimulacijah, naj podčrtamo, da te niso in ne morejo biti dolgoročno usmeritev, še manj rešitev, saj v bistvu enemu delu gospodarstva jemljemo, drugemu pa dajamo, čeprav se obenem strinjamo, da vprašanje nikakor ni preprosto. Tako denimo v Muri pravijo, da jih gospodarstvo pozdravlja in da gre v resnici za to, da prevladimo del izpada dohodka izvoznikov tudi na tiste organizacije združenega dela, ki ne izvažajo. Ne strinjajo pa se z načinom izplačevanja. Zatrjujejo, da so stimulacije kategorija dohodka in po izvozni bilanci bomo v marcu prihodnje leto lahko na račun doseženega izvoza toliko več sredstev namenili v poslovni sklad. Spričo tega bi najbrž kazalo stimulirati

računov) prvi obrok v višini okrog 46 milijonov dinarjev.

Na kratko se zadržimo še pri izvoznih kalkulacijah. Izdelati dobro izvozno računico je vse prej kot lahek posel. Tega se po organizacijah združenega dela predbro zavedajo in bržčas je nekaj resnice v tem, da se raje, spričo resda določene tveganja, sploh ne podajo v tovrstne posle. Raje tudi za 40 in več odstotkov dražje plačujejo za devize, kot da bi recimo za 5 ali nekaj več odstotkov spustili ceno blaga in dolgoročno gledano sklenili ugodno »kupčijo«. V tej skrajnosti se ne zavedajo, da pomeni doseči izvoz, hkrati tudi investirati izvoz.

MURINI IZVOZNI ARGUMENTI

Tokrat bomo zanalasč — kolikor je seveda to sploh mogoče — zaobšli tiste, izvozno usmerjene delovne kolektive, ki se v zunanje-trgovinski menjavi ubadajo z zgočimi problemi. Odmerili jim bomo namreč poseben prostor. Že vnaprej pa je jasno, da te probleme bolj ali manj občutijo tudi v

neposredni izvoz v obliki premij, se pravi takrat, ko po delovnih kolektivih izdelujejo kalkulacije, torej računajo svoje, prodajne cene blaga. Premija bi znatno olajšala izdelavo predračuna in omogočila preudarnjšo odločitev ali iti v izvoz ali ne.

Letos problemov pri izplačilu izvoznih stimulacij ni, poleg tega pa je banka storila velik korak naprej, saj so izvozni krediti izvzeti iz limita poslovnih bank in ovir praktično ne bi smelo biti. K temu dodajmo podatek, da smo v regiji do 15. septembra namenili za izvozne stimulacije (po določenih prispevnih stopnjah iz samoupravnih interesnih skupnosti in občinskih pro-

soboški Muri, ki jo posebej predstavljamo kot zglednega in hkrati največjega pomurskega izvoznika.

Ko so v tej, 4500-članski delovni organizaciji, ki jo pozna domala sleherni večji konfektionar v Evropi, pred kakimi 20 leti z velikimi napori sklenili prvi izvozni posel, jim je bilo, navzlic takrat bistveno drugačnim razmeram in pogojem gospodarjenja, že marsikaj jasno. Predvsem, da je moč prodreti na tuje le s produktivnim delom, korektnim pristopom in odnosom do dela, visoko strokovno usposobljenostjo, kvalitetno organizacijo in tehnologijo in temu ustreznimi strokovnimi odločitvami. Vse to so — kot menijo — dolgoročne

Perilo, ki je bil manj zahteven. Zlagoma pa so ga kvaliteten in kvantiteten razširili, da bi v zadnjem času dosegli zavidljiv izbor: srajce, ženske bluze, moške obleke (sakoje, hlače), moške in ženske plašče, oblačila za prosti čas, ženske kostume, krila, hlače, da vsega ne naštevamo. V ta namen je proizvodnja docela specializirana, predvsem po temeljnih organizacijah združenega dela zunaj sedeža delovne organizacije, kar je svojevrstna specifičnost v okviru velikih konfekcijskih sistemov v Jugoslaviji.

V Muri gredo še dlje. Ne le, da so specializirali proizvodnjo, ampak so sočasno tudi specializirali ustrezne, vzporedne službe v proizvodnem in poslovnem procesu (komerciala, nabavno-prodajna, kreatorska, priprava dela, modelarska in tako naprej), ki so prav tako razmeščene po temeljnih organizacijah. Zatrjujejo, da se jim je to obneslo, saj »se življenje dogaja v tozdu«. Sploh ne gre za odvečno administriranje, kajti podobno bi bilo s skupno marketinško službo. Pravzaprav bi bilo še slabše, saj bi bila od temeljne organizacije povsem odmaknjena. Sploh pa je družbena režija v Muri majhna, saj jim že same izvozne cene ne dovoljujejo, da bi si lahko privoščili prebitek kadrov.

IZVOZ SPODBUDA IN IZZIV

LOHN POSEL JE OBE-TAVEN POSEL

Zanj gre takrat, ko tuji partner da blago in navodila za proizvodnjo, ki jo v Muri realizirajo s tem, da tu pa tam tudi sami dodajo določene materiale. V sedanjih razmerah je jim ta — pravimo mu dodelavni posel — izredno dobrodošel, zlasti zaradi pomanjkanja reproductivnih materialov na domačem trgu, deviz in ker z njim polno zaposlujejo obstoječe kapacitete. Zlasti pa velja poudariti, da s temi posli ustvarjajo akumulacijo, ki je s samo klasičnimi izvoznimi posli prav gotovo ne bi. S tega stališča je lažje razumljiv problem neobjektivno visokih cen surovin na domačem trgu, tako da so v Muri primorani celotno akumulacijo, ki bi jo sicer ustvarili v procesu dela, prelivati v metražno industrijo, da bi tako ustvarili pogoje za izpeljavo dodelavnih poslov.

Vse to jih, jasno da sili v nenehno krepitev in širitev stikov s tujimi partnerji. Danes Mura sodeluje z vrsto kvalitetnih firm v ZR Nemčiji, Nizozemski, Franciji, Švici, Švedski, se vključuje na angleško in ameriško tržišče. Sem seveda sodi blagovna izmenjava s sosednjo Madžarsko v okviru blagovne hiše v Szombathelyju in poslovno sodelovanje z Irakom, ki pa je letos, spričo vojnih spopadov na tem območju, pojenjalo.

Vedno znova radi poudarjajo: nikoli nismo ponujali tržnih viškov, marveč le tiste proizvode, ki jih je tuji kupec potreboval, pri tem pa se vestno pridrževali dobavnih rokov. Pa še: ne

ciplinirano sledijo začrtani orientaciji: sodelovati z najzahtevnejšimi firmami, torej takimi, ki so na sami konici tekstilne industrije. Obenem so to firme, ki so pripravljene plačati celo nekaj več, saj je denimo Murina proizvodnja objektivno najdražja v Jugoslaviji. Brez prilagajanja, ki ju izpričujeta visoka kvaliteta in vestnost pri dobavnih rokih, pa seveda ne gre.

Temu ustrezni so njihovi letošnji izvozni rezultati. Do danes so dosegli že za 640 milijonov dinarjev izvoza, kar je kar za 60 milijonov več kot lani vse leto, hkrati pa bistveno več kot znaša njihov letošnji plan pri SI-SEOTU (samoupravni interesni skupnosti za ekonomske odnose s tujino), namreč 570 milijonov dinarjev z dodatno obvezo za 100 milijonov. To so nesporno izjemni premiki, zlasti še, če jih vrednotimo z vidika stagnacije na zunanjih tržiščih in dokajšnji recesiji.

Ta čas se največ ukvarjajo z vprašanjem, kako še povečati klasični izvoz. Posreduje so tkanine lastne kreacije in podobno, saj bi po tej poti — seveda nikakor ne v celoti — prestrukturirali izvoz od dodelavnih poslov na klasične, izvozne posle. Zavedajo se, da bodo morali z določenimi kvalitetami ohranjati lohn posel, saj ta — ob vseh drugih prednostih — zagotavlja stike z moderno tehnologijo, dizajni, tkaninami, sodobno in kvalitetno organizacijo dela, produktivnostjo in še bi lahko naštevali.

Izredno širok proizvodni asortiman, nenehno proučevanje tujih tržišč in poslednost pri spremljanju in za-

— STRATEŠKA USMERITEV V IZVOZ VELJA ZA VELIKE IN MALE.
— MURA, ZGLEDEN IN NAJVEČJI POMURSKI IZVOZNIK

izvažamo le zaradi deviz, premij. Tudi če se na področju premij ne bi nič spremenilo, bi Mura 50 odstotkov svojih proizvodov izvažala. To je naša eksistenca in strateška usmeritev.

ODLIKE: KVALITETA IN DOBAVNI ROKI

Navzlic ostri konkurenci, zlasti na bližnjem in daljnem Vzhodu, celo južni Ameriki, najbolj pa na zahodnoevropskem in tržišču ZDA, tovarna oblačil in perila Mura iz Murske Sobotice vse bolj pridobiva na ugledu in prodornosti. Dis-

dovoljevanju potreb, često tudi modnih muh, tujih partnerjev, jih je primoralo, da so si v Muri, sicer z veliko muko, nabavili procesni računalnik, ki opravlja dela, ki jim sicer kadrovske in časovno ne bi bili kos. Tako bodo lahko tudi v prihodnje sledili usmeritvi: vsaka temeljna organizacija mora 50 odstotkov proizvodnih kapacitet plasirati v izvoz. Ob vsem zapisanim je taka usmeritev prav gotovo lahko zgled drugim.

Pripravil: BRANKO ŽUNEC

Foto: Albert Abraham

IZVOZNA PRIZADEVANJA

Kulturno življenje v Porabju

Leta 1959 je bilo v Narodnem kalendaru zapisano: „Poleg zahodne meje živijo Slovenci, katere so pred osvoboditvijo napačno imenovali Vendek. Slovenci so najmanjša narodnost na Madžarskem. Ta manjšina živi v šestih vaseh. Po osvoboditvi so v šolah začeli poučevati književni slovenski jezik. To je bila prva stopnja do njihove narodnostne kulture.“

Slovensko Porabje, ali kot ga tamkajšnji domačini imenujejo Slovenska krajina, leži ob reki Rabi v zahodnem delu Madžarske in obsega 12 krajev, kjer živijo tudi Slovenci. Ta del je pripadel Madžarski po letu 1919 s trianonsko pogodbo. Porabje je gosto naseljeno, saj znaša povprečna gostota slovenskih naselij skupaj z Monoštom kar 104 prebivalce na kvadratni kilometer in ima okrog 9000 prebivalcev, od tega jih je polovica Slovencev. V začetku 20. stoletja so se začeli izseljevati v Ameriko.

Porabje je agrarna pokrajina z nekaj industrije. Veliko je sezonskih delavcev, ki se zaposlujejo v notranjosti Madžarske.

Že od nekdaj je bilo Porabje pomemben člen naše kulture, saj je tu živel in deloval „knjigovezar“, tiskar, založnik in izdajatelj Bela Wellisch iz Monoštra. V Seniku je živel in deloval kot duhovnik Jožef Košič (1788–1867), ki je v svojih delih prikazoval življenje in običaje tega ljudstva. Tako je še danes ohranjenih v Porabju precej starih prekmurskih knjig, čeprav jih je veliko že uničenih, saj je bil včasih običaj, da so knjigo dali pokojnemu v krsto, češ, naj jo ponese s seboj.

Po drugi svetovni vojni se je kulturno življenje krepko razmahnilo, posebno v zadnjih dvajsetih letih. Že leta 1946 je izdala Antifašistična fronta Slovanov v Monoštru Slovensko narodno knjigo.

Od leta 1959 izhaja na Madžarskem Narodni kalendar, ki je namenjen med drugimi manjšinam na Madžarskem tudi slovenski manjšini. V Budimpešti izdaja Demokratična zveza južnih Slovanov na Madžarskem časnik z naslovom Narodne novine, kot dodatek pa je Danica, priloga za otroke, kjer so tudi vse pogostejši prispevki v slovenščini. Tudi Narodni kalendar izdaja omenjena zveza.

Od leta 1958 posvečajo pozornost vzgoji v slovenskem jeziku in v ta namen so bili izdani nekateri učbeniki, ki jih izdaja Založba šolskih knjig v Budimpešti, zadnje čase celo v koprodukciji z DZS v Ljubljani in PZ v Murski Soboti.

Pouk slovenskega jezika imajo v vseh osnovnih šolah, kjer živijo in obiskujejo šolo otroci slovenske narodnosti. Popolne osemletke so v Števanovcih, Monoštru in Gornjem Seniku, v Sakalovcih in Slovenski vesi sta podružnični šoli. Slovensčina je 3 do 4 ure tedensko le kot učni jezik. Te šole torej niso dvojezične, kot jih poznamo mi, prizadevajo si pa, da bi tudi v Porabju vzpostavili dvojezični šolski sistem vsaj v eni šoli. Otroški vrtci v Porabju (Slovenska ves, Sakalovci, Gornji Senik) imajo vzgojnoizobraževalno delo organizirano.

KONČANA 5. LIKOVNA KOLONIJA ELRAD—AVTORADGONA

Trdne korenine

Trdne in neizpuljive so korenine petletnega druženja likovnih ustvarjalcev — samorastnikov z delavci gornjeradgonskega Gorenja Elrada in Avtoradgone. Delavcem so kulturne dobrine bližje kot poprej, likovniki so na umetniški način še povečevali osnovno človeško dejavnost — delo in idilične motive gornjeradgonske občine.

Navzlic uspehom doseženih v preteklih petih letih, se porajajo misli, ki lahko obogatijo kolonijo, pa tudi kulturo v širšem pomenu v omenjenem okolju. Ker je likovna dejavnost samo ena izmed široke palete umetniškega izražanja, ki so v obel delovnih organizacijah prisotne, bi jo veljalo z ostalimi tesneje povezati in tako ustvariti most med ustvarjalci na vseh področjih kulturnega udejstvovanja.

Vse bolj je tudi čutili potrebo, da naj postane kolonija last celotnega združenega dela v občini, saj bi na ta način približali kvalitetne likovne stvaritve čim širšemu krogu delovnih ljudi in občanov. Eden izmed načinov za doseg tega cilja je razširitev razstave po sklepu kolonije in krajevnih skupnostih in delovnih organizacijah, kjer doslej še ni gostovala.

Pa v šole usmerjenega izobraževanja, kjer likovna umetnost zavzema še kako pomembno mesto v programih. Zato bi se kolonija lahko uspešno vključila v umetnostno vzgojo teh ustanov, jo popestrila in obogatila.

Toliko o možnostih za prihodnje, ki so izjemno široke, zato ni bojazni za uspešnost nadaljevanja kolonije. Pa še beseda o udeleženceh. Kljub izredni kvaliteti dosedanjih, bi ne bilo odveč v prihodnje še razširiti krog udeležencev in tako omogočiti čim večjemu številu nadobudnih umetnikov, da se na ta način kalijo in nenazadnje tudi uveljavijo.

V. Paveo

zirano sicer v madžarskem jeziku, dvakrat tedensko pa imajo po pol ure govorne vaje v slovenskem jeziku, kjer so prisotni tudi otroci madžarske narodnosti. Na monoštrski gimnaziji deluje krožek slovenskega jezika, saj je dijakov Slovencev po posameznih razredih premalo.

Od leta 1961 poteka na pobudo komisije za manjšinska vprašanja pri SZDL tudi kulturno in prijateljsko sodelovanje med soboško Pokrajinsko in študijsko knjižnico in szombathelysko knjižnico, ki vršita zamenjavo slovenskih in madžarskih edicij. Leta 1961 je soboška knjižnica prvič poslala nekaj naših slovenskih knjig, leta 1964 sta prvič zamenjali 260 slovenskih knjig za knjižnico v Gornjem Seniku, lendavska knjižnica pa je dobila toliko madžarskih knjižnih enot. Leta 1970 je soboška knjižnica poslala 440 knjig, pretežno leposlovje, leta 1975 že 600, leta 1977 celo 721 in leta 1980 samo 312 knjižnih enot, vendar v vrednosti 64.525,00 din. Nabavo knjig financira kulturna skupnost. Knjige dobivajo knjižnice: Monošter (okrajna in šolska, ki šteje nad 500 slovenskih zvezkov), Dolnji Senik, Gornji Senik, Verica, Sakalovci, Slovenska ves, Števanovci. Za knjižni fond v teh knjižnicah skrbi še Ministrstvo za prosveto na Madžarskem, Demokratična zveza južnih Slovanov na Madžarskem, madžarska ambasada v SFRJ, mariborsko gledališče idr.

Kulturno življenje se odvija še na glasbenem področju, igralski in folklorni dejavnosti. Znan je pevski zbor Avgust Pavel iz Gornjega Senika, ki ima že štiridesetletno preteklost, vodi pa ga upokojeni učitelj Andraš Cabai. Zbor nastopa po Madžarski, v zamejstvu, na radiu in televiziji. Precej pesmi ima posnetih kot arhivsko gradivo, nekaj pa na gramofonskih ploščah.

Pred desetimi leti je bila ustanovljena sakalovska folklorna skupina, katere vodstvo je prevzela učiteljica Elizabeta Kovač. Pleše izvirne ljudske porabske plese in sodeluje tudi z našimi folklornimi skupinami. V Slovenski vesi deluje Ženevski kvartet, ki ga vodi Ladislav Antal. Že peto leto deluje števanovska dramska skupina, ki jo vodi prof. Karel Krajcar. Leta 1978 je bil v Slovenski vesi ustanovljen mladinski folklorni ansambel, seveda pa je več ansambelskih skupin, ki se pa kot vsi drugi ansambli hitro formirajo in tudi kmalu razpadejo. Lahko bi rekli temu — bolj priložnostni. Vsekakor pa med njimi izstopa Laci Korpič, ki ima veliko pesmi posnetih in tudi na gramofonskih ploščah jih je nekaj.

Porabje živi kar pestro kulturno življenje, toda potrebno bo vključiti v prizadevanja za ohranitev tega narodnega bogastva mladi izobraženi rod, ki se bo tej dejavnosti še bolj posvetil. Na vseh področjih tega ozemlja je še veliko neobdelanega, in zato je že skrajni čas za začetek dela, da bi se tako ohranila pretekla kultura naših Porabcev.

F. KUZMIČ

RADENCI 81

KOMORNA GLASBA XX. STOLETJA

V Radencih se bo v času od 2. do 4. oktobra odvijal festival komorne glasbe XX. stoletja. Že devetnastični zapored bo znani zdraviliški kraj ob Muri v znamenju manifestacije iste glasbe našega časa, ki je usmerjena na komorno področje. Izbrana komorna glasba obsega dela skladateljev, ki so že nedvomno klasiki naše dobe, seznanja s kvalitetnimi pri nas še dokaj neznanimi avtorji ter prezentira vrsto jugoslovanskih del, ki s ponovnimi izvedbami potrjujejo svojo kvaliteto.

Otvoritveni nastop v petek, 2. oktobra bo imel Edinburški kvartet, v preostalih dveh festivalskih dneh pa se bodo vrstili še naslednji priznani mojstri komorne glasbe: Miloš Mejnik, Erika Sziklay in ansambel Slavko Osterc.

Potreba ali zgolj dobičkarstvo?

V telovadnici 1. osnovne šole se je v petkovih večernih urah predstavila ena od slovenskih popularnih zabavnih skupin Hazard.

S svojo znano: Mari, življenje ni cvetoče polje in še nekaterimi drugimi (med njimi številnimi tujimi, zavrtimi z magnetofonskega traku) je navdušila številne mlade poslušalce.

Kljub negodovanju nekaterih ljubiteljev glasbe, da je 100 dinarjev predraga vstopnina, se je v polni telovadnici v več kot dve in polurni predajanju glasbenim melodijam ustvarilo pristno, živahno vzdušje. Prav takšno, kakršno si vselej (ne le enkrat ali nekajkrat letno) želijo mladi.

Vselej tarnamo in ugotavljamo, da soboški mladini primanjkuje zabave. Včasih pa tudi slišimo (utemeljene) pripombe, da bi naši kulturni hrami lahko bili temeljiteje izrabljeni (domača KUD in literati, predstavitev monodram, ki zavzamejo malo prostora), vendar enakomerne razporeditve zabavnih prireditev ne moremo doseči. Zato že samo-umevno sprejemamo na področju jugoslovanske, posebej še slovenske zabavne glasbe, popularne skupine, ki naj bi z začasno potešitvijo žeje, zapolnile kulturno mrtvilo.

Takšen vtis je dajala tudi predstavitev skupine Hazard, ob kateri se nehote poraja vprašanje, ali so tovrstne zabavne prireditve zares odraz kulturnih potreb mladih, željnih kakovostne zabavne glasbe in direktnega stika s priljubljenimi popularnimi skupinami, ali zgolj dobičkarstva le-teh.

M. Skledar

KOMENTIRAMO

Predstavitev amaterskega filma

Medklubski festival amaterskega filma Jugoslavije, ki ga organizirajo Zveza kulturnih organizacij Ljutomer, občinska kulturna skupnost, občinska konferenca SZDL, zveza za tehnično kulturo in foto kino klub dr. Karl Grosman Ljutomer je obetavna prireditel. To, da jo je označevala letos zaporedna številka 12. v ospredju, pa tudi ni kar tako. In vendar kaže o minulem festivalu omenjenega filma v prleški metropoli tokrat kritično spregovoriti.

Prvi očitek gre organizatorjem, ki so napovedani dvodnevni medklubski festival skrajšali na enodnevno, skoraj maratonsko večerno prireditev, ki se je minuli petek odvijala v ljutomerskem domu kulture. Stabilizacijsko morda, vendar neodgovorno za oči tistih, ki so polne tri ure vztrajali pri projekciji dvanajstih izbranih amaterskih filmov. V večini so bili to le samo avtorji filmov, saj so šolarji in dijaki, ki so napolnili dvorano, manj vztrajni in so s predstavniki družbeno-političnih organizacij vred prej zapustili prizorišče dogajanja. S tem so (vsaj tisti nemirni med mladimi, ki so očitno da brez vodstva pedagogov, kljub filmski vzgoji v okviru ostale) naredili uslugo ostalim obiskovalcem kulturne prireditve. Prej so namreč preglašali že tako slabo tonsko podložene filme, kar je drugi očitek organizatorjem, saj so napake pri predvajanju, točneje tonski izvedbi, ki je niso zakrivila avtorji, bile prav osnovnošolske. Prvi je bil na sporedu (in to zaslužno) film slovenskega in jugoslovanskega pionirja na področju filma — ljutomerskega rojaka dr. Karla Grosmana. Prvi metri slovenskega filma je njegov naslov, predvajana kopija pa unikatna. Med ostalimi enajstimi filmi pa je izstopal dokumentarec Med hobotnicami Radgončana Zvonimira Klemenčiča, ki je nastajal tri leta, bil posnet, pod vodo, prejel zlata odličja že drugod in si v Ljutomeru zaslužil gotovo kaj več kot le posebno priznanje za kamero, kot je zapisano v

NASELITEV XIV je naslov slike akademskega slikarja — specialista Tomaža Gorjupa iz Ljubljane, ki razstavlja v novi galeriji pri kulturnem centru v Murski Soboti in je le eno od osemindesetih razstavljenih del na temo spodnjih okončin, točneje čevljev. Razstava je izvirna, lahko bi zapisali tudi edinstvena. Velika platna v povprečju formata 150 X 140 poživljajo belino lepe in prostorene galerije, Gorjupov tematski pristop pa pomeni osvežitev v galerijski ponudbi pomurskega središča. bb

kulturni koledar

RADENCI — V Razstavnem salonu hotela Radin bo ob 19.30 otvoritev razstave akademskega slikarja Silvestra Komela.

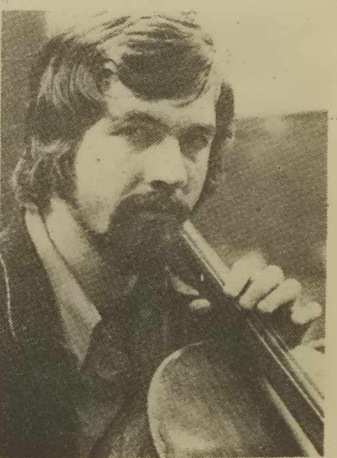
Ob 20. uri pa se v Kongresni dvorani pričinja 19. festival Radenci 81.

KOMORNA GLASBA XX. STOLETJA. Ob tej priliki se bo predstavil Edinburški kvartet. (na sliki spodaj)

SOBOTA, 3. OKTOBRA

RADENCI — V okviru že tradicionalnega festivala komorne glasbe bo ob 16.30 nastopil Miloš Mlejnik, ki ga na klavirju spremlja Janko Šetinc.

Ob 19. uri pa bo koncert Erike Sziklay, ki jo bo za klavirjem spremljal Istvan Lantos. Gre za glasbenico, ki je 1960. leta diplomirala na budimpeštanski glasbeni akademiji. Zaradi muzikalne zanesljivosti in velike kulture je svojo značilno pevsko umetnost posvetila predvsem glasbi našega stoletja. Ne zanemarija pa seveda tudi prejšnjih dob in opernega odra.

NEDELJA, 4. OKTOBRA

RADENCI — Festival komorne glasbe XX. stoletja bo končal nastop ansambla Slavko Osterc, ki ga sestavlja trinajst glasbenikov, dirigent pa je Primož Ramovž. Koncert se bo v Kongresni dvorani hotela Radin pričel ob 11. uri.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji pri kulturnem centru je na ogled razstava del akademskega slikarja Tomaža Gorjupa iz Ljubljane. V Pokrajinski in študijski knjižnici pa se razstavljene knjige navezujejo na 150 letnico rojstva Frana Levstika in sodijo v okvir vseslovenskega praznovanja.

LJUTOMER — V galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava borbene poti 5. prekomorske brigade „Ivan Turšič-Izток“, katere najatraktivnejši del je slikovni prikaz borca te brigade, znanega slikarja Jožeta Ciube ter spremnih pesmi Jožeta Šmita.

Prav tako v Ljutomeru pa je odprta tudi muzejska zbirka taborskih gibanj Edvarda Kardelj.

LENDAVA — V Galeriji Lendava je poleg stalne zbirke na ogled tudi muzejska, grajsko dvorišče, pa postružje dela letošnje kiparske kolonije.

knjige

USPEŠNICE tega tedna v prodajni Dobra knjiga so: roman TIGROV SKOK priljubljene pisateljice Viktorije Holt, ki ga je izdala Pomurska založba, priročnik za določanje živalske vrste ZIVALSTVO EVROPE ter FAKSIMILE — KRPAN Z VRHA Frana Levstika, ki ga je prav tako kot prejšnje delo, založila Mladinska knjiga.

Koleševa mini foto galerija

Zanimiv, predvsem pa izviran kulturni dogodek je bila za pomursko središče otvoritev mini foto galerije umetniškega fotografa Jožeta Kološe-Kološa ki jo je v okviru svojih najbližjih odprl minulo soboto na dvorišču svoje hiše v ulici 17. oktobra, kjer biva ob svojih obiskih v rojstnem kraju. Umetnik, ki je lani svoj jubilej proslavil z deležem umetniške fotografije na razstavi ob otvoritvi nove galerije pri Kulturnem centru v Murski Soboti, namreč že nekaj let živi in ustvarja na Primorskem. o čemer pričajo tudi razstavljeni motivi. Čustveno pa je še vedno vezan na pokrajino ob Muri, iz katere izvirajo in njegova mini foto galerija je edinstvena pri nas.

bb

ZA KRUH IN SLADKOR

SETEV NAJ BO PRAVOČASNA

Začetek oktobra je za srednjo Slovenijo začetek setve ozimne pšenice. Tod naj bi bila setev zaključena najkasneje do sredine oktobra. V toplejših območjih vzhodne Slovenije bodo začeli s setvijo teden dni kasneje in jo zaključili vsaj do 20. oktobra.

Srednje intenzivne sorte pšenice — npr. marinka, KG 56, partizanka — sejemo prej kot zelo intenzivne sorte — npr. super zlata, mačvanka 2, NS rana 2.

Še pred setvijo potrosimo celotno potrebno količino fosfora in kalija in le manjšo količino dušika — okrog 30 kg čistega dušika na hektar. Če bi gnojila dobili z zakasnitvijo, jih potrosimo čimprej je možno po setvi.

Herbicide za varstvo posevkov pred plevelom lahko uporabljamo jeseni in spomladi. Jeseni, to je med setvijo in vznikom ozimnega žita, škropimo s pripravki DICURAN 80, TRIBUNIL 70 ali MULTITOK. Ti pripravki ne uničijo smolenca. Zato spomladi vse do začetka kolenčenja žita uporabimo še ANITEN D ali DEHERBAN SPECIAL.

Po vzniku ozimnega žita še jeseni lahko škropimo s pripravkom FANERON COMBI, ki zatre vse nevarne plevela.

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

KAKO DO VEČ PŠENICE?

Sredstva javnega obveščanja v zadnjem času odmerjajo precej prostora in časa razpravam, kako doma zagotoviti čim več krušnih žit, predvsem pšenice, za prehrano prebivalstva. Resnici na ljubo pa moramo ugotoviti, da pri teh razpravah ne sodelujejo neposredni proizvajalci — kmetje in da v njihovem imenu sprejemajo sklepe in obveze v glavnem direktorji KZ in TZO. Čeravno je v akcijo za več kruha in sladkorja vključen širok krog ljudi in družbenopolitičnih organizacij vse do KO ZSD in njenih kmečkih sekcij, zaželenih rezultatov ne bo, če bo to le enkratna akcija, ne pa stalni način, dela, in dokler za to ne bo zainteresirani sleherni kmetijski proizvajalec ne glede na to, s kakršnimi površinami razpolaga.

Vsi, ki delajo na tem področju, se zavedajo, da naloga ne bo lahka. Tega se moramo zavedati tudi vsi kmetje — proizvajalci. Prav sedaj pred setvijo je pravi čas, da naredimo vsak zase plan, koliko bomo posejali pšenice, koliko površin namenili koruzi in sladkorni pesi. Te tri omenjam zato, ker so to vodilne poljščine v kolobarju na našem območju. Vemo, da imamo omejene površine, prav tako pa tudi vemo, da so hektarski donosi še vedno izredno nizki. Zato se bomo morali predvsem truditi in doseči čim večje pridelke. Na razpolago so nekatera navodila strokovnih služb, ki se nanašajo na izbiro sort pšenice, količine umetnih gnojil, njihovo sestavo in gostoto setve. Rekli bi, da nič novega od prejšnjih let. Če se ustavim pri količinah umetnih gnojil 500 — 800 kg po hektarju ob setvi, 400 kg KAN (naši strokovnjaki priporočajo 250 kg) pa za spomladansko dognojevanje, sem trdno prepričan,

da se bodo ob tem celo kmetje, ki so vajeni večjih količin, le zamislili. Res pa je, da ne ravnamo pravtisti, ki mislijo, in to tudi delajo, da ob setvi pšenice ne dajo kompleksnih gnojil, češ, saj sem obilno gnojil koruzi in bom raje dognojeval spomladi. Tisti, ki so letos po dvakrat in celo trikrat dognojevali z dušikom, da bi s tem pridobili gostejši sklop, ob žetvi tožili, kako grbava (izpita) so pšenična zrna. Zato naj velja: upoštevajmo nasvete, vendar količine prilagajamo zemlji, ki jo sami najbolje poznamo.

Očitno bomo s primerno agrotehniko ob ugodnih vremenskih razmerah lahko povečali pridelke.

Za konec pa še tale ugotovitev: Bitka za pšenico naj bo obenem bitka za večje hektarske pridelke ostalih poljščin. Kot je že rečeno, naloga ne bo lahka. Vendar, če bomo k njej pristopili z roko v roki, znanost in neposredni proizvajalci, rezultati ne bi smeli izostati. Pospeševalne službe so dolžne da s pogodbami poskrbijo za uresničitev plana, čeravno vsi vemo, da papirnata pogodba sama ob sebi ne bo vplivala na večje pridelke pšenice. Proizvajalci se vključujemo v prizadevanja pospeševalcev in omogočimo, da bodo pogodbe čimprej sklenjene, vsi skupaj pa si prizadevamo, da bodo tudi s prihodnjo žetvijo realizirane. Priznajmo, da slovenska družba kmata ni pustila na cedilu, čeprav nekatera kmečka vprašanja še niso zadovoljivo rešena. Tu mislim predvsem na socialno varnost. Prispevajmo vsak po svoji sposobnosti in možnosti, da bo bitka za pšenico in ostale poljščine dobljena.

Karel Franko,
predsednik sveta TZO M.
Sobota

Marko Slavič — kmet in športnik

Verjetno ga ni potrebno posebej predstavljati, vsaj kot športnika ne. Malo pa je tistih, ki ga poznajo kot pridnega in vestnega kmetovalca, živinorejca. V glavnem so to le njegovi sovaščani iz Ključarovec pri Križevcih. In ko beseda nanese na njegovo delo, se vse prične pri reji kasaških konj, s katerimi si je pridobil celo mednarodni sloves. A vendar tokratni obisk pri njem ni bil namenjen konjem, vsaj v glavnem ne. Dejstvo je namreč, da se reja konj in kmetovanje ne moreta ločiti.

bilo, se verjetno ne bi odločil za ta poklic. Ko sem prevzel kmetijo ni bilo skoraj nobenega stroja. Danes pa imam poleg modernih opremljenih hlevov tudi skoraj vse kmetijske stroje, od traktorja s priključki do molznega stroja... Verjemite mi, da si danes dela na kmetiji brez strojev in mehanizacije skoraj ne morem zamišljati.

Kakšen pa je bil začetek, pri konjereji in pri kmetovanju?

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

In že je tu prvo vprašanje za Marka Slaviča, namreč, kako mu uspe povezovati kmetijo — farmo in vzgojo konj?

»Seveda to ni lahko. Povedati pa moram, da (in to ve le malo ljudi) konjereja ni moja osnovna dejavnost. To je le konjiček, ki mu pač posvečam malo več časa. Nikakor pa ne na račun živinoreje. Na naši farmi imam lepe hleve, v katerih redim govejo živino in pujske. In to je tudi moje glavno delo. V farmo sem vložil precej dela in sredstev in seveda mi ni žal.«

Seveda me je zanimalo, koliko časa posveča konjem, koliko pa kmetovanju?

»Poglejte. To je tako: vstajam zgodaj zjutraj in potem eno uro ali pa več, odvisno od časa in sezone, najprej treniram konje. Ves preostali del delovnika pa je namenjen kmetiji in hlevom. Delo na desetih hektarjih zemlje zahteva celega človeka. Potem pa so tu še goveja živina in pujski. Dobro je to, da imam tudi družino, ki razume moje težave in mi pomaga tam, kjer se le da. Na pomoč priskočijo tudi takrat, kadar grem na tekmovalništvo. Takrat celotno kmetijo prepustim njim.«

Na taki kmetiji verjetno brez strojev ne gre?

»Seveda. Če tega ne bi

Dušan Loparnik

Z novosadske borze

Od našega zadnjega poročanja so se cene nekaterih kmetijskih proizvodov na novosadski borzi precej spremenile. V zadnjih dneh so se cene gibale takole:

ZITARICE: Koruza v zrnju, letnik 1980, prirodno sušena, 10 do 15 odstotkov defektnih zrn — 10,80 din za kg; koruza, letnik 1980, v etiketiranih vročah — 11,50 din za kg;

ZIVINSKA KRMA: Kompletna krmna mešanica za prašiče s 14 odst. proteinov — 15,50 din za kg; kompletna krmna mešanica za prašiče z 12 odst. proteinov — 14,50 din za kg;

ZIVINA: Prašiči, mesnati, teže 90 do 130 kg, iz kooperacije — 64,00 din za kg žive teže z odbitkom 2 odst. kala; pitanci, teže 450 do 550 kg, iz kooperacije — 67,00 do 68,00 din za kg žive teže z odbitkom 5 odst. kala; pujski za nadaljnje pitanje — 88,00 din za kg.

DELO V MESECU OKTOBRU

— NA VRTU —

V ugodnem jesenskem vremenu še lahko posejemo zadnji obrok zimske solate, motovilca in špinace.

Kasnejša zimska zelenjava, posebno zelje, ohrovt, cvetača in zimska endivija pa naj ostane na prostem, kako dolgo je mogoče. Pripravili pa bomo vse potrebno za zimsko shranjevanje. Za endivijo bomo pripravili zabojce in ob zlaganju zložili čimbolj tesno eno poleg druge, če pa imamo v kletnem prostoru poseben prostor za shranjevanje, če so tla nabita z zemljo, bomo solato za zimo shranili v tem prostoru.

Vse odpadke z vrta odlagamo na kompostni kup, ki ga zalivamo z gnojnico in ob vlažnem vremenu prekopljemo.

Na tistem delu vrta, kjer imamo cvetlice, bomo sadili vrtnice in lepotično grmičevje, pobrali bomo gomolje dalij in kan. Pripravimo smrečje za pokrivanje vrtnic in za zavarovanje občutljivih trajnic. Lončnice spravimo na varno, da jih ne bi uničila nenadna slana.

— V SADOVNJAKU —

V sadovnjaku v lepem vremenu obiramo zimsko sadje. Čim kasneje ga obiramo, tem boljše in trpežnejše bo. Posebno dolgo naj ostane na drevju sadje s hrupavo kožo. Prezgodaj obrano sadje se v shrambi slabo drži in močno ovane. Sadne kleti pred shranjevanjem dobro prezračimo. Po potrebi pobelimo in zažveplamo. Zabojce in police pomijemo in posušimo na soncu.

V ugodnem vremenu začnemo z jesenskim sajenjem. Kolobarje potrosimo z gnojem. Za škrlupom obolelo listje pograbljamo in sežgemo. Debla opašemo z lepljivimi pasovi. V tem mesecu sejemo tudi pečke in sadimo koščice za vzgojo divjakov. Če se bojimo miši, pečke vložimo v pesek ali rahlo prst v lonce, ki jih zakopljemo v zemljo. Tako seme bomo sejali v marcu na pripravljene grede. Pripravili bomo tudi zaščito za zavarovanje sadnega drevja pred zajci.

— V VINOGRADU —

S trgatvijo bomo začeli, ko bo grozdje popolnoma zrelo. Pri popolni zrelosti pridelamo več in slajši mošt. Trgali bomo skrbno, izločili vse bolno in poškodovano grozdje, da bo vino zdravo, čisto in okusno.

A. H.

PREDNOST IMA ŽIVINOREJA

Priprave na nove naložbe za goveje hleve

V skladu s smernicami razvoja kmetijstva v katerih smo si zastavili nalogo, da čim več hrane za potrebe Slovenije pridelamo sami, se v SOZD ABC POMURKA intenzivno pripravljajo na gradnjo novih govejih hlevov za vzrejo pitancev in krave mlekarice. Tačas je v pripravi investicijska dokumentacija za novi hlev KG Rakičan s 1.800 stojišči za goveje pitance v Beltingu. Isto kmetijsko gospodarstvo pa bo gradilo hleve s 1.200 stojišči v Lendavi, rekonstruirali pa bodo tudi 400 stojišč v Žitkovcih pri Lendavi. V Pomurju je tačas več zastarelih hlevov, ki so bili zgrajeni pred 20 in več leti. Po mnenju strokovnjakov pa objekti z neekonomično tehnologijo niso primerni za rekonstruiranje na novo ekonomičnejšo tehnologijo — razen hleva v Žitkovcih.

Poleg hlevov za pitance je v pripravi še izgradnja hleva za 250 krav mlekaric, ki ga bo VŽK Ljutomer gradil v Verzeju. Na gradnjo hlevov za krave mlekarice se pripravljajo tudi v KG Rakičan. Načrtovani objekti bodo sodobnejše rešitve za vhlavljanje živine. Predvidoma bodo zgrajeni v 1982 letu. Pri iskanju tehnoloških rešitev sodelujejo strokovnjaki novo ustanovljenega oddelka za inženiring pri ABC POMURKA in Kmetijskega inštituta Slovenije.

Posebej velja omeniti, da so pri dogovorih za lokacije po-

leg strokovnjakov iz Pomurke inženiring službe sodelovali delavci zavoda za ekonomiko in urbanizem, skupaj z občinskimi inšpekcijskimi službami. Tako bodo novi objekti s prostorskega, ekonomskega in demografskega vidika pravilno locirani, kar je pomemben napredek, saj so doslej hleve kmetijski gradili več ali manj po lastni presoji.

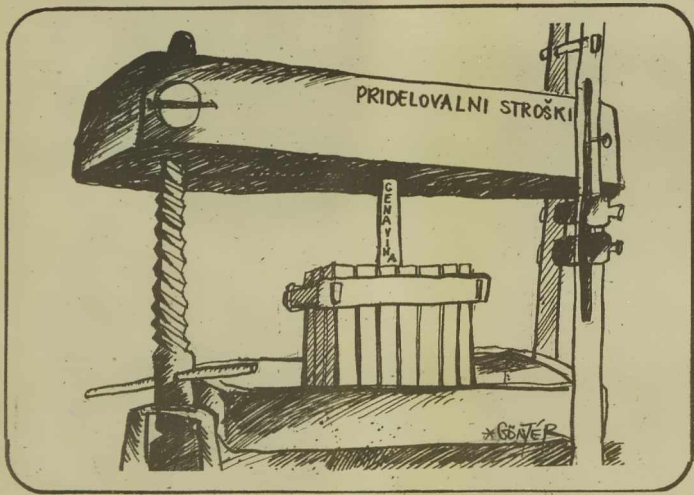
Hkrati z izgradnjo novih hlevov načrtuje KG Rakičan gradnjo Tovarne močnih krmil v Lipovcih z letno zmogljivostjo 80.000 ton v dveh izmenah. Predračunska vrednost mešalnice krmil je 247.329 mio dinarjev od tega bo 14.560 mio veljala uvožna oprema. Investitor je sicer iskal vse možne rešitve, da bi naložbo realizirali z domačo opremo.

Ker slednje nihče ne proizvaja, je usoda novogradnje v zaostrenih ekonomskih pogojih odvisna od tega ali bo v razvojnih planih prestrukturiranja gospodarstva v republiki dobila prioriteto. Od zadostnih količin močnih krmil pa je še kako odvisen razvoj in obseg živinoreje v Pomurju. Samo KG Rakičan potrebuje za farmo prašičev letno 41.000 ton krmil, 20.000 ton jih bodo rabili za pitanje goved, 10.000 krmil pa jih morajo proizvesti za kooperante KZ PANONKA.

Boris Hegeduš

Turnišče: cene pujskov

Večina rejcev, ki je pretekli četrtlet (24. sept.) pripeljala pujske na turniško sejmišče, s kupčijo ni bila zadovoljna, kajti kupcev je bilo malo in temu primerno so se gibale tudi cene — od 2.300,00 do 3.300,00 dinarjev za par pujskov.

.... svetal in teman hkrati

Ob robu Apaške doline, žitnici gornjeradganske občine, svetu ob Muri, vodi v Stogovcih cesta v stičišče treh obmejnih občin. In kakšna dobra dva kilometra od krajevnega središča, Stogovec, na slikovitem hribovju leži zaselek Pogled, ki smo ga obiskali tokrat. Resnici na ljubo moramo zapisati, da kljub napotkom krajanov nismo zlahka našli te slikovite vasi in šele po odločitvi, da poskusimo z mariborske strani, to je iz Lokaveca, smo dosegli cilj. Pa še to bolj po intuiciji kot po oznaki naselja, ki je ta kraj žal, še vedno ne premore.

POGLED — ZATOČIŠČE STARCEV?

Seveda nas je najprej zanimalo, odkod ime, saj nas je prav to, ki je za naše kraje nevsakdanje, pritegnilo k načrtovanju obiska. Žal se v pogovoru z domačini nismo mogli dokopati do njegovega izvora. Verjetno pa smo blizu resnici, če verjamemo, da izvira ime prav iz same lege naselja. V jasnih dnevih je namreč s tega hribovja moč opazovati celotno Apaško dolino in velik del Prekmurja, vse tja do njegove metropole, pa tudi dober del sosednjega avstrijskega ozemlja.

Žal pa je mnogo manj veder „Pogled“, če ga pogledamo v njegovo bistvo, če se soočimo s samim življenjem vaščanov. Naselje Pogled šteje okrog 50 vaščanov, ki živijo v 15 hišah. Kot vsaka vas v Slovenskih goricah, je tudi ta redko posejana z domačijami ki so posejane daleč narazen. V teh domačijah prebivajo ljudje, navajeni na težko, hribovsko življenje, ki je precej enolično, zategadelj so vedno veseli vsakega gosta.

V Pogledu je vse manj slišati mladostno pesem fantov, vesel smeh deklet ob različnih kmečkih opravilih, ličkanje koroze je izgubilo svoj nekdanji čar. ... Mladina kot da je pobegnila iz tega idiličnega kraja in v vasi so ostali sami starejši vaščani. Drži, da se mladina, kolikor jih je ostalo, vrača za

konec tedna, prihajajo iz Line, Sladkogorske na Sladkem vrhu in Avtoradgone domov, toda družabno življenje je zamrlo.

Takšno stanje pa se zrcali na pogledskih poljih, gozdovih in vinogradih, kolikor jih je še ostalo v za-

sebni lasti — del zemlje je namreč last gornjeradganskega kmetijskega kombinata. Gospodari in njihove družice, v večini že v jeseni življenja, pri šestdesetih, ali še nekaj več, ne zmorejo skrbno obdelati svojih parcel. Te merijo pov-

prečno 3 do 4 hektarje. Velik del zemlje ostane neobdelane in prekrivane s travo, saj se je med vsemi vaščani Pogleda le Janez Ploj odločil za modernizacijo kmetije in za tržno proizvodnjo. In prav Janez je dokazal, da se tudi na ilovnati zemlji, trdi in težki, da kmetovati, če je dovolj dobre volje in seveda primerne mehanizacije. Čeprav v našem zapisu želimo zgolj seznaniti javnost s krajem in ne iskati rešitev za to stanje, menimo, da bi bilo potrebno vendar nekaj čimprej ukreniti. Morda na občinski zemljiški skupnosti ali na katerem drugem za to pristojnem mestu.

BODO LASTNIKI POČITNIŠKIH HIŠIC ODPRLI OČI DOMAČINOM?

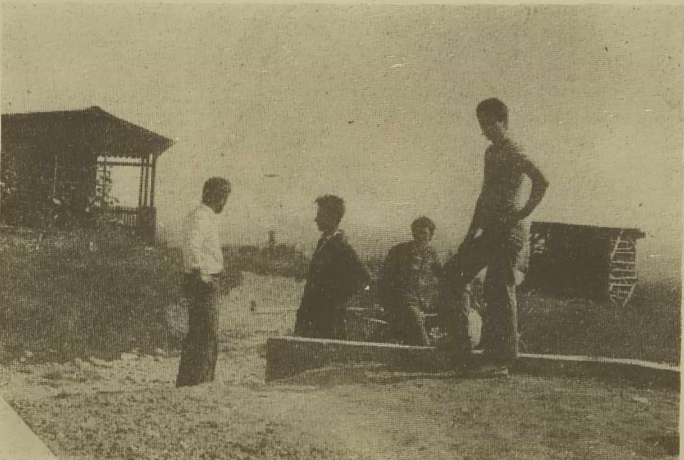
Kar je za domačine siva vsakdanjost in enoličnost, je za druge zanimivo in privlačno. To velja tudi za Pogled. Zrastli sta že dve počitniški hišici na parceli z lepo zasajenimi goricami. Ne razkošna in v nebo vpajoča primera materialnih zmogljivosti gospodarjev, temveč dve prijetni leseni hišici, ki se lepo ujemata s pokrajino. Pa tudi prva nova stanovanjska hiša je že poglajala svoje korenine. Gradi jo Roman Rauter iz Gornje Radgone, možakar, ki je tik pred upokojitvijo, pa si je zaželel mir in sveži zrak zase in za svojega sina, ko se vrne s služenja vojaškega roka. Bodo ti zgledi vplivali na domačine, se bodo lastovke vrnile v domače ognjišče?

Bodo, če bo dovolj toplo. Za to pa je potrebna urejenost, boljša cestna povezava. Prvi koraki so že storjeni. Pred dvema letoma so vaščani dobili novo transformatorsko postajo, svetlejšo luč v svoje domove. Asfaltiran je že tudi del ceste iz Stogovec, za več sedaj ni sredstev. Pa bi bilo dobro, da bi se čim prej našla, dobro za to, da se Pogled prebudi iz mrtvila, za njegov nadaljnji razvoj.

Tekst: V. Paveo
Foto: Š. Sobočan

POGLED — Zdaj, ko so vaščani Pogleda dobro utrili cesto, lahko v ta kraj tišine prideš tudi ob slabem vremenu. Bojazen, da obtičiš na blatni cesti, je odveč.

VIKENDAŠI — Na vzpetini, koder je glavina hiš Pogleda, je zares prijetno. Ne preseneča torej, da je vse več občanov, ki si žele tam zgraditi počitniško hišico. Ponujajo se tudi možnosti za vinogradniško dejavnost.

OBISK V DANKOVCIH

LJUDI JE MANJ — STROJEV PA VEČ

Komaj sonce začne osuševati jutranjo roso, že je pred gasilskim domom v Dankovcih tako živahno, da Veronika Horvat komaj zmora delo pri prevzemanju mleka. S kanglami prihajajo tisti, ki stanujejo ob asfaltni cesti, mnogi pa do sodobne zbiralnice prepešajo ali prekolesarijo kilometer in več. Nad tristo litrov zberejo zjutraj in proti večeru, v prihodnje pa ga bodo očitno še več, saj kmetje sami ugotavljajo, da je za ta hribovit goriški predel najbolj perspektivna živinoreja. Krme je dovolj, s pravilom nimajo posebnih problemov, saj imajo domala na vsaki, tudi odmaknjeni kmetiji, traktor in nekaj najnujnejše opreme. Predsednik sveta KS Mačkovci Viktor Car, ki dokaj tankočutno spremlja tudi razvoj domače vasi — Dankovec — je z majhno zadržanostjo povedal:

„Preveč mladih odhaja z domačij, mnogi si iščejo zapo-

Viktor Car, predsednik sveta krajevne skupnosti Mačkovci, pogosto razmišlja tudi o razvoju domače vasi — Dankovec. Meni, da je najbolj perspektivna živinoreja.

slitev, zato se mi včasih zdi, da vas „izumira“. Mogoče je to prehuda trditve ali domneva. Kar 35 si jih je poskušalo zaposliti v domači pokrajini, nekaj pa v tujini. Prehuda je trditve ob dejstvu, da mnogi po opravljenem delu v delovnih organizacijah kaj radi poprimejo za delo na domači zemlji. Prebivalcev je res malo, komaj 195, domačij pa 48, vendar so prežeti z delovnimi navadami in močno so navezani na zemljo, na kraj, kjer so preživeli večino mladostnih dni. Še vedno sem optimist in trdim, da ima naša vas največ možnosti za živinorejo, to pa bodo lahko spodbujale usmerjene kmetije. Škoda da jih ni več.”

Vaške ceste prebivalcem Dankovec delajo največ glav. Če ne bi bilo tako, bi se zagotovo marsikdo odločil za novo gradnjo, saj tudi za tiste s hribovitega predela asfaltirana osrednja prometnica ni preveč oddaljena. Trudili se bodo več oddaljena. Trudili se bodo, pravijo, da bodo čim prej ceste, saj s samoprispevkom zberejo vsako leto 95 tisoč dinarjev. Seveda ne samo za ceste.

Radi bi kupili tudi gasilsko vozilo. Gasilci denar že zbirajo, nekaj pa ga bodo dobili iz krajevnega samoprispevka, v kratkem času pa bi radi postavili še dve pokriti avtobusni postajališči ob asfaltni cesti.

Vedno manj jih je na domačijah v Dankovcih, vedno več pa je strojev, ki nadomeščajo ljudi, zato neradi slišijo, da vas izumira.

Janko Stolnik

Sestanki v vašem gasilskem domu v Dankovcih so bolj redki, vendar se vedno na hitro dogovorijo o vseh najnujnejših nalogah. Bolj živahno pa je vsako jutro in zvečer v kletnih prostorih, kjer vsak dan zberejo nad tristo litrov mleka.

SREČANJE

Ob obilici dela še nekaj prijaznih besed

Kotiček za popravilo čevljev v Domu tehnike v Murski Soboti je dokaj utesnjen, gomila ženskih čevljev pa spominja na scene iz filmov. Mojster Matija Vrečič se skoraj zgublja med njimi, vendar ne zgublja živcev, ampak prizadevno dela in popravlja, ob tem pa za vsako stranko najde prijazno besedo. Očitno se drži pravila, da mora biti vsako delo dobro opravljeno. To je včasih hudo, stranke so nestrpne, vendar ga razumejo. Že od leta 1936 se ukvarja s čevljarstvom, delal je pri raznih mojstrih, marsičesa se je naučil, zato mu gre delo hitro od rok. Največ dela ima s sorazmerno dragimi čevlji z ozkimi petami. Vsaka ženska bi rada imela sodobno obutev in če je za njo odšla precej denarja, se včasih že po tednu dni ujezi zaradi pete ali odlepljenega podplata in mojster Matija ima spet novo stranko. Nekaj besed in že njegovo delo teče naprej.

»Rad imam svoj poklic, škoda je le, da nimam nobenega pomočnika ali vajenca. Tu sem sam, sam s strankami, nad osebnimi dohodki pa se ne pritožujem, saj dobim vsak mesec devet tisoč dinarjev s tem, da normo vsak mesec presegam. Razumem stranke, stranke pa mene. Kljub temu se bom v začetku prihodnjega leta upokojil. To pa seveda ne pomeni, da se bom poslovil od poklica, ki sem ga vzljubil. Mogoče se bom odločil za popoldansko obrt, saj človek ne more kar tako iz svoje kože. Žal mi je le, da se tako malo mladih zanima za čevljski poklic. Če bi bilo drugače, bi bili v tej utesnjeni delavnici vsaj trije in za vse bi bilo dovolj dela.«

Janko Stolnik

KOVINOTEHNA — KOVIT MARKET

Maribor, Grajski trg 1 in prodajno skladišče Ptujška cesta 80,

nudita zidne in talne ploščice Jugokeramike (poizkusna proizvodnja).

Cena kvadratnega metra je 250 dinarjev.

Prav tako nudijo keramične ploščice Labin progres (izvenstandardne).

Cena kvadratnega metra je 318,20 dinarjev.

Izkoristite izredno priložnost za ugodni nakup.

KRIŽEMKRAŽEM po naših šolah

UREJA JOŽE GRAJ

Tudi mi bomo dopisovali

Pred kratkim, ko je pisatelj Miško Kranjec slavil 73. rojstni dan, smo na naši novi dvojezični osnovni šoli v Prosenjakovcih ustanovili literarno-novinarski krožek za slovenski jezik. Mislimo, da smo tako najlepše počastili rojstni dan našega priljubljenega pisatelja.

Od 54 učencev, kolikor nas je na višji stopnji (od 5. do 8. razreda), je kar 22 članov krožka. Pisali bomo za razne časopise in revije in tudi za lastno glasilo. Tekmovali pa bomo tudi za Kranjčev bralno značko. Še se bomo oglasili v upanju, da boste prispevke, ki jih vam bomo poslali, kdaj pa kdaj tudi objavili.

Mojca Vratar, 7. raz.
dvojezična OŠ Prosenjakovci

P. S.: Seveda bom vesel, če boste pošiljali svoje prispevke tudi za Vestnik in obljubljam vam, da jih bom poizkušal kar največ objaviti. Morate pa vedeti, da je prostor omejen in namenjen tudi za učence vseh ostalih osnovnih šol v Pomurju. Pri delu v krožku pa vam želim veliko uspehov. Za spodbudo vam danes objavljam kar dva prispevka.

MED NOVIMI PRIJATELJI

Že na koncu lanskega šolskega leta smo zvedeli, da bomo hodili v novo dvojezično osnovno šolo v Prosenjakovce. Nestrpnost smo pričakovali dan, ko bomo stopili v novo šolo. Končno je ta dan prišel.

Zgodaj zjutraj sem vstala, da bi se pripravila za odhod v šolo. Ko sem bila pripravljena, sem odšla na postajo, da bi počakala avtobus. Na postajo sem prišla zadnja. Nestrpnost smo čakali na avtobus in res je čez nekaj minut pripeljal ves okrašen.

Vstopili smo. Avtobus je bil poln učencev, med njimi tudi takih, ki jih nisem poznala. Ko smo bili vsi v avtobusu, smo se odpravili proti novi šoli.

Med potjo smo se ustavili v Berkovcih. Tudi tam so vstopili učenci. Končno smo prišli v Prosenjakovce, kjer je nova dvojezična osnovna šola. Prerivali smo se, da bi čim hitreje prišli iz avtobusa in si ogledali šolsko zgradbo. Ta je zelo velika, zato nas je zanimalo, kakšna je v notranjosti. Z zanimanjem smo si ogledali prostor, v katerem smo se ustavili, ko smo vstopili v šolo. Ugotovila sem, da je to večnamenski prostor. Tam nam je tovariš ravnatelj predstavil učitelje in nas seznanil z delom, ki nas čaka v novi šoli. Posebno pa je poudaril sodelovanje in prijateljstvo med slovenskimi in madžarskimi učenci. Potem so nam tovariši razredniki razkazali učilnice in povedali, da nas bodo učili v obeh jezikih. Tega smo se zelo razveselili in z zadovoljstvom zapustili šolsko zgradbo ter učence, s katerimi smo se že spoprijateljili. Vsi upamo, da se bomo tu lahko bolje in več naučili kot v stari šoli.

Brigita, KUČAN, 8. r.
dvojezična osnovna šola
Prosenjakovci

Pomniki, ki nas opozarjajo

V nedeljo, 13. septembra, je bilo v Ljutomeru veliko zborovanje. Zbralo se je okrog 900 borcev V. prekomorske brigade. Ob tej priložnosti so odkrili v parku tudi spominsko ploščo, na kateri so vklesana imena padlih borcev 5. prekomorske brigade, ki so bili doma iz ljutomerske občine.

Borec 5. prekomorske brigade je bil tudi moj sosed Marjan Mulec, strojni ključavničar. Poiskala sem ga in ga prosila, naj mi opiše nastanek te brigade.

Tov. Mulec: „5. prekomirska brigada se je formirala v Angliji. Od tam so borci pešali preko Italije, kjer je bilo veliko partizansko zbirališče v Gravini pri Barju. Potem preko Jadranskega morja na otok Vis, z Visa pa proti Splitu. Brigada je sodelovala tudi pri osvoboditvi tega mesta. Borci je pot vodila proti Zadru, preko Velebita v Liko. Bila je težka pot, preden smo prišli v Vinico na Kolpi, preko Kočevja v Velike Lašče in proti Ljubljani.“

Ali je bilo srečanje v Ljutomeru prvo srečanje teh borcev?

Tov. Mulec: „Ne, to ni bilo prvo srečanje. Srečujemo se že vrsto let, vedno v drugem kraju, največkrat pa v Celju. Mestna skupščina Celje je prevzela pokroviteljstvo za V. prekomorsko brigado. Tam je tudi odbor brigade. Nedeljsko srečanje v Ljutomeru je bilo zelo slovesno, prireditelj je odlično uspel.“

Ali ste osebno poznali katerega od borcev, katerih imena so na novi spominski plošči?

Tov. Mulec: „Da, poznal sem enega od padlih, in sicer borca iz Ključavnic. Bil je moj prijatelj, ob meni je tudi padel.“

Tov. Mulec ni pripovedoval o trpljenju niti o tem, kako se počutiš, ko ob tebi tovariši izgubljajo življenje. Jaz pa vem, da je moralo biti težko. Vsem borcem, tudi članom pete prekomorske brigade.

„Čutili smo klic domovine, ljubezen nas žene nazaj, domov, kjer nam zibel je tekla, naša borba povedi nas nazaj!“

Tako je zapisal pesnik Jože Šmit v pesmi Borci je vodila ljubezen do rodne grude, ljubezen do domovine. Hvala vam! Pomniki, kot je spominska plošča v Ljutomeru, naj opozarjajo vse nas, kako dragocena je domovina in koliko življenj je padlo za njeno svobodo.

Manica Ferenc, 7. r.
OŠ VERŽEJ

Kam me pelje moja pot

Mnogokrat pogledamo proti nebu; tam so skoraj vedno oblaki. Nemočni so, ne morejo se upreti naravnim silam. Ko se bliža nevihta, oblaki počrnijo, so kot neke pijane pošasti, letajo sem ter tja in nimajo zastavljenega nobenega cilja. Sonce pa jih spremeni. Ko posije, se spremenijo v bele meglice in kot majhne ovce po pašniku plavajo sem ter tja po nebu.

Vsak človek ima določen cilj, ki si ga je postavil, vsak si je izbral različen poklic, kajti vsi ne moremo sedeti v pisarnah; nekdo mora delati v proizvodnji. Mi, mladi, ki se komaj podajamo v samostojno življenje, še ne vemo, kaj pomeni živeti brez mame in brez očeta, ko moraš sam skrbeti zase, moraš vedeti, kaj si boš oblekel jutri in kaj boš jedel. Veliko vode bo še preteklo, preden bomo sprejeti v šole, veliko več pa, ko bomo končali študij. Vsak si želi, da bi si prislužil svoj denar, da ne bi bil odvisen od svojih staršev ali skrbnikov, zato se moramo pridno učiti, da ne bomo na stara leta ostali nepreskrbljeni.

Upam, da bom svoj cilj, ki sem si ga zastavil, tudi dosegel, drugače bom res kot oblak, ki ga veter zanaša sem ter tja, kamor hoče brez pravega cilja.

Darko Novak, 8. d OŠ Ivan Cankar Ljutomer

dopiosniki so zabeležili

VELIKA POLANA

Praznik krajevnih skupnosti Polana

Občani Krajevnih skupnosti Polana, ki zajema vasi Brezovica, Mala Polana in Velika Polana, so v nedeljo, 20. septembra, praznovali 28. krajevni praznik.

Proslave se je, poleg mnogih predstavnikov družbenopolitičnega življenja občine Lendava, udeležil velikopolanski rojak, pisatelj Miško Kranjec. Ob tej priložnosti so mu za 73. rojstni dan iskreno čestitali in podarili šopek prekmurskih rož.

Pred začetkom kulturnega programa so se seznanili z dosedanjim delom in ugotovili, da so načrtovane akcije v glavnem uresničili. Trd oreh pa je še nedokončana telefonija.

Pred občani krajevnih skupnosti Polana je še veliko dela, saj so se letos z referendumom odločili, da bodo uredili ulično razsvetljavo, kupili gasilski avtomobil, adaptirali vaški dom v Veliki Polani in prostor za pošto. Trgovsko podjetje Univerzal iz Lendave pa je obljubilo, da bo do leta 1983 zgradilo novo trgovino z živili in drugim blagom. Že v tem srednjeročnem obdobju pa vaščani te krajevnih skupnosti razmišljajo o zdravstvenem domu.

Po bogatem kulturnem programu, v katerem so nastopili učenci osnovne šole Velika Polana in člani KUD „Miško Kranjec“ iz Velike Polane, so tudi letos podelili zaslužnim občanom priznanja za minulo delo v KS Polana. Priznanja so prejeli: Ivan Kranjec, ki zdaj živi v Ljubljani, Jožef Rezonja iz Male Polane, Stefan Hozjan iz Male Polane, Stefan Hozjan iz Brezovice, Janez Raščan iz Velike Polane, Janez Šemen iz Velike Polane, Stefan Hozjan iz Brezovice, Jožef Krampač iz Velike Polane, Stefan Salaj iz Velike Polane in Gasilsko društvo Mala Polana za njihovo požarovalno delo na področju požarne varnosti v vasi in okolici.

Stefan Prša

RAKIČAN

Prizadevni člani kluba OZN

V prvi polovici septembra je bil na TKŠ v Rakičanu pod vodstvom prof. Jasenke Kurnjek prvi sestanek kluba OZN. Izvolili smo novo vodstvo in sestavili program dela: Za predsednika smo ponovno izvolili Vido Bahan, za tajnika Frančko Nedeljkovi in za blagajnika Bojana Hladna.

V tem mesecu se bo ekipa našega kluba udeležila kviza „Blok v svetu“. Ob srečanju klubov OZN v M. Soboti bo naš klub dal pet vodilcev. To naj bi bili učenci višjih letnikov, ki so doma v M. Soboti. Skozi vse leto bomo spremljali delovanje OZN, ob dnevu OZN pa bomo uredili tudi pano. Kot prejšnje šolsko leto, bomo tudi letos sodelovali pri raznih nagradnih natečajih in upamo, da bo naše aktivno delo dalo tudi določene uspehe. Dragica Sever

LIPA

Vaške športne igre

V organizaciji sveta krajevnih skupnosti in športnega društva Lipa so pripravili druge vaške športne igre. Sodelovale so ekipe iz Lipovec in dve iz Lipe. Tekmovanje je potekalo v naslednjih panogah: slalom z žogo, jabolko v vodi, met kamna, štafetni tek v vrečah, žaganje drv, streljanje z zračno puško, prevoz vode s samokolnico, sestava kmečkega voza in vlečenje vrvi. V dokaj borbenih disciplinah je zmagala ekipa Lipovec pred Lipo I. in Lipo II. Prva ekipa se bo udeležila finalnega tekmovanja, ki bo v Bakovcih.

J. Žerdin

LEDAVA

Športno srečanje žena in deklet letos na Madžarskem

Letošnje šesto športno srečanje žena in deklet so organizirali na Madžarskem v mestu Keszthelyu, kjer imajo športni tabor mladih.

Za srečanje so dali pobudo Madžari. Tako so vse do minulega leta taka športna srečanja organizirali dvakrat letno, in sicer enkrat pri nas in drugih pri njih. Zaradi stabilizacije pa je od letošnjega leta to žensko športno srečanje le enkrat letno, za organizacijo pa skrbijo občini Lendava in Ljutomer ter županijski svet-sindikativ županije Zala iz Madžarske. Letošnjega srečanja žena in deklet se je udeležilo čez 430 udeleženk. Naših je bilo trideset iz raznih delovnih organizacij.

Čeprav je bila naša udeležba skromna, so naše dosegle lepe športne dosežke. Tako so v rokometu in skupnem krosu na šest kilometrov dolgi progi dosegle drugo mesto. S tem pa je bil predan prehodni pokal Madžarkam. Naslednje leto pa bodo prvouvrščene gost naših dveh občin oziroma sindikalnih svetov občin Ljutomer in Lendava.

Ves čas srečanja pa ni manjkalo tudi madžarskih in naših pesmi, saj so letošnje športno srečanje sklenili s pesmijo Jugoslavija. Med udeleženkami je bila tudi Dragica Dominko. Povedala je, da je bilo prijetno.

Stefan Prša

Obisk mariborskih profesorjev v Planiki

Konec minulega tedna je 24 profesorjev VŠJE pravne šole iz Maribora, ki jih je vodil dr. Vaneč Šiftar, obiskalo Planiko v Turnišču.

Goste iz Maribora so najprej seznanili z nastankom tovarne, ki ji je bil glavni temelj čevljarški ceh. Ta ceh še do danes ni utonil v pozabo. Poleg tega so jih seznanili tudi s poslovanjem, družbenopolitičnim, kulturnim in športnim življenjem. Razkazali so jim delovne prostore in tovarniški čevljarški muzej v bližini turniške tovarne.

Naslednji dan pa so turniški čevljarji dobili še en obisk iz Maribora. Obiskali so jih uslužbenci društva invalidov iz Maribora. Stefan Prša

Šoferski izpiti

Osnovna mladinska organizacija v delovni skupnosti Pomurskega zdravstvenega centra Murska Sobota je organizirala in zbrala nekaj čez 80 kandidatov za opravljanje šoferskega izpita. Pred kratkim so že začeli s predavanji.

Zaradi velikega števila kandidatov je Avto šola odobrila nekaj popusta tako pri teoriji kot prvi vožnji. Dolžni znesek pa bodo lahko kandidati odplačali v šestih mesecih. Otok

Mladi pred konferencami

Zveza socialistične mladine Slovenije je že doslej razvijala različne dejavnosti za uresničevanje sprejetih ciljev družbenoekonomskega razvoja Slovenije. Zato so v sedanjem obdobju ustvarjeni ugodni pogoji za aktivno vključevanje mladih v organizacijah združenega dela, šolah, krajevnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih v ustvarjen sistem planiranja.

Ob tem pa ne smemo zanemarjati dejstva, da je planiranje rasti in razvoja gospodarstva v naslednjih letih življenjskega pomena za preobrazbo družbenoekonomskega položaja mlade generacije. Zato se je v vseh fazah planiranja treba zavzeti za takšne pisme, ki bodo celovit izraz realnih možnosti razvoja in trajnih ter neposrednih interesov mladih. Takšna izhodišča nas seveda zavezujejo, da oblikujemo konkretne programe dela osnovnih organizacij zveze socialistične mladine in okrepiamo delo mladih delegatov v samoupravnih organih, v delegacijah in delegatskih skupščinah. V ta namen je treba prireditelj k sodelovanju mlade strokovnjake, organizacije in institucije, ki se ukvarjajo z raziskovalnim delom, da bi ob sprejemanju planov še v večji meri upoštevali znanstvene, tehnične in tehnološke dosežke.

Mladi v združenem delu se bodo tudi v prihodnje zavzemali za razvoj družbenoekonomskih odnosov na osnovi zakona o združenem delu, se borili za ustvarjanje boljših delovnih pogojev, da bodo delavci v temeljnih organizacijah resnično odločali o ustvarjenem dohodku in prevzeli svojo vlogo in odgovornost za oblikovanje samoupravne razvojne politike.

Uresničevanje vseh teh nalog je seveda odvisno od usposobljenosti mladih pri opravljanju delegatske funkcije, in tudi od delovanja delegacij v družbenopolitičnih skupnostih kot samoupravnih interesnih skupnostih.

Zato lahko na pragu programske-volilnih konferenc v vseh okoljih do občinskih konferenc upamo, da se bodo v OZD spremenili produkcijski odnosi s primernim nagrajevanjem po delu, mreže vzgoje in izobraževanja pa bo potrebno razpletati hkrati s potrebami organizacij združenega dela, tako da bo sleherni človek na svojem področju delovanja videl bodočnost v razvijanju obstoječega, ki ga bo spodbujalo k večji produktivnosti tudi na področju kmetovanja, kjer bo potrebno hitreje usklajevati politiko cen. Vedeti moramo, da se le hkrati z analizo objektivnega ekonomskega, političnega in kulturnega položaja delavskega razreda v naši družbi vzporedno da analizirati položaj mladih. Vprašanje pa je, če sploh obstoja kakšen poseben položaj, kajti problemi mladih so problemi celotne družbe in obratno.

Milan SKLEDAR

IZ KOMPASOVEGA TRADICIONALNEGA PROGRAMA

jesen zima pomlad 81/82

CRIVENICA

je eno najstarejših letovišč na severnem delu Jadrana.

V tem prijetnem mestu z ugodnim podnebjem je Kompas rezerviral za vas hotel THERAPIA, v katerem vam je na voljo poleg udobnih sob s TWC tudi restavracija, kavarna, aperitiv bar, pokriti BAZEN z ogrevano MORSKO vodo in igrišča za tenis v bližini hotela.

CENA TEDENSKEGA
BIVANJA: 3.150 din

— 7 polnih penzionov, turistična taksa, kopanje v bazenu

INFORMACIJE IN PRIJAVE:
Kompas Murska Sobota in ostale poslovalnice Kompas ter pooblaščen turistične agencije

KOMPAS
JUGOSLAVIJA

KONJENIŠTVO

Dvojna zmaga Marka Slaviča v Beogradu

Letos najuspešnejši tekmovalci Marko Slavič iz Ključarovec je dosegel še dve pomembni zmagi. Na kasaški prireditvi v Beogradu »Čukarica« za 3 do 12-letne kasače je zmagal Dingo s prednostjo 40 metrov med osmimi konji na 2.400 metrov s časom 1:32,2. Vsi konji so startali z enega mesta.

Poleg tega je Marko Slavič nastopil še z Dimitrijo na naknadnem jugoslovanskem kasaškem derbiju, kjer je startalo pet konj na 3.600 metrov. Tudi v tej dirki je prepričljivo zmagal, in tako dosegel v Beogradu dvojno zmago. Za konec letošnje konjeniške sezone pa bo Marko Slavič potoval še enkrat v Beograd, kjer bo nastopil na kasaški prireditvi z Dimitrijo in Dingom.

F. M.

Fergina državni prvak

V Beogradu je bilo državno prvenstvo triletnikov, na katerem je dosegla lep uspeh Fergina z Alojzom Slavičem iz Križevca. Zmagala je namreč s časom 1:24,6, in tako postala državna prvakinja. Sicer pa je Fergina letos nastopala zelo uspešno. Od trinajstih startov je kar dvanajstkrat zmagala in enkrat zasedla drugo mesto. Poleg tega pa je bila zmagovalka glavne dirke za pokal predsednika republike na Brdu, zmagovalka krožne dirke za prvenstvo Slovenije in zmagovalka na prvenstvu Slovenije za 3-letnike.

F. M.

TEKAŠKI MARATON TREH SRC V BOVCU

Alojz Flisar zmagovalac na 21 km

V Bovcu je bil drugi tekaški maraton Treh src, na katerem je nastopilo 425 tekačev in tekačic iz domovine in tujine. Med njimi so bili tudi tekmovalci in tekmovalke iz Pomurja in dosegli nekaj odličnih uvrstitev.

Najuspešnejši med njimi je bil Alojz Flisar, član AK Pomurje iz Murske Sobotice, ki je zmagal med člani na 21 km s časom 1:14,19, kar je njegova najboljša uvrstitev v maratonu. Poleg njega pa so bili še uspešni Milan Balek, ki je zmagal med člani na 21 km v kategoriji 30—40 let s časom 1:17,43, Ema Gjerek, ki je s časom 2:14,57 na 21 km zasedla v kategoriji 30 do 40 let tretje mesto ter Danica Gašpar, ki je na 21 km s časom 2:14,55 prav tako v svoji kategoriji zasedla tretje mesto.

NAMIZNI TENIS

SOLIDNE IGRE

Prvi republiški selekcijski turnir članov, je z izjemo Klingerja in Paviča, zbral vse najboljše slovenske igralce. Pet Sobočanov, ki so igrali v obeh skupinah, je zadovoljilo s solidno igro, z uvrstitvijo pa le Kovač, ki je zmagal v prvi skupini.

Kovač je tudi tokrat zmagal brez poraza z rezultatom 10:0, težave je imel le v srečanjih z državnim reprezentantom Urhom, ki ga je premagal s 3:2 ter najboljšim jugoslovanskim mladincem Podlesnikom, ko je prav tako zmagal s 3:2 v tretjem setu na razliko, dočim je drugouvrščenega Savnika premagal s 3:1. Od Sobočanov je v prvi skupini prvič nastopil še Likar, ki je z rezultatom 3:7 zasedel 7. mesto, enak rezultat je dosegel tudi Horvat in osvojil 9. mesto, vendar je treba povedati, da je lahko komaj začel trenirati, ker je v JLA. V drugi skupini je Veran, ki se je pred kratkim vrnil iz JLA, zaigral solidno in z rezultatom 6:5 osvojil 7. mesto. Lahko bi se uvrstil tik pod vrh, če ne bi izgubil dveh dobljenih partij. Tudi Šercer je igral dobro in z rezultatom 6:5 pristal na 8. mestu.

Pionirji in pionirke pa so imeli svoj prvi nastop v sezoni na kvalifikacijskem turnirju v Kranju, kjer so bili pomurski predstavniki dobro zastopani, saj jih je nastopilo 9 iz Gornje Radgone, 9 iz Murske Sobotice in 3 iz Lendave. Na turnirju ni igralo najboljših 8 iz lanskih jakostnih lestvic, od Pomurcev pa je dosegel lep uspeh Benko z osvojitvijo 3. mesta.

Od ostalih pomurskih predstavnikov so se v finalni del tekmovalca iz predtekmovalca uvrstili še Varga in Perša iz Lendave ter Mekicar in Kuzma iz M. Sobotice, nekateri ostali boljši pomurski predstavniki pa so imeli pretežak zreb, da bi se lahko iz predtekmovalca uvrstili naprej. Vsekakor pa bo republiški kapetan poleg Kovača, Verana in Benka, nekatere mlajše pozval na naslednji republiški selekcijski turnir.

M. U.

NOGOMET — SLOV. LIGA

MURA ZMAGOVALEC V ŠMARTNEM

V nadaljevanju tekmovalca slovenske nogometne lige je soboška Mura gostovala v Šmartnem in pripravila prijetno presenečenje. Premagala je doslej še neporaženo Šmartno z 2:1. Sobočani so si zmago zagotovili že v prvem polčasu, ko so z goloma Horvata in Ferenceka povedli z 2:0. Tekmo je sodil zvezni sodnik Šostarič iz Maribora. Nogometaši Nafta pa so doma remizirali z Izolo. Igrali so 1:1. Gol za Nafto pa je dosegel Šebjan iz enajstmetrovke. Sodil je Kamenšek iz Maribora. Nogometaši Ljutomera pa so v tekmovalcu za pokal NZS igrali s Pragerskim neodločeno 2:2.

V naslednjem kolu igra Mura doma s Primorjem, Nafta pa doma s Šmartnim.

ROKOMET — SLOV. LIGA

PORAZ POLETA IN POLANE

V četrtem kolu tekmovalca slovenske rokometne lige so rokometarji Poleta gostovali v Veliki Nedelji, kjer jih je premagala domača ekipa z rezultatom 23:29. Gole za Polet so dosegli: Benko 9, Horvat 5, Kreft 4, Bertalančič 2, Jerebic, Cifer in Titan po enega. Sodila sta Vogne in Štöer iz Maribora. V naslednjem kolu igra Polet doma z vodočo Lipo. Poraz so doživele tudi rokometarje Polane v Mariboru, kjer jih je premagal Branik z 20:23. Gole za Polano so dosegli: Hozjan 9, Fujs 4, Toplak 3, Horvat 2 ter Laslo in Horvat po enega. Sodila sta Znidaršič (Leskovec) in Filej (Sevnica). V naslednjem kolu igra Polana doma z Andražem.

HOKEJ NA TRAVI

TOČKA ZA LIPOVCE V BEOGRADU

V tretjem kolu tekmovalca medrepubliške lige v hokeju na travi sta pomurski moštvi Lipovci in Pomurje iz Murske Sobotice gostovali v Zagrebu. Uspešnejši so tokrat bili hokejisti Lipovci, ki so z Akademikarjem igrali neodločeno 1:1. Gol za Lipovce je dosegel Füle. Pomurje pa je s Trešnjevko izgubilo z 0:1.

TUDI LETOS USPEŠNI

V soboto je bil na reki Muri mednarodni maraton (spust) od Gradca do Wildona, ki je bil tudi tokrat zelo uspešen za kajakaše iz Kroga. Tako je Stefan Varga, ki je lani osvojil 1. mesto med mladinci, na tokratnem tekmovalcu v članski konkurenci (K-1) zasedel 2. mesto, Franc Titan je bil v isti konkurenci deseti. Andrej Titan je osvojil 3. mesto med mladinci, na drugem mestu pa sta pristala tudi brata Verban v konkurenci C-2. Tudi uvrstitev Štefana Činča na 11. mesto med člani (K-1) je solidna.

—aj

I. MNL M. Sobotica

REZULTATI — 5. KOLO

Rakičan : Radgona 1:0
Dokležovje : Beltinka 1:5
Bakovci : Tešanovci 3:5
Lipa : Puconci 3:1
Veržej : Tišina 2:2
Rogašovci : Čarda 4:0

Beltinka	5	4	0	1	19:8	8
Tešanovci	5	4	0	1	14:10	8
Rakičan	5	3	1	1	13:8	7
Rogašovci	5	3	0	2	13:8	6
Lipa	5	2	1	2	7:6	5
Veržej	5	2	1	2	11:13	5
Tišina	5	1	2	2	9:11	4
Čarda	5	1	2	2	9:10	4
Puconci	5	1	2	2	14:15	4
Bakovci	5	2	0	3	10:14	4
Dokležovje	5	0	3	2	9:17	3
Radgona	5	1	0	4	4:12	2

II. MNL M. Sobotica

REZULTATI — 4. KOLO

Selo : Cankova 4:3
Slaveči : Križevci 3:3
Prosenjak : Tromejnik 3:2
Filovci : Serdica 0:2
Bratonci prosti

II. ONL Lendava

REZULTATI — 6. KOLO

Odranci : Lakoš 0:1
Bistrica : Žitkovci 2:0
Piramide : Pince 0:3
Mostje : Polana 5:2
Renkovci : Kapca 0:4
Zvezda prosta

I. ONL Lendava

Rezultati — 6. kolo

Nedelica: Borba 1:3
Turnišče: Mladost 6:0
Nafta: Graničar 2:0
Olimpija: Petišovci 3:1
Panonija: Črenšovci 2:0
Dobrovnik: Hotiza 0:1

Turnišče	6	5	1	0	28:14	11
Črenšovci	6	3	2	1	17:10	8
Dobrovnik	6	3	1	2	16:7	7
Panonija	6	2	3	1	6:4	7
Olimpija	6	3	1	2	9:10	7
Borba	6	3	1	2	12:15	7
Petišovci	6	3	0	3	20:16	6
Nedelica	6	3	0	3	13:11	6
Nafta	6	2	1	3	8:15	5
Hotiza	6	1	2	3	5:11	4
Graničar	6	1	0	5	13:17	2
Mladost	6	1	0	5	9:26	2

SPEEDWAY — IV. ZLATA ČELADA

V Lendavi močna udeležba

V soboto in nedeljo bo stadion v Petišovcih zopet prizorišče velike športne prireditve — mednarodnega tekmovalca v speedwayu za četrto ZLATO ČELADO, ki ga pripravlja avtomoto društvo Gorenje-Varstroj Lendava. Za to tradicionalno prireditev, ki je Lendavarjem prinesla ugled v svetu, so se začeli pripravljati zelo zgodaj z željo, da bi letošnja bila še uspešnejša od dosedanjih treh. Tudi letos bo tekmovalce potekalo dva dni. V soboto bo na sporedu 18 voženj, tekmovalci pa bodo razdeljeni v šest skupin. Zmagovalci skupin bodo nastopili v nedeljo skupaj s tekmovalci, ki imajo neposredno pravico nastopa. V nedeljo bo na sporedu 20 voženj, prvič pa bodo v Jugoslaviji tekmovali po novem sistemu. Glavna novost je v tem, da so najprej na vrsti kvalifikacije, tako da se bodo v finale uvrstili štirje finalisti, ki bodo namesto običajnih štirih morali prevoziti šest krogov.

Na mednarodni dirki za četrto ZLATO ČELADO v Petišovcih bo nastopilo 28 tekmovalcev iz 9 držav: Velike Britanije, ZR Nemčije, ČSSR, Avstrije, Nizozemske, Madžarske, Poljske, Belgije in Jugoslavije. Gre za močno udeležbo, saj prihajajo znani tekmovalci speedwaya. Žal pa tokrat v Lendavi ne bo nastopil dvakratni zmagovalac ZLATE ČELADE Ivan Mauger iz Nove Zelandije, ki se je poškodoval na

finalni dirki v speedwayu na dolgi stezi v Gornji Radgoni. Prav gotovo pa bodo gledalce navdušili mojstri speedwaya kot so Driml in Kudrna iz ČSSR, Davis iz Velike Britanije, Wiesböck iz ZR Nemčije, Koppe z Nizozemske in drugi. Na prireditvi bo močno zastopstvo Jugoslavije, saj bo nastopilo kar 10 tekmovalcev. Največje možnosti za dobre uvrstitve kajpak imata naša najboljša speedwayista in večkratna državna prvaka Štefan Kekec iz Lendave in Vlado Kocuvan iz Gornje Radgone.

Organizatorji četrte ZLATE ČELADE so v priprave za to kvalitetno športno prireditev vložili veliko truda in prostega časa, katere vrhunec bo vsekakor nedeljski finale, ko se bodo medseboj pomerili najboljši. Zato pričakujejo, da si bo prireditev ogledalo veliko število ljubiteljev tega atraktivnega športa. S tem pa bo tudi delno poplačan njihov trud.

Feri Maučec

LENDAVA

CIRKUS NA IGRIŠČU

Telesna kultura v Lendavi, ki sloni na prizadevnem delu redkih entuziastov, že dalj časa živi, saj je bilo v preteklosti več zagnanosti in športnega življenja. Športni objekti, med njimi obnovljeni Partizan, vabijo in vzbujajo upanje na boljše čase. Na novo ustanovljeno društvo Partizan Lendava, v okviru katerega vse sekcije še niso zaživele v polni meri, daje upanje na boljše čase. Potrebno pa bo seveda veliko dobre volje in strokovne pomoči.

V vročih poletnih dneh, ko so se že iztekale šolske počitnice in si ob večerih marsikdo zaželi rekreacije, so bili Lendavarji presenečeni, ko se je čez noč na asfaltnem igrišču Partizana pojavil cirkus. Mar ni v Lendavi primernejšega mesta zanj? Ali je morda telesna kultura v Lendavi v takšnem finančnem stanju, da si mora pomagati na ta način? Kakorkoli že, odgovorni telesnokulturni delavci bi morali o taki odločitvi obvestiti vsaj vodstvo Partizana, da bi vsaj vedeli, če že ne morejo odločiti.

Franc Bobovec

ŠPORTNA REKREACIJA

V oktobru pester rekreacijski program

Športna rekreacija dobiva med delovnimi ljudmi in občani vse večjo veljavo. Tega se vse bolj zavedajo tudi telesnokulturne in druge organizacije, ki pripravljajo pestre programe. Tako so v soboški občini v mesecu oktobru pripravili bogato ponudbo športnorekreacijskih aktivnosti v teku, hoji, streljanju in kolesarjenju.

Že v petek, dne 2. oktobra, ob 14.30 uri bo v mestnem parku v Murski Soboti jesenski kros za občinsko prvenstvo vseh kategorij. V petek, 9. oktobra, ob 14.30 uri pa bo v Murski Soboti pomursko prvenstvo v krosu, na katerem bodo nastopile občinske reprezentance Gornje Radgone, Ljutomera, Lendave in Murske Sobotice. Pokroviteljstvo nad prireditvijo je prevzel MS ZSMS za Pomurje. V petek, dne 16. oktobra, ob 16.00 uri bodo v počastitev praznika občine Murska Sobotica in v okviru tretjega tradicionalnega teka 17. oktobra štafeti teki otrok in mladine okrog spomenika zmage v Murski Soboti, ki bodo končani s tekom atletov in atletinj. Vse tekaške prireditve pa bodo sklenjene s

tradicionalnim krosom Dela v Ptuj, ki bo v nedeljo, dne 18. oktobra 1981, nastopile pa bodo občinske reprezentance Pomurja.

Ljubitelji hoje in streljanja se bodo podali na pohod v Gančane v soboto, dne 10. oktobra, ob 8.00 uri. V Gančanih bodo opravili preizkus streljanja z zračno puško. Ta preizkus pa je mogoče opraviti tudi v petek, 23. oktobra ob 16. do 18. ure, in v soboto, 24. oktobra, ob 9. do 12. ure na strelišču v domu Partizan v Murski Soboti. Ljubitelji kolesarjenja pa bodo prišli na svoj račun konec meseca oktobra — v soboto, 24. oktobra, ob 9.30 uri s startom pri kopalnišču v Murski Soboti, kolesarili pa bodo na že ustaljeni 12 km dolgi progi.

Osrednji dogodek v mesecu oktobru bo v soboški občini finale športno-rekreacijskih iger krajevnih skupnosti, ki bo v nedeljo, dne 11. oktobra, ob 10. uri v Bakovcih. Doslej so bila izvedena tekmovalca v 10 centrih, kjer je sodelovalo 31 ekip v desetih aktivnostih z okrog 1.300 udeleženci. V finale so se

uvrstile krajevne skupnosti Bakovci, Lipovci, Dokležovje, Puconci in Bogojna. Podatki kažejo, da postajajo športnorekreacijske igre krajevnih skupnosti v soboški občini vse bolj množične, privabljajo pa tudi veliko občanov.

V soboto, 17. oktobra, ob 9.00 uri bodo pri domu upokojencev v Murski Soboti predali namenu nov objekti za balinanje, ki je bil zgrajen s sredstvi društva za rekreacijo in šport invalidov, društva upokojencev in krajevne skupnosti. Novi objekt bo prav gotovo prispeval k še večji aktivnosti invalidov in upokojencev, ki so se že doslej uveljavili na področju športne rekreacije.

Če še k navedenim aktivnostim v mesecu oktobru dodamo pričetek organiziranja vadbe v društvi Partizan in ostalih telesnokulturnih organizacijah, potem lahko z gotovostjo trdimo, da ima športna rekreacija v soboški občini primerno mesto.

Feri Maučec

NOV ATLETSKI STADION V BELTINCIH — V tem času potekajo zadnja dela pri izgradnji atletskega stadiona pri osnovni šoli 17. oktober v Beltincih. Na fotografijo smo zabeležili polaganje tenisita na atleško stezo, pri čemer sodeluje tudi brigada osnovne šole, ki jo sestavljajo učenci 7. in 8. razredov. Dnevno dela 72 učencev. Novi atleški stadion z nogometnim igriščem bo veljal okrog 5 milijonov dinarjev. Z deli bodo predvidoma končali sredi prihodnjega meseca, novi športni objekt pa bodo predali namenu spomladi, ko bodo pripravili tudi večje atleško tekmovalce. Atletski stadion v Beltincih bo za pouk telesne vzgoje velika pridobitev.

Foto: F. M.

»NI VSAK DOPUST DOPUST!

SMOLA PA TAKA

Družina Dawson iz Londona letošnjega dopusta še dolgo ne bo pozabila. Odpravili so se na dopust veseli, kot je pač to običajno. V prikolici za kampiranje so imeli vse, kar so si le mogli zamisliti. Toda že prvi dan se je pričelo ... Štirinajstletna hčerka Michelle je po nerodnosti vtaknila prst v ležalnikov sklep, ki ji je prst zmečkal in presekalo žilo. Morali so jo nemudoma odpeljati v bolnišnico na operacijo. Drugi dan dopusta. Oče Peter (37) je sedel na vrtu neke kavarnice in užival svoje brezdelje. Nenadoma se je pod njim zlomil stol, padel je in si tako močno poškodoval koleno, da je moral tudi sam v bolnišnico kjer so ga preslikali; ni bilo sicer nič preveč nevarnega, vendar so mu posodili bergle in po vsem tem je lahko zapustil bolnišnico, toda smola, bergla se je zlomila, padel je in si zlomil roko. Kmalu po vsem tem si je 12-letna hčerka Joanne na igrišču zvala nogo. Pa tudi materi Carol (34) ni bilo prizanešeno. Ko je zapirala vrata na avtomobilu si je priprla roko. Poškodba niti ni bila tako malenkostna.

Toda to še ni bilo vse. Dan pred koncem dopusta se je ponesrečil še ljubljene v družini, petletni terier Maks: zbežal je čez cesto, prišel pod avto in na srečo — preživel.

Po vsem tem je družinski poglavar Peter Dawson takole dejal o svojem dopustu: »Najbrž ne bomo šli več na dopust. Če pomislim na vse, kar smo preživeli, bi bilo veliko lepše, če bi dopust preživeli doma v Walkleyu v Sheffieldu ...«

No, do prihodnjega dopusta je še daleč in do takrat se bo marsikaj pozabilo.

ZGODBA, KI JI NITI ŠKORCI NE VERJAMEJO

KLOPOTCI POJEJO V PRAZNO

Kdo ve zakaj na primer Primorci v svojih vinogradih nimajo klopotev; ti so doma na Štajerskem, tu in tam pa jih vidiš tudi v Prekmurju. Vinogradniki v Slovenskih goricah in v Halozah verjamejo, da klopotci odganjajo nadležne škorce, ki delajo škodo v vinogradih. Škorci pa so najbrž prepričani, da je klopotaenje klopota pravzaprav samo veselje vinogradnika ...

Dan-danes naj bi bil klopotev nekaj več kot je bil nekoč. Znanstveniki, ki gledajo dlje v prihodnost, že opravljajo poskuse, da bi odkrili nove vire energije. Med njihovimi zamislimi je tudi ta, da bi posodobili vetrnice, ki jih je človek že zelo zgodaj v svojem razvoju uporabljal kot vir mehanične sile.

Še pred nekaj desetletji smo lahko v Slovenskih goricah videli ostanke mlinov na veter, ki so bili včasih tudi pri nas zelo pogosti.

Zgodovina se ponavlja: v začetku 19. stoletja je para skoraj popolnoma izpodrinila veter. Le še na Nizozemskem lahko naletimo na stari tip vetrnice, ki jo uporabljajo za pogon črpal.

Energetiki danes menijo, da bi se vetrnice lahko povrnilo v uporabo, in sicer tako, da bi delovale složno s človekovim najnovejšim energetskim virom — elektriko. Bilo je že mnogo poskusov, da bi vetrnice

pridobivale električno energijo, vendar kakih večjih uspehov na tem področju ni bilo. Poglavita šibka točka je ta, da se vetrnica ustavi, brž ko ni več vetra, da bi jo gnal. Toda tudi na to vprašanje so znanstveniki našli odgovor. Na vetrnico so vgradili električni generator ali dinamo. Ko veter poganja krila vetrnice ustvarja električni tok, ki polni akumulator. Ta daje električni tok v času, ko ni vetra.

Francoski inženir Maurice Andreau je razvil drugačen sistem. Vijak vetrnice je pripel na votel valjast steber, visok 45 metrov. Vijak ima dve votli krili, vsako pa je dolgo 12 metrov. Na vrhu ima odprtino. Ko se vijak pod pritiskom vetra obrača, zaradi centrifugalne sile uhaja iz vršičkov kril zrak. S tem krilo črpa zrak iz steber, nov pa prihaja vanj skozi odprtino na dnu. Ker sili navzgor po stebru, udarja v krila turbine. Turbina se obrača zelo hitro in žene dinamo, ki ustvarja električni tok. Ta teče v akumulator ali pa ga uporabljajo neposredno takrat, ko piha veter.

Toda če bi zgradili še tako popolne vetrnice, ne bi rešili vseh problemov, ki nastajajo v zvezi z izkoriščanjem vetra kot vira energije. Vetrnic se namreč ne da premeščati, tako da bi dajale energijo tam, kjer je potrebna. Nemogoče je misliti, da bi kdaj, na primer gnale ladje.

Tisoče let je človeštvo izkoriščalo veter kot pogonsko silo za ladje, parniki pa so, kot bi odrezal, izpodrinili jadralnice.

Še slab mesec dni bodo po naših goricah klopotali klopotci, ne da bi vedeli, da utegne postati njihova naloga kaj več kot samo preganjanje škorcev in veselje vinogradnikov.

-jm

Klopotev, značilnost naših gor

Kaj se dogaja z našim planetom?

(Nadaljevanje)

Sila težnosti je na planetu sorazmerna s kvadratom oddaljenosti od središča. Če torej sila težnosti ni ostala nespremenjena v vseh geoloških dobah, tedaj domneva o širjenju Zemlje ni več „čista ideja“. Brž ko se bo pokazalo, da se sila težnosti menja s časom, bi to pomenilo, da se je Zemlja širila na račun povečanja njenega oboda, masa pa je ostala nespremenjena. Če pa sila težnosti raste, to pomeni, da se veča tudi našega planeta.

Znano je, da je s preselitvijo živih bitij na kopno v toku evolucije obseg živali počasi rasel. To je razumljivo: večja, to se pravi, močnejša žival se laže upira sovražnikom. Rast živali je dosegla vrhunec v mezozoiku, ko so živali dinosavri, mnogo večje živali od slonov. Kasneje pa je prišlo do preloma. Orjaški dinosavri so se počasi manjšali in nazadnje izumrli.

Zdaj so lahko rasli majhni sesalci. Toda v zadnjih milijonih let se tudi največji sesalci manjšajo. Mastodont je bil večji od mamuta, a mamut od slona itd. Ni izključno, da pri tem ne sodelujejo določeni biološki zakoni. Enako verjetna je tudi druga razlaga: Na Zemlji je rasla sila težnosti in v takšnih pogojih je postajala „zgradba“ gigantskih živali čedalje manj primerna. Orjaške živali so izginile, uničila jih je tako rekoč lastna teža.

Kdo izmed nas si kot otrok ni gradil gradov v pesku? In ni skušal utrditi grajskih zidov. To pa v su-

hem pesku seveda ne gre. V sipkih hribinah so strogo določeni koti naravnega nagiba. Odvisni so tako od lastnosti snovi kot tudi od sile težnosti: čim manjša je sila težnosti, tem bolj ostri so koti.

V starih usedlinskih slojih najdemo jasne sledove „okamnelih sipin“, rečnih nanosov. Ko je torej ruski znanstvenik L. S. Smirnov izmeril njihov nagib, je dognal, da so se v preteklosti oblikovali ostrejša pobočja kot danes.

Ali naj to pomeni, da so bile lastnosti sipkih hribov drugačne? To je zelo dvomljivo. Je bila torej manjša sila težnosti?

Toda, ali sila težnosti ne raste tudi danes? Podatkov je malo, vendar so. Opazovanja v Washingtonu v letih 1875 do 1927 so pokazala, da je sila težnosti zrasla od 980.098 do 980.120 miligalov. Za območje Pribaltika, Leningrada, Kavkaza, Srednje Azije pa je sila težnosti zrasla po opazovanjih v letih 1955 do 1967 povprečno na leto za 0,05 do 0,10 miligalov.

Določeni tempo naraščanja sile težnosti ustreza našim teoretskim računom: za sto milijonov let je sila težnosti na površju Zemlje zrasla dva in polkrat, radialni obseg planeta pa se je podvojil. Pred 600 milijoni let pa je bila šest do osemkrat manjša kot danes.

Misel o širjenju Zemlje lahko marsikaj osvetli na nov način. Seveda pa le, če je podprta z mnogimi stvarnimi dejstvi, lahko pripelje do nespornih sklepov.

SREČNI RIBOLOVEC — Precej sreče in tudi spretnosti je treba za tak ulov, kot se je pred dnevi posrečil Francu Žitku z Murskega vrha. Mladi mož, ki je zaposlen v radgonaških Mesozidelnih, se je na Blaguskem jezeru trudil skoraj pol ure, da je »prišel« krapa, težkega skoraj deset kilogramov, na suho.

Deževnik ustvarja humus

Kadar govorimo in pišemo o živalski gnusobi, imamo v mislih predvsem golazen — črve, gliste, kače, krastače in podobne „nestvore“, ki nas s svojimi oblikami odvrčajo od lepote in povzročajo, da se zgražamo nad njimi. Ob tem pa bolj redko pomislimo na namen in pomen življenja teh živali. Zdi se se nam odbijajoče, nelepe in popolnoma odvračajoče. Toda narava je vsemu, kar je ustvarila, hkrati določila mesto v življenju.

Tudi deževnik, desetcentimetrska glista, ki jo srečujemo skoraj vsak dan na vrtu, polju, travniku, ima svojo vlogo v življenju. Ustvarja namreč humus in spada po tej svoji dejavnosti med živali, ki bi jih ne mogli pogrešati.

Počuti se dobro na domačem vrtu, v gorovju in tropškem deževnem gozdu. Živ zakopan utrjuje obstoj našega sveta — zemlje — medtem ko se z njo hrani. Predelava jo, prežvekuje. Vsakih štirinajset ur sprejme v obliki listov, trav, zelenjav in kopic zemlje vase prehranbeno količino, ki ustreza njegovi teži. Pri tem gnoji, namaka in osušuje zemljo, po kateri raje, krepki razvoj rastlin in deluje v nasprotni smeri kakor erozija. V neutrudnem delu predelava deževniki humozno plast zemlje vsako leto za dva in pol centimetra površine.

Črvošlovci so našli do danes približno dva tisoč vrst deževnikov. Neka drobna vrsta

nosi celo nekakšno svetilko s seboj. Neka sorta se brani sovražnikov z alkalno tekočino, ki jo brizga 35 centimetrov daleč. Toda nobeden teh črvtov ni tako čudovit kakor približno deset centimetrov dolga zvrst, ki jo vsi poznamo. Ta ima pet parov src in dve močni mišični cevi — krožne in podolgovate mišice. Namesto nog pa ima nekakšne bodice, s katerimi rine naprej. Na vsakem izmed 130 segmentov njegovega telesa jih je osem, ki se lahko trdno pričvrstijo na zemljo, medtem ko se ostali udi pri plazenju raztegujejo. Tako nam zbujajo videz deževnika privid nekakšne harmonike, ki se razteza in krči. Če ločimo deževniku glavo ali rep od trupa — mu zraste nov člen — če gre vse po sreči. Da bi nastala iz njega dva črva, pa je bolj neverjetno. Če ga prerežemo po sredini, mu zraste na glavnem delu preostalega telesa nov rep. Druga polovica pogine zaradi pomanjkanja hrane, saj so potrebni najmanj trije tedni, da se razvije nova glava.

Čeprav je brez oči in ušes, razpolaga deževnik z močnimi čutili. Celice, občutljive za svetlobo, mu sporočajo vse spremembe na tem področju, celo jutranji somrak in večerni mrak. Podobno je tudi s sluhom. Če se oglasi živžvižanje kosa ali capljanje poljske miške, ga strah spravi brž spet pod zemljo.

Deževnik nima pljuč. Diha skozi kožo, katere površina

sprejema kisik iz zraka, in to tedaj, ko je v zemlji ali nad njo. Močno deževje ga lahko zaduši, kajti voda, ki pronikne v zemljo, izgubi zelo hitro del kisika. Vendar je deževnik zelo trdoživ tvor. Ugotovili so npr. da vzdrži v vodi, ki vsebuje dovolj kisika, 247 dni brez hrane. Prav tako vzdrži močno osušitev do 70 odstotkov izgube telesne teže. Pri vročem vremenu raje globoko v zemljo in se zvije v votel obroč, medtem ko je preslinil ostenje in se zanihal v prijetno spanje.

Izločuje pa tudi več vrst sluzi. Neka vrsta udarja na dan celo skozi hrbtno celico. To je ogaben vonj, ki preplaši in prežene marsikaterega sovražnika. Neka druga vrsta sluzi pa vzdržuje gladkost kože in jo varuje pred napadi bakterij in glivic.

Navajen življenja v temi, preživlja svoje življenje večinoma pod zemljo. Za razliko od ostalih rovarjev deževnik ne odlaga zemlje nikamor stran. Prebavi jo, predela, porabi zase njene organske snovi, kar ostane, pa odda pri cementiranju svojih trakastih predorov pod zemljo, ki jih prevleče s svojo sluzjo. V štirih dneh se prebije skozi precejšnjo plast zemlje, kjer doseže večjih globino dveh in pol metrov pod površino. Njegovo početje privedga tla ter mu daje možnost prepajanja zemlje z zrakom in vodo.

V NEKI VASI NA KAVKAZU, znani po velikem številu stotnikov, je Šamsa Ibi-dova slavila svoj 130. rojstni dan. Čestitkam se je pridružil kar 67 sovaščanov, ki so že slavili stoto obletnico.

XXX

JUAN COROBA IZ KALIFORNIJE je v dveh letih ubil in zakopal 25 sezonskih

DRUGJE SMO PREBRALI

delavcev, večinoma Mehčanov, da bi se tako izognili plačilu.

XXX

KOLUMBIA SODI MED NAJVEČJE proizvajalce banan. Japonski strokovnjaki so ugotovili, da bi iz tega sadja, ki ga zgnije preko 100 tisoč ton, lahko proizvajali — podobno kot iz sladkornega trsta — alkohol.

stare koprive najbolj pečejo

V rubriki Ta teden v črnem okviru smo v Pomurskem vestniku 19. decembra 1963 prebrali zanimiv dialog, ki ga je neznani avtor naslovil Da, tisti Pomurci ...

Srečala sta se pred dnevi dva Pomurca v tretji občini (bog ne daj, da bi se v domači).

— Vi pa nimate v vašem občinskem središču niti glavnega trga! — je menil prvi.

— Kaj boš ti, — ga zavrne drugi. — Pa ima zato naša občina 15 prebivalcev več! —

— Tebi dr ... ko pa še poštene oštarije nimate v občini. —

— Pa imamo zato več slabih cest! —

— Tako slabih že ne kot pri nas! —

— A tako, potem pa se ti ne boš več vozil z vlakom: veš, železnica pelje tudi čez mojo njivo. —

— Pa v našo trgovino mi nikar več ne hodi. Briga me, če je od tvoje hiše oddaljena le nekaj streljajev. — In sta se pripravila do onemoglosti. Na smrt sprta sta se

razšla. Razmišljala sta vsak za sebe, kako je v sosednji občini vse narobe. Pa so ju že videli: enega v tisti prepovedani trgovini, drugega na asfaltirani cesti, na vlaku ...

Kako bi, saj sta menda ugotovila, da tako le ne gre.

Da, tisti Pomurci ...

Bog nas varuj takih združ še dandanašnj! Namreč v letu 1981.

PROBLEM Z BRADO

Že v jeseni je bil obmejni prehod v Sotini odprt tudi za motorna vozila. Žal pa je bilo doslej na tem prehodu zelo malo prehodov z motornimi vozili, ker je cesta na naši strani »prevozna« le za pešce. Cesta je dolga dva kilometra od okrajne ceste pa do bloka. Polovica ceste je še kar v dobrem stanju, toda druga polovica zahteva za ureditev mnogo dela. Ob tej cesti je tudi znana velika gramoznica v Serdici, od koder vsako leto odpeljejo mnogo gramoz na razne ceste. Tako za material ne bi bilo težav, pač pa za delavce in denar.

O vsem tem so pred kratkim razpravljali tudi na skupni seji krajevnega odbora SZDL in sveta krajevnih skupnosti v Rogoševih in sklenili, da bodo v kratkem času začeli pripravljati ureditev ceste, ker bo drugače prehod za vozila praktično zaprt.

Pismo bralca G. K. je bilo objavljeno 30. januarja 1964. Pritrdimo lahko le: kako hitro teče čas, saj menda tam v Sotini še vedno ni tako kot bi naj bilo.

—brž—

za vsakogar nekaj

NAVADNA SVINJSKA PEČENKA: 1 1/2 kg svinjskega hrbitišča, sol, žličica kumine, košček limone, 5 žlic kisa, 8 dkg masti. Meso nadrgni s soljo, pomešano s kumino, in ga daj za nekaj časa na hladno, da se razsoli. V kozici mu prideni limono, malo vode in kis. Polij ga z vrelo mastjo in počasi peci približno 2 uri. Med pečenjem ga pridno polivaj s pečenkinim sokom, ki mu pomalem prilivaj vode. Pečeno meso zreži, naloži ga na ogret krožnik in prilij sok. Prej še poberi s soka mast.

DUNAJSKI ZREZEK: 6 do 8 zrezkov, sol, poper, 2 jajci, žličica olja, skodelica drobtin, mast za cvrenje. Lepe zrezke lahko potolci, potresi s soljo, po okusu tudi s poprom, in paniraj, to je, pavaljaj jih v moki, raztepenem jajcu in drobtinah. Jajcema dodaj olje, da bodo drobtine krhke. Paniraj preden začneš cvreti, ne prej, sicer se drobtine razmočijo in skorja odstopi. Najboljše so presejane drobtine od dan starega kruha. Zrezke položi v vročo mast v široko posodo. Ne peci jih predolgo, da se meso ne izsuši. Srednje debel zrezek je pečen v 4 do 5 minutah. Krhko ocvrte zrezke zloži na mrežo ali ogret pladenj in jih porini v pečico, da ostanejo krhki. Ne polagaj jih v kozico drugega vrh drugega, niti jih ne pokrivaj, ker se skorja zmehta. Ponudi jih čimprej.

PARIŠKI ZREZEK: 6 do 8 zrezkov, sol, moka, 3 jajca z žličko olja, 20 dkg masti ali olja. Pripravi zrezke kakor prej, torej jih lahko potolci in jih rahlo posoli. Osuši jih s prtičem, pavaljaj v

RECEPTI

moki, raztepenih jajcih, v katerih si žvrkljala olje, in v vroči masti nato naglo ocvri. Meso takega zrezka je posebno sočno in mehko, če ga pravilno pripraviš.

CIGANSKA PEČENKA: Sestavine: 1/2 kilograma trebuševine ali vratu, malo mleka, sol, mast ali olje. Meso razrežemo na enake zrezke, jih malo potolčimo, na obeh straneh osolimo in pomočimo v moko pomešano z malo mleka. Takoj damo v vročo maščobo in hrustljivo spečemo. Lahko pripravimo tudi tako, da potolčeno, osoljeno meso damo v pekač in ga v razgreti pečici lepo rdeče in hrustljivo spečemo.

SVINJSKI PERKELT: 1/2 kilograma svinine, 4 žlice masti ali olja, 1 srednje velika čebula, 1 žlička rdeče paprike, 1 zelena paprika, 1 žlička paradižnikove mezge. Oprano meso zrežemo na kocke. Čebulo prepražimo na maščobi, nanjo damo meso ter ga naglo popečemo. Posipujemo z rdečo papriko, dodamo zeleno papriko in paradižnikovo mezgo, solimo in prilijemo vodo in dušimo do mehkega. Vsakokrat prilijemo le malo vode, ker sok ne sme biti predelek. Zraven pripravimo majhne žličnike.

DOBER TEK!

Zdravnik
za vas

Kazalci in ocena zdravstvenega stanja prebivalstva v Pomurju za leto 1980

III. DEL

Prikaz obolenosti prebivalstva v celoti, še posebno pa v različnih starostnih obdobjih, je ne le dober podatek o obsegu dela zdravstvene službe, ampak predvsem kazalec zdravstvenih razmer in posebnosti obolenja. Kaže tudi na dostopnost zdravstvene službe, na uspešnost njenih, še zlasti preventivnih akcij, na potrošnjo v zdravstvu ipd. Skratka, obolenost, prava ali namišljena, izredno polni naše ambulante, znatno pa tudi prazni blagajne občinskih zdravstvenih skupnosti.

V zdravstvenem zdravstvu otrok in mladine ugotavljamo, da se je tako umrljivost kot obolenost po uvedbi sodobnih antibiotikov in drugih zaščitnih sredstev bistveno spremenila. Medtem ko so bile včasih glavne morilke otrok davica, škrlatin-ka, oslovski kašel, črvesne in druge hude bolezni pa so danes ta obolenja le redko vzrok smrti, nekatera pa so praktično že izkoreninjena. V obolenosti predšolskih otrok so vodeče mesto prevzele virusne prehladne bolezni dihalnih organov, ki predstavljajo kar več kot polovico vsega obolenja. Sledijo jim vnetna obolenja oči in ušes ter živčnega sistema, nato pa otroške nalezljive bolezni, obolenja prebavil, kože itd. Zaradi navedenih bolezni je iskalo v lanskem letu pomoč skoraj 30.000 predšolskih otrok, zaradi vseh bolezni in bolezenskih stanj pa je iskalo pomoč v pomurskih ambulantah za varstvo otrok kar 50.000 predšolskih otrok. Najbolj pogosti obiskovalci so otroci v starosti 3—5 let, nekoliko manj pa 1—12-letni otroci ter dojenčki. Dodajmo pa še, da je bilo zaradi nesreč in zastrupitev deležnih zdravstvene pomoči skoraj 1.000 malih otrok.

V zadnjih letih zasledujemo tudi porast števila pregledov zdravih otrok, kar šteje mo med preventivne preglede, ki nam povedo, koliko so otroci res zdravi. Tako je bil v lanskem letu pregledan v Pomurju vsak dojenček približno dvakrat, za še boljše zdravje pa bi naj bil vsaj petkrat. V prejšnjem sestavku smo v zvezi z visoko umrljivostjo zaradi obolenj srca in ožilja omenjali prekomerno telesno težo kot izredno pomemben rizični faktor, ne glede na starostno obdobje, v katerem se pojavlja. Iz ugotovitev preventivnih pregledov dojenčkov v letu 1980 pa lahko razberemo, da jih je že do konca prvega leta

starosti več kot 5 odstotkov predebelih, ob tem pa zaskrbljujoče podhranjenosti več ni videti. Zato še enkrat ponovimo trditev, da zdravje ne tehtamo s kilogrami, in zato odvečni kilogrami ne morejo biti znak zdravja.

Izredno pomembni pregledi triletnih otrok še tudi ne zajamejo vse triletne populacije, vsaj v nekaterih pomurskih občinah. Res pa je, da ko se boo ustalilo in dopolnilo število zdravstvenih delavcev v službi za varstvo otrok, lahko pričakujemo tudi popolnejši preventivni nadzor nad mlado populacijo.

Tudi v službi za zdravstveno varstvo šolskih otrok in mladine je bilo lansko leto opravljenih preko 30.000 pregledov, največ pa so obnavljali šolarji med 10 in 14 letom starosti, nekoliko manj pa druge starostne skupine. Od obolenj so izstopale bolezni dihal, sledijo pa nalezljive otroške bolezni, bolezni čutil, kože, prebavil itd. Tudi med šolarji je visoko število nesreč in zastrupitev, ki predstavljajo skoraj 10 odstotkov vseh ugotovljenih bolezenskih stanj.

Preventivni zdravstveni nadzor je zajel približno polovico vseh šolarjev, pri čemer pa obstajajo velike razlike med posameznimi pomurskimi občinami. Pravih sistematskih pregledov pa je bila deležna le dobra šestina vseh šolarjev, saj vemo, da so ravno v tem obdobju izpostavljeni številnim neugodnim dejavnikom, ki jim lahko očitno skrivijo njihovo razvojno pot. Ugotovitve kažejo na visok odstotek nepravilnosti gibalnih struktur (31 %), motenja vida (12 %), zobne gnilobe (41 %) slabokrvnosti (21 %) itd. Zaskrbljujoč pa je podatek, da kaže kar 21 odstotkov otrok pred vstopom v prvi razred osnovne šole neustrezen telesni razvoj. 27 odstotkov nepravilnosti gibalnih struktur, skoraj 14 odstotkov motnje vida, 40 odstotkov zobno gnilobo, 22 odstotkov slabokrvnost itd. Prepričajmo se, da že teh nekaj kazalcev zadosti ilustrira potrebo po nadaljnji krepitvi preventivnega dela med pomurskimi otroki in šolarji.

dr. Jože MILIČ
spec. ped.

VSE O ZAMRZOVALNIKU

V današnjem nasvetu bomo spregovorili nekaj več o zamrzovalniku. Tisti, ki zamrzovalnik že imate, boste ob branju lahko osvežili znanje, novi lastniki pa bodo temeljito spoznali ta aparat.

Kupili ste nov zamrzovalnik in odstranili embalažo. Poglejte, če niso na njem kakšne po-manjkljivosti. To so predvsem poškodbe, ki so nastale med prevozom. Takojšnje upravičeno reklamacijo vam v trgovini priznajo samo ob predložitvi računa in garancijskega lista.

Sicer pa zamrzovalnik namestite v suh in zračen prostor, kjer je zaščiten pred direktnim vplivom sončnih žarkov. V njegovi bližini ne sme biti aparata, ki oddaja toploto, torej tudi radiatorja ne. Za normalno delovanje zamrzovalnika mora biti temperatura prostora med plus 16 in 32 stopinj Celzija. V nobenem primeru pa ne sme biti nižja od plus 5 stopinj Celzija. Zamrzovalnik mora stati vodoravno in stabilno na trdni podlagi. Za pravilno oddaljenost zamrzovalnika od zidu skrbita dva distančnika, ki ju namestite na skrajna loka kondenzatorja. Pred vključitvijo obvezno odstranite stiro-porna vložka, ki sta vstavljena med hrbtno steno in kondenzator. Zamrzovalnik priključite na izmenično napetost 220 voltov, frekvenco 50 hercov z vtičnikom v vtičnico. Vtičnica mora imeti ozemljitveni kontakt. V primeru, da napetost niha in ne odgovarja vedno predpisom oziroma napetosti, ki je predvidena, priključite zamrzovalnik na električno omrežje preko korektorja napetosti. V stikalno ploščo so vgrajeni elementi za upravljanje in kontrolo delovanja zamrzovalnika. V stikalu je vgrajena zelena kontrolna lučka, ki svetli, kadar je zamrzovalnik vključen. Rdeča kontrolna lučka pa svetli, kadar v zamrzovalniku ni pravilno nastavljena temperatura. Pri avtomatskem delovanju zamrzovalnika so temperature med

— 18 stopinj in —32 stopinj Celzija; odvisno od temperature okolice in nastavitve termostata. — 18 stopinj Celzija je najvišja dovoljena temperatura, pri kateri se dolgoročno hranijo zamrznjena živila. Če se temperatura dvigne nad — 18 stopinj Celzija, vas na to opozori rdeča kontrolna lučka.

Zamrzovalnik lahko deluje neprekinjeno (zamrzovanje) ali s prekinitvami (shranjevanje).

Če je štikalo priklopljeno v položaj „S“, zamrzovalnik deluje neprekinjeno (sveti rumena lučka), kadar pa je štikalo obrnjeno v položaj „T“, tedaj temperaturo uravnava termostat (rumena lučka ugasne).

Polnjenje s svežimi živil. Pri zamrzovanju je pomembno, da sveža živila čim hitreje zamrznejo. Seveda pa ne smete napolniti zamrzovalnika naenkrat, ampak postopoma, torej, ko ena količina živil zamrzne, šele potem nadaljujete z vlaganjem druge količine. V zamrzovalnik ZS 210 smete vložiti na vsakih 24 ur 14 kilogramov živil, v zamrzovalnik ZS 310 vložite na vsakih 24 ur največ 21 kilogramov živil, v zamrzovalnik ZD 410 pa po prvem vlaganju, ko lahko vložite največ 28 kilogramov živil, prav tako počakate en dan in šele potem nadaljujete z enako količino, spet počakate en dan, vložite itd.

Živila za zamrzovanje razdelite na manjše količine; le toliko, kolikor jih potrebujete naenkrat. Pripravljenost živila enakomerno polagajte tesno ob hlajene stene večjega in manjšega prostora. Hlajene so vse notranje stene in dno, razen pregradne stene zamrzovalnika. Ko je prva količina živil zamrznila — to je po 24 urah — jo postavite na sredino zamrzovalnika. Postopek ponovite, dokler niste zamrzovalnik napolnili ali zamrznili pripravljene količine svežih živil. Med vlaganjem pazite, da sveža živila ne bodo prišla v dotik

z že zamrznjenimi. Odtaljenih živil ne smete ponovno zamrzniti.

24 ur po zadnjem vlaganju svežih živil preklopite stikalo s položaja „S“ v položaj „N“. Rumena lučka ugasne. Sedaj temperaturo v zamrzovalniku uravnava termostat. Če želite ponovno vlagati večjo količino svežih živil, preklopite zamrzovalnik na zamrzovanje približno šest ur pred vlaganjem. Pri zamrzovanju malih količin svežih živil (1—3 kilograme), zamrzovalnika ni treba preklopiti na zamrzovanje.

Shranjevanje zamrznjenih živil. Če zamrznjena živila potrebujejo za dolgoročno shranjevanje temperaturo vsaj — 18 stopinj Celzija ali nižjo. Zato ni potrebno, da se tiščijo hladilnih sten. Lahko jih prosto naložite po dnu večjega ali manjšega prostora. V zamrzovalniku je košara, ki jo lahko namestite na okvir ohišja ali postavite na dno. Novemu zamrzovalniku je tudi priloženo strgalo za čiščenje ivja.

Odtajanje. Na notranjih stenah se po določenem času nabere plast ivja. Ko ta plast doseže debelino 3—5 milimetrov, jo morate odtajati, ker vpliva na pravilno in ekonomično delovanje zamrzovalnika. Dan pred čiščenjem zamrzovalnika postavite gumb termostata v položaj „maks“, da se živila močno ohladijo. Zamrznjeno hrano zavijte v časopisni papir ter položite v hladen prostor.

Pred odtajanjem zamrzovalnik izklopite in izvlecite vtič iz vtičnice. Izvlecite tudi pregradno steno ter jo postavite pod sprednji lev del zamrzovalnika. Z notranje strani potegnite zamašek iz odtočnega lijaka.

Voda, ki nastaja pri odtajanju, odteka skozi odtočni lijak v podloženo pregradno steno. Ta lahko sprejme naenkrat približno poldrug liter vode. Odtajanje pospešite, če na dno položite posodo z vročo vodo in zamrzovalnik zaprete. Ivje od-

stranite s plastičnim strgalom. Uporaba ostrih predmetov ni dovoljena. Po odtajanju in pred prvo uporabo zamrzovalnik očistite in posušite. Notranjost zamrzovalnika očistite z vodo in posušite z mehko krpo. Zunanje stene očistite z vodo, malo detergenta in mehko krpo. Ne uporabljajte ostrih in grobih čistil. Potem ko ste zamrzovalnik očistili, vstavite v odtočni lijak zamašek. S tem pa zamrzovalnika še niste povsem očistili. Pozabiti ne smete tudi na kondenzator. Mrežasti kondenzator se namreč časoma zapraši. Očistite ga s sesalcem za prah ali z mehko nekovinsko ščetko. Seveda pa je treba prej izvleči vtič iz vtičnice in sneti zaščitni pokrov na ohišju.

Odtajan in očiščen zamrzovalnik priključite nazaj na električno omrežje in ga vključite. Živila preložite nazaj, ko je rdeča kontrolna lučka ugasnila.

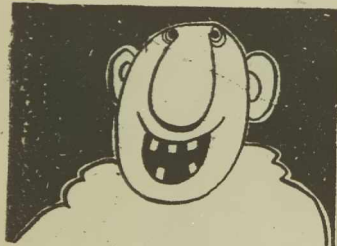
Čeprav proizvajalec jamči 8-letno delovanje zamrzovalnika, pa se tu in tam le pokvari. Če svetli rdeča kontrolna lučka: vložili ste novo količino živil; vrata so bila predolgo odprta; termostat ste prestavili v položaj „maks“; dalj časa ni bilo električnega toka. V teh primerih bo lučka čez nekaj ur ugasnila. Rdeča lučka pa tudi svetli, če je napetost prenizka; če so vrata slabo zaprta; če je temperatura okolice previsoka ali prenizka; če je onemogočeno hlajenje kompresorja in kondenzatorja. Če rdeča lučka gori, dasiravno ste odpravili napake, pokličite servis. Kot napake v delovanju pa se lahko pojavijo tudi te: hladilni sistem deluje brez prekinitev ali pa so te zelo kratke. To je v primeru, ko je stikalo preklopljeno na zamrzovanje (sveti rumena lučka). V tem primeru je treba preklopiti na avtomatsko delovanje. Zamrzovalnik ne deluje v redu tudi, če je v njem preveč živil; če so vrata slabo zaprta; če je tesnilo pokrova poškodovano; če je temperatura okolice previsoka ali prenizka; če je pokvarjen termostat.

Sestavi Marko Napast	Posebna redka jed	Zvesta domača žival	Pritok Donave v Romuniji	Prebivalci kraja na Vipav- skem	Prvi letalec v grški mitologiji	Plačilo na račun, ara	Veliko finsko jezero
Memoari							
Velik močvir- ski ptič							
Sovorni- ski oder							
Ogljik		Vrsta tanke klobase	Državna blagajna				
			Verdijeva opera				
Kraj pri Domzalah					Rimska sestica		
					August Senoa		
Luka na severu Čila						Podočniki pri prasiču	Dolga doba obdobje
Prostor, pokrit z ledom							
Hrvaški Petrol				Močna karta pri taroku	Erbij		
					Grška pokrajina		
Avtomo- bilska oznaka Torina			Islamsko sveto mesto				
			Radij				
Eden od konti- nentov							Aluminij
Tekstilni izdelek							
Anton Askerc			Mehanično urjenje				

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: mestnik, okarina, Ustinov, Ni, koza, tla, et, E, atomi, volumen, eben, Ca, Ronet, ej, lord, skrinja, tat, Aar.

IZ DŽOUŽIJOVOGA DNEVNIKA

Pred nekaterimi leti bi bil gločnik grometeni. Veli. Soboti na dorisinskoj cesti, ge zdaj go novon glin odavle-jo, ga sploj gločnika mega, ga lidfe, steri čakafo, ka bi glin kigjili, ni- dijo na gliniski kantlaj na todrat- noj cesti, ga počinajo graj stwoga avtorj rdigavlefo. Či je ga dežono, te ga tak blato sgnicka, kak či bi gnojinsico polejvali. Bava bi mogla bih bavla, ga či glij ra smrdlin glin.

KDAJ VAM JE NAJBOLJ HUDO?

»Odgovor je preprost — vedno mi povedo, da sem zamudil ugodno priložnost. Ponovitev poslušam še doma in še očitke, da nisem iznajdljiv, da sem zamudil ugodne razpode, ko gre za obleke, za čevlje.«

»In kaj imate od tega?«
»Nič posebnega: drugi čevlji so še na popravilu, ker je nekdo dejal, da imam še ene čevlje, ki so še uporabni in ni take sile.«

MOLČEČI KOVAČ

— Vas stranke gnjavijo, če jim kakšne usluge ne opravite pravočasno?

— Sploh ne. Veseli so, da sem še vedno kovač. Včasih dobim celo nageljčke, če podkujem kakšnega konja. Zdi se mi, da je v zadnjem času nageljčkov več kot kovačev.«

MED PREDAHOM

— Pip, si zdaj zadovoljen s plačo?

— Se kar, le pot do doma je dolga in ko pridem domov, ženi z obračunom nekaj ne »štima«. Čudno, v šoli pa je imela vedno pri matematiki štirke ali petice.

MALI VINOGRADNIK

— Koliko vina boste naprešali letos?

— Še ne vem. Toča ni uničila skoraj nič, v vinogradu pa nisem bil že od pomladi. Nekaj bo že ...

STRAN OD OČETOVIH POTI

— Oče mi je že v mladosti vtepal v glavo, da bom pianist in da ne bom zanebral družinske tradicije. Učil me je, ves prosti čas mi je posvetil, vendar so mi več navdihov dali prijatelji.

— In kaj si zdaj?
— Pijanist.

SLADKORNA PESA JE VČASIH GRENK

— Pol hektarja sladkorne pese smo posadili, vmes smo tudi malo računali. Vse bi bilo v redu, le očetov ukaz, da bomo sladkorno peso zaradi pomanjkanja strojev pulili z rokami, je tudi sladkorni pesi dodal nekaj grenkobe.

LOVSKA DOSLEDNOST

— Če bom še enkrat videl, da nimate psa na verigi, ko hodite na sprehode, bom ustrelil.

— Koga? Mene, ali psa?

FOTOAMATER

— Celo popoldne sem zapravil za to, da bi za osebni arhiv ujel nekaj svojevrstnih posnetkov, ki bi morda še časopise zanimali. Mogoče in nemogoče zorne kote sem iskal ...

— Potem bo pa že nekaj.
— Bi bilo, vendar sem doma pozabil vložiti film.

ISKANJA

— V delovni knjižici imate zapisano, da imate sedem let delovne dobe, medtem pa ste bili zaposleni v šestih delovnih organizacijah. Kako to?

— V šesti so imeli nekaj več razumevanja, zato sem tam ostal nekaj mesecev več.

KRIVICA

— Probleme imam zaradi tistega zajca, ki sem ga ustrelil tam na strmini za našo njivo. Še datum in uro so povedali prekleto izdajalci.

— Si priznal?
— Priznal sem, da sem zajca ustrelil, okrog časa se nekaj ne ujema, nisem pa mogel priznati,

da sem ga ustrelil z lovsko puško, s šibrami, saj sem imel v rokah puško iz minule vojne.

— Preveč si govoril, dragi moj. Lovske puške nimaš prijavljene, o tisti iz minule vojne pa bi raje molčal, če je že nisi prijavil.

— In kaj naj naredim zdaj?
— Ne skrbi: imamo ljudi, ki so za to plačani. Vem samo to, da bo to zajčje meso presneto drago ...

MED BRATI

— Pinki, brat se mi je zadnjič potožil, da si mu pokvaril škropilnico.

— Naj bo kar tiho — posodil sem mu avtomobil in se je tako zaletel med dreve, da so ga še strokovnjaki komaj izvlekli ven.

KORUZNI ČASI

— Majči, jutri popoldne te rabimo kot suha zemlja dež.

— Potem pa zagotovo pridem. Zakaj ne bi pomagal? Kaj pa boste trkali?

— Koruzo, mudi se.
— Koruzo ... jo, z veseljem bi prišel, vendar imam popoldne nujen sestanek. Sem mislil, da boste trkali grozdje ...

VIKENDAŠ

— Rad bi imel majhen bivač na nekaj trt v tem vašem slikovitem hribovitem predelu.

— Prav takega človeka sem čakal. Bivač boste imeli na senu, motike za okopavanje so pri kleti, gorice z dvesto trsi nekoliko nižje, roke pa si boste lahko oprali kar tu pri vodnjaku.

anekdote

Starešino lovske družine Dolina je nameraval na nedeljski prireditvi ob prevzemu gasilskega avtomobila v Polani eden od udeležencev vprašati, zakaj so lovci prispevali za novo pridobitev kar pol starega milijona. Pa si je raje premislil, ker bi mu Feri Poredož utegnil naresti vrsto besed na račun podružbljanja društev in organizacij in o skupnem aktivnem delu in sodelovanju.

V Manili so neznanci napadli bankirja in mu iz avtomobila odnesli poslovno torbo. Bankir je hitro okrevljal, napadalc pa so pozneje ugotovili, da je v torbi le umazano perilo, ki ga je vanjo med poslovnim potovanjem stlačil kot stare vreče.

„Iz vaših romanov, gospa Merry, veje sama dobrodušnost, srčnost, nobene grobosti ni v njih. Zakaj pa ste zdaj po literarnem večeru prisolili zausnico šarmantnemu oboževalcu?“

„Oboževanja se je lotil na nepraviem kraju.“

Na nekoliko razširjeni hišni zabavi je prišlo do tako hrupnega prepira zaradi čisto majhne ženske zavisti. Dve gostji sta imeli skoraj do potankosti enake frizure, zato sta si „skočili“ v lase. Na boljsem je bila tista, ki je imela lasuljo in po končanem „boju“ še zajeten šop las — tistih ta pravih — od užaljene gospe.

„Marga, a tvoj brat še vedno toliko govori o bikoborbah, o bikih, toreatorjih?“

„Ne. Čisto se je spremenil. Ko je tekmovalno razpoložen, se spomni še kože, mule, o bikih in toreatorjih pa od tistega časa, ko si je zlomil rebra, niti besede. Marsikaj se s časom spremeni. Zanima me le to, kdo je koza, kdo je mula ...“

McLaina so vprašali, kdaj je bil najsrečnejši v življenju in vsi so potihem mislili, da bo omenil tiste milijone na stavi.

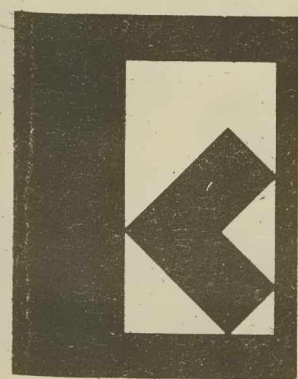
„Če mislite tisto, kar zdaj jaz mislim, da mislite, potem ste se hudo zmotili. Vse do takrat, ko sem dobil športno stavo, sem bil srečen človek in sem živel od tistega, kar sem si s trdim delom prigaral.“

SLOVENSKA OPEKARSKA INDUSTRIJA

Comet Zreče TOZD Loče, 63215 Loče pri Poljčanah tel. 763-148	Črnuče, 61231 Črnuče, p. p. 3 tel. 341-563	Goriške opekarne, 65292 Renče, Nova Gorica, Bukovica 1 tel. 53-070	Gradbeno opekarsko podjetje Mirna, 68233 Mirna na Dolenjskem tel. 82-340	Gornja Radgona, 69250 Gornja Radgona, tel. 74-232
Industrija keramičnih kislinoopornih in opečnih izdelkov Ljubecna 63001 Celje p. p. 13 tel. 22-601	IGP Ograd Ormož, 62270 Ormož tel. 70-211	Industrija usnja Vrhnika TOZD Vrhnika, 61360 Vrhnika, Sinja gorica tel. 751-191	Križevske opekarne, 69242 Križevci, Boreci 36, tel. 82-553	Komunalno obrtno gradbeno podjetje Kranj, 64001 Kranj p. p. 107 tel. 21-140
Košaki Maribor, 62001 Maribor p. p. 68, tel. 21-081	Ptuj, 62250 Ptuj tel. 772-111	REK Zasavje TOZD Gramat Trbovlje 61420 Trbovlje p. p. 80 tel. 822-144	Radvanje Maribor, 62000 Maribor, Streliška 16/a, tel. 39-911	SCT TOZD Ljubljana 61001 Ljubljana p. p. 14 tel. 261-025
Salonit Anhovo TOZD Brežice 68250 Brežice p. p. 11 tel. 61-221	SGP Konstruktor Maribor TOZD Lendava 69220 Lendava p. p. 5 tel. 75-037	SGP Konstruktor Maribor TOZD Puconci 69201 Puconci tel. 72-510	Zalog—Novo mesto 68001 Novo mesto p. p. 10 tel. 21-303	SGP Stavbar Maribor TOZD Pragersko, 62331 Pragersko tel. 817-100

Dolgoletne praktične izkušnje v gradbeništvu nam povedo, da so opečni izdelki še vedno najkvalitetnejši, najbolj zdrav, najbolj vsestransko uporaben in zaradi tega najcenejši gradbeni material, ki zadovolji še tako zahtevnega graditelja.

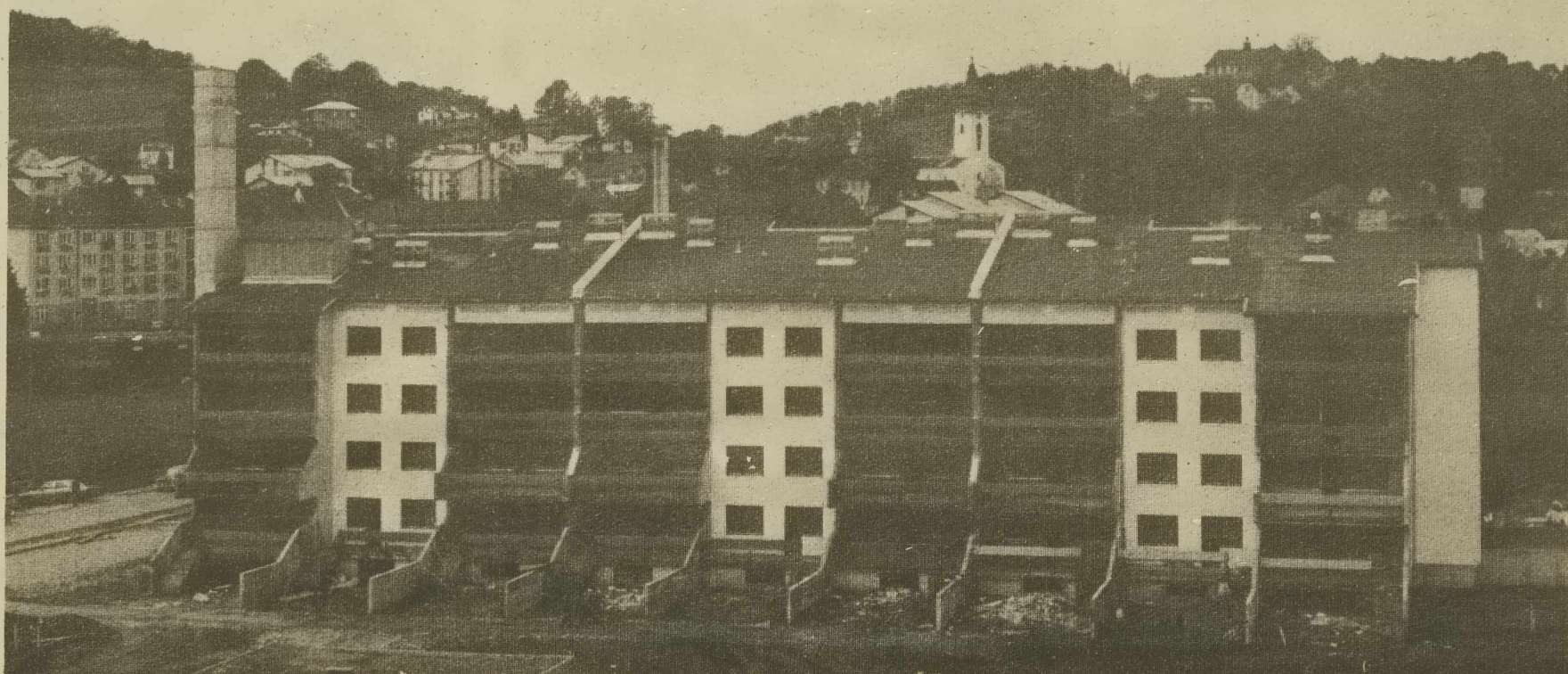
Vse izdelke si lahko ogledate na sejmu gradbeništva v Gornji Radgoni do 4. oktobra 1981.
Na razstavnem prostoru vam bo neprestano na voljo strokovnjak z vsemi informacijami.

splošno gradbeno podjetje

konstruktor

n.sol.o., maribor

Stanovanjski blok v Gornji Radgoni

Stanovanjsko naselje Nova vas I, Maribor

s svojimi TOZD

TOZD GRADBENIŠTVO MARIBOR n. sol. o.
TOZD GRADBENIŠTVO POMURJE n. sol. o. MURSKA
SOBOTA

TOZD GRADBENIŠTVO GRANIT n. sol. o. SLOVENSKA
BISTRICA

TOZD GRADBENIK n. sol. o. LENDAVAL
TOZD OPEKARNA n. sol. o. LENDAVAL — DOLGA VAS

TOZD OPEKARNA PUCONCI n. sol. o.
TOZD GRADBENA OBRT — KLEPOVOD n. sol. o.
MARIBOR

TOZD MIZARSTVO n. sol. o. MARIBOR
TOZD KOVINAR n. sol. o. MARIBOR
TOZD PTB-KOMUNAPROJEKT n. sol. o. MARIBOR

*Gradimo vse vrste objektov doma in v tujini,
izvajamo inženiring industrijskih dvoran in poslopij,
vključeni smo v družbeno usmerjeno stanovanjsko
gradnjo, projektiramo industrijske, upravne in stano-
vanjske objekte; v specializiranih temeljnih organi-
zacijah pa proizvajamo peske, opeko, gradbene pol-
izdelke ter kovinske in mizarske izdelke.*

Stanovanjsko naselje Lendava

OBIŠČITE NAS NA GRADBENEM SEJMU V GORNJI RADGONI

Hude nesreče pri ličkanju

Časi, ko so se v jesenskih večerih na posameznih kmetijah zbrali ljudje in daleč v noč lupali koruze, so minili. Prijetno kmečko ročno opravilo so prevzeli stroji za ličkanje. Žal pa tudi letos, podobno kot v enakem lanskem obdobju, ugotavljamo, da delo z ličkalniki ne poteka povsem normalno, saj smo vsak dan priča delovnim nesrečam. V našem zapisu omenjamo le nekatere.

21. septembra so v soboško bolnico pripeljali 61-letnega Franca Romana iz Grabonoša. Tega dne je ob ličkanju koruze s strojem zaradi malomarnosti segel v odprtino nad valji, ki so mu zmečkali vse prste na desni roki.

55-letni Aleksander Brkič iz Murske Sobote se je 26. septembra ponudil, da bo pomagal pri ličkanju koruze pri sorodnikih v Babincih. Med delom se je koruzni storž zagostil med valje. Brkič, je hotel koruzo »osvoboditi«, zato je roko pomolil proti vrtečim se valjem, ki so mu zmečkali sredinec, prstanec in mezinec. Poškodba je huda.

Tega dne se je pri ličkanju koruze s strojem hudo poškodoval Ivan Felkar iz Zenavej. Tudi on je hotel odstraniti zagosten koruzni storž, vendar se dela ni lotil pravilno, zato so mu valji zmečkali štiri prste na desni roki.

O podobni delovni nesreči smo prejeli tudi poročilo iz Vešice. 26. septembra ob 16.30 je 36-letni Anton Žitek prav tako z roko brskal nad valji ličkalnega stroja, in sicer zato, da med nje ne bi prišlo preveč koruznih storžev. Medtem so mu valji zgrabili mezinec in mu ga zmečkali.

V eni izmed prejšnjih števil našega lista smo ugotavljali, da v naši pokrajini zadnje čase ni večjih kršitev javnega reda in miru. Je bilo to zatišje pred viharjem? Morda, kajti te dni smo spet pričali nekaterim neredom, zlasti na veselnicah in vaških nogometnih tekmah. Pa ne samo tam. Navajamo primer iz Rakičana. Pred vaško trgovino sta se 23. septembra »obdelovala« 56-letni Anton B. in 28-letni Anton B., oba iz Rakičana. Oče je menda sina zmerjal z žaljivkami, kar ga je seveda razjezilo, zato se je sin spraval nadenj s pestmi, nato pa ga je še zbil na tla in ga brcal. Sin je tako očetu povzročil hude poškodbe, saj mu je zlomil nekaj reber, nosni koren in mu prebil ustnico.

27. septembra pa je bilo precej vroče tudi v Termi v Petišovcih. 23-letni Ljubomir Nikolič iz Vratišince, Hrvaška, se je najprej pošteno napil, nato pa se lotil steklovine; razbil jo je v vrednosti 800 dinarjev. O plačilu ni hotel slišati, nasprotno: hotel je celo pobegniti. Ko ga je nek občan prijel, ga je udaril z jekleno palico po glavi. Se, ko so priskočili drugi gostje, so Nikoliča obvladali in ga pridržali do prihoda miličnikov.

Iz Lendave pa je tudi tale novica. V potoku Ledava so spet našli poginule ribe. Menda jih je kar za eno tono. Inšpekcija je vzela vzorce rib in vode, da bi tako laboratorijsko ugotovili, kakšne vrste je strupena kemična snov, ki jo je spet nekdo spustil v potok.

Delavci oddelka milice Salovci so ugotovili, da je ostrešje na stanovanjskem in gospodarskem delu domačije Jurija Somra iz Čepince zagorelo zaradi razmakanega dimnika. Skozi špranje se je ogenj prebil do sena, ki je seveda začelo tleti in naposled povsem zagorelo. Gmotna škoda znaša 100 tisočakov.

Prejšnji teden se je v Pomurju zgodilo veliko prometnih nesreč. Znova moramo ugotoviti, da nekateri vozniki motornih

vozil hudo kršijo prometne predpise. Tako je 21. septembra Ivan Vučkic iz naselja Borča peljal po Kuzmičevi ulici in v križišču Kovačeve in Severjeve ulice izsiljeval prednost pred voznikom osebnega avta Stankom Lovenjakom iz Vanča vasi, ki se je peljal po Kovačevi ulici. Ob trčenju je Lovenjakov avto odbilo v osebni avto Jožeta Kuharja iz Petanjec. Nastala je gmotna škoda za 25 tisočakov, prav tako pa tudi telesne poškodbe: Živko Filipovič, in Ivan Manič, ki sta bila v Vučkicem avtu, so zaradi poškodb prepeljali v soboško bolnico.

Huda prometna nesreča, ki se je zgodila 22. septembra, je terjala življenje voznika. 21-letni Slavko Novak iz Moščanec se je peljal s traktorjem ob 19.55 uri proti Pečarovcem. Med vožnjo je hotel popraviti luč, ki je menda usmerjala žarke preveč na desno. Medtem mu je spodrsnilo in je padel s traktorja na cesto. Zaradi hudih poškodb na glavi je naslednji dan v soboški bolnici umrl.

Poročali smo že o prometni nesreči v Veržeju, ki se je zgodila 13. septembra. Takrat se je hudo poškodovala Marija Muhič iz Veržeja. 23. septembra je v bolnici v Murski Soboti umrla.

Janez Kozar, 22 let, iz Radvanec je 24. septembra v Gornji Radgoni na Cesti mladosti izsiljeval z viličarjem prednost, saj ni upošteval znaka stop. V tem hipu se je po prednostni cesti pripeljal z osebnim avtom 23-letni Siniša Kovačič iz Zagreba in trčil v vilice viličarja, ki so bile dvignjene 60 centimetrov od tal. Na Kovačičevem avtu je škoda za 50 tisočakov, voznikova sopotnica Ivanka Kovačič, stara 41 let, iz Majerja pri Varaždinu se je hudo poškodovala.

Voznik kmetijskega traktorja Ciril Kosi iz Veržeja je pripel k vozilu kmečki voz in hotel z dvorišča na cesto. Pred tem se ni prepričal, če to lahko dovolj varno stori. To pa je bilo usodno, saj se je prav v tem hipu pripeljal z motornim kolesom 22-letni Danilo Ivančič iz Bunčan in trčil v voz. Ne le on, ampak tudi Gabriela Kosi se je hudo poškodovala. Škode na vozilih je za 22 tisočakov.

Kljub temu, da je voznik kmetijskega traktorja 54-letni Jože Peserl iz Žepovca vključil levi smerni kazalec in s tem dal znak, da bo zavil na levo na dvorišče, je za njim vozeči Vinko Živkovič iz Gornje Radgone prehiteval in zato trčil v prednje levo kolo traktorja, nato pa še v sadovnjak, kjer se je zaletel v drevo. Škode je za 25 tisočakov. Živkovič je tudi telesno poškodovan.

Zaradi neprimerne hitrosti je 26. septembra voznik osebnega avta Jože Hozjan iz Velike Polane v Černelavcih izgubil oblast nad krmilom in zavozil v jarek, nato pa treščil v drevo. Sopotnik Andrej Rehberger iz Spodnje Pirnice se je telesno poškodoval.

Huda prometna nesreča se je zgodila tudi v Bogojini. Franc Donša, star 54 let, iz Bogojine je ob 18.30 uri vodil kravjo vprego. Na vozu ni imel ne luči ne odbojnih stekel. V bližini hiše številka 5 ga je dohitel z avtom 28-letni Evgen Cmor iz Moravec in hotel voz prehitevi. Ker pa je opazil, da se mu nasproti pelje z osebnim avtom Majda Veleber iz Ljubljane, zato je zavil nazaj na desno in trčil v zadnji del kmečkega voza. No, tudi Veleberijeva je zadela v Cmorjev avto. Ob navzkrižnih trčenjih se je kmečki voz razsul, telesne poškodbe pa so dobili Donša, ki je hudo ranjen, in Cmor ter njegov sopotnik Štefan Makoter, ki sta lažje poškodovana. Gmotna škoda na vseh treh vozilih znaša 100 tisočakov.

Š. S.

POROKE

Jožef MARTINEC, ključavničar, Bakovci, Zvezna 2 in Darinka FERENC, vrtnarka, Bogojina 32; Branko ČREŠNJOVNJAK, priložnostni delavec, Murska Sobota, Razlagova 9 in Marija ŠANDOR, perica, Kidričeva 29; Imre GOBOR, delavec v tujini, Martjanci 46 in Vera VOGRINCIC, medicinska sestra, Bakovci, Cvetna 1; Jože HERMAN, filmski snemalec, Murska Sobota, Lendavska 4 in Jožefa KUČAN, študentka PA, Ivanjševci 15; Anton GOMBOC, šofer, Gerlinci 53 in Verica GOMBOC, študentka.

KRVODAJALCI

»MURA« MURSKA SOBOTA — Štefan Merica (5), Štefan Ba-lazič (7), Marjan Ribaš (3), Alojz Pihler (8), Ivan Zadavec (3), Ivan Žizek (4), Jože Jerebic (4), Franc Ulen (7), Slava Misija (6), Štefan Godina (4), Marjeta Flis (4), Marija Ficko (6), Marija Kurbus (6), Marija Ferbežar (4), Marija Kološa (2), Vladimir Drk (12), Sonja Horvat (2), Marija Gaber (1), Terezija Krpič (1), Jože Horvat (5), Vera Jerebic (1), Ida Poredoš (23), Majda Kučan (4), Majda Grabar (2), Šarika Ovček (10), Edi Kerčmar (3), Marjana Jakič (1), Jasna Novak (1), Marija Kerčmar (1), Slavko Babič (2), Štefan Kerčmar (5), Viktorija Vratarič (5), Erika Kovač (4), Regina Dervarič (2), Olga Šoštarec (1), Jožica Kavaš (2), Franc Forjan (1).

KRVODAJALCI OD DRUGOD — Anton Režonja (7), Stanko Čerpnjak (15), Milan Forjan (6), Drago Habot (15), vsi KIK Pomurka M. Sobota; Štefan Dominko (4), Mlinopek M. Sobota; Zdravko Ambroš (13), Elrad G. Radgona; Franc Debelak (12), Jože Franko (13), oba Blisk M. Sobota; Marjan Čuk (10), Silvester Cmager (8), oba Radenska Radenci; Karel Dolgov (15), Certus M. Sobota; Andrej Šijanec (25), Koloman Šiftar (11), oba Pomurski tisk M. Sobota; Herman Štici (12), Osnovna šola M. Sobota.

HVALA ZA SODELOVANJE!

UMRLI

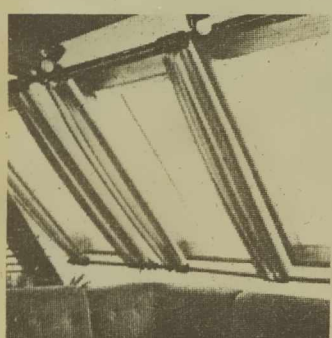
Anton Jauk, 39 let, Police 87; Jakob Roškar, 56 let, Plitvice 52; Jakob Kreft, 70 let, Kutinci 5; Jakob Zemljic, 73 let, Police 73; Janez Mir, 73 let, Grabonoš 20; Ivan Horvat, 77 let, Kobilščak 3; Karel Hauzer, 78 let, Terbegovci 25; Ignac Jereb, 82 let, Radenski vrh 3; Janez Korošec, 83 let, Čakova 5; Franc Žizek, 85 let, Plitvički vrh 24; Anton Rola, 87 let, Radenski vrh 13; Katja Vučko, 1 dan, Žepovci 76; Viktorija Toš, 33 let, Sovjak 24; Ema Vrtnjak, 34 let, Črešnjevič nh; Uršula Sabotin, 55 let, Apače 12; Anica Šibanc, 56 let, Radenci; Terezija Sedavič, 63 let, Plitvice 12; Ivana Strah, 68 let, Grabe 8; Otilija Horvat, 75 let, Terbegovci 30; Ivana Kovačič, 77 let, Gornja Radgona, Mariborska cesta 8; Rozalija Kolar, 78 let, Kapelski vrh 43; Ferdinand Koren, 82 let, Murski vrh 59; Marija Hasler, 84 let, Nasova 34.

Ludvik Trokšar, 43 let, Dobrovnik 33; Jože Horvat, 46 let, Gomilice 41; Štefan Koša, 61 let, Petišovci 131; Alfonso Gutieres, 66 let, Lendava, Rudarska 4; Martin Čurič, 66 let, Srednja Bistrica 82; Štefan Sobočan, 66 let, Mala Polana 28.

Program elementov za podstrešna stanovanja RŠC Velenje

Odgovor na zahteve našega časa

Podstrešna stanovanjska okna — PURAL

Line za izhod na streho — Alina

Podstrešne stopnice

Antenski preboj

Strešni zračniki

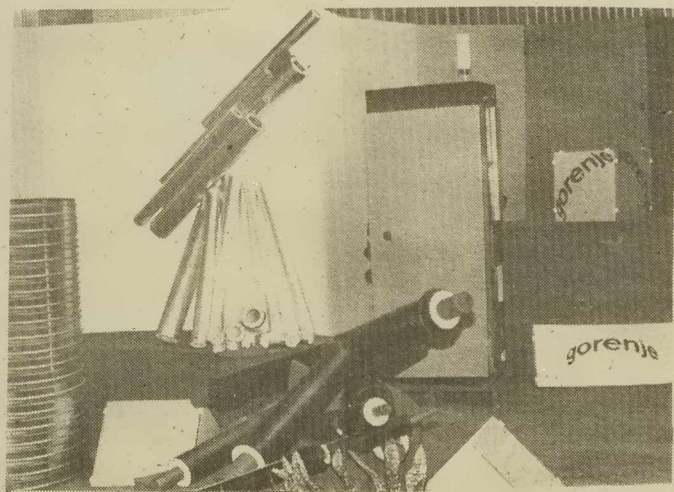
Izkoristite podstrešje za novo udobno stanovanje:

— najcenejše stanovanjske površine

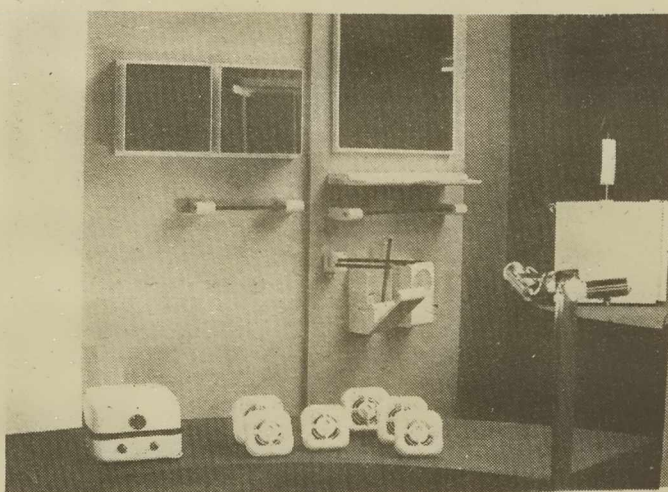
— najhitrejša ureditev stanovanjske površine — adaptacija podstrešja

gorenje

OBISKALI SMO RAZSTAVNI PROSTOR
gorenje NA SEJMU GRADBENI-
ŠTVA IN GRADBENE OPREME
V GORNJI RADGONI.

– PURLEN – izolacijske cevi Gorenje Varstroj Lendava

– Kopalniška galanterija Gorenje Metalplast Ruše

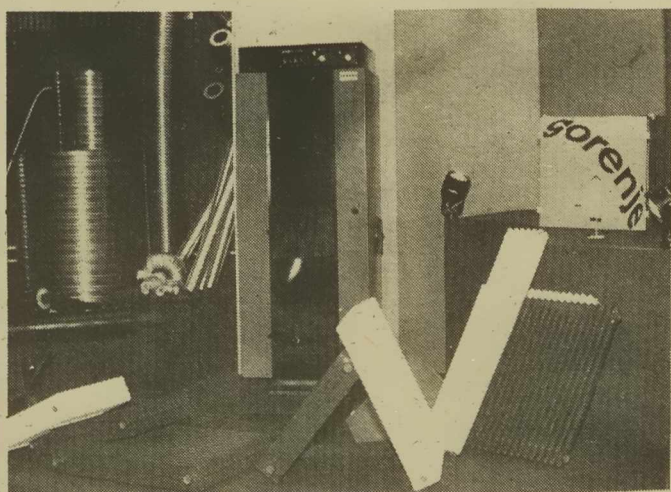

– Okna, vrata, iverne ploščice, podstrešne stopnice Gorenje Glin Nazarje

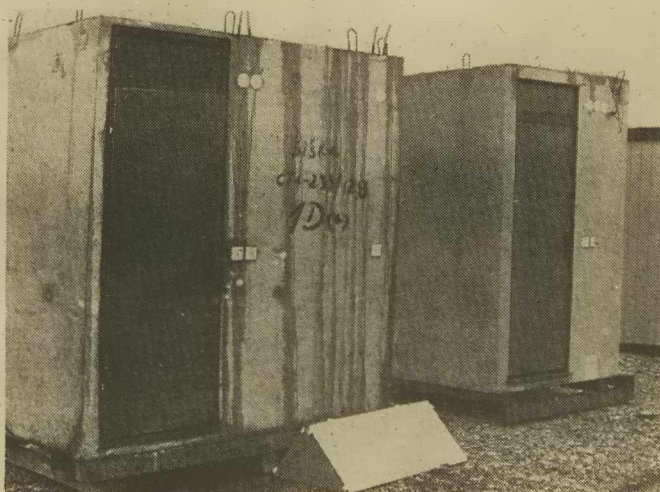
PREDSTAVLJAMO KOMPLETNI PROGRAM VSEH DELOVNIH ORGANIZACIJ – ČLANIC SOZD GORENJE. POUDAREK JE PREDVSEM NA GRADBENIŠTVU, SVOJE IZDELKE RAZSTAVLJAJO:

GORENJE VARSTROJ Lendava razstavlja kontejnerske kotlovnice, ki jih uporabljamo za potujoča gradbišča oziroma bivališča, sanitarne kabine za industrijsko izgradnjo stanovanj, pa PURLEN A in B program izolacijske obloge in cevi za izolacijo cevne sistema za centralno ogrevanje, GORENJE GLIN Nazarje predstavlja na svojem razstavnem prostoru kompletni program od ivernih plošč, vrat, oken do podstrešnih stopnic,

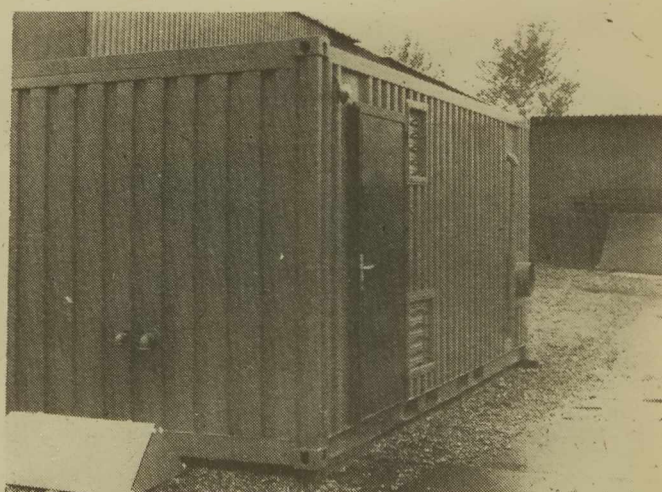
GORENJE TGO Velenje pa je na sejmu prisotno z proizvodi bele tehnike, kuhinjami, malimi gospodinjskimi aparati, keramičnimi ploščicami in okenskimi policami, GORENJE METALPLAST Ruše se predstavlja s kopalniško galanterijo, GORENJE MUTA razstavlja malo kmetijsko mehanizacijo, Seveda je na sejmu prisoten tudi program GORENJA ELRAD iz Gornje Radgone s kabelsko televizijo, pretvorniki in atenskimi sistemi, GORENJE FTU Sombor pa razstavlja svoj program radiatorjev in peči za centralno ogrevanje.

– Radiatorji in peči za centralno ogrevanje Gorenje FTU Sombor

– Sanitarne kabine za industrijsko izgradnjo stanovanj – Gorenje Varstroj Lendava

– Kontejnerske kabine za potujoča gradbišča – bivališča, Gorenje – Varstroj, Lendava

gorenje

za široko potrošnjo, industrijsko izgradnjo, za vaš dom.

Obiščite razstavni prostor Gorenja na sejmu gradbeništva in gradbene opreme v Gornji Radgoni.

gorenje

ABC POMURKA

PRESKRIBITE SE Z OZIMNICO !

jabolka
zelje
krompir
čebula
česen
paprika
fižol češnjevcev
ajdova in prosena
kaša
paketi ETA
vložena zelenjava
ter kompoti in marmelada

V PETEK 2.OKTOBRA, OD 8. DO 17. URE IN
V SOBOTO 3.OKTOBRA, OD 8. DO 16. URE
BO

prodaja ozimnic

NA POKRITEM SEJMIŠČU, IZPRED UPRAVNE STAVBE KZ
PANONKA, NA LENDAJSKI CESTI 61b, V M. SOBOTO
(vhod z vozili z Markišavske ceste)

Za nakup ozimnice, koristite lahko tudi kredit -
do višine 5.000,- dinarjev, brez pologa, na dobo
10 mesecev, po 8% obrestni meri.

Potrošnik

VELETRGOVINA

TOZD PRESKRBA
KZ PANONKA

Uspela modna revija

Minulo soboto je bila v prostorih prenovljene kavarne hotela Diana v Murski Soboti modna revija, ki jo je organiziral sozd ABC Pomurka, veletrgovina Potrošnik TOZD Izbira. Izbrane modele jesensko-zimske sezone, ki je pred nami, so predstavili manekeni ljubljanskega centra za sodobno oblačenje, njihov nastop pa je bil spremljan z izbrano sodobno glasbo. Prav tako sodobna, lahko bi zapisali izvirna in moderna je bila tudi zadnja scena uspele modne revije, v okviru katere je predstavnik moškega spola in ljubitelj izraznega plesa navdušilo drzno izvajanje brhke mladenke in prisotnost temnopoltega mladeniča. Vse prisotne na omenjeni reviji pa je s svojim humorjem in smešenjem poslovnih zabavala sicer na plakatih nenapovedana gostja — znana Marica Hrdalo »alias« Nela Eržišnik. Sedem srečnežev pa je s prireditve, ki se je končala s plesom, odhajalo z izbranimi darili lendavskega Indipa, soboške tovarne Mura in veletrgovine Potrošnik.

B. Bavčar

O osnutku statuta

Na razširjeni seji delegacije Društva upokojencev Beltinci so razpravljali o Osnutku statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Sloveniji.

V ostalem so se z osnutkom strinjali, imeli pa so pripombo k 165. členu, v katerem je predvideno, da bi enkratni letni znesek za rekreacijo za vse upokojence, tako kot doslej, bil v enaki višini.

Bili so mnjenja, da sredstva za rekreacijo naj ne bi bila ekonomska kategorija, marveč socialna. S tem bi v prihodnje dosegli, da bi upravičenci, ki prejemajo nižje pokojnine, dobili razmeroma večji znesek za rekreacijo.

A. H.

„Na podlagi 34. člena Zakona o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem (Ur. list SRS, št. 7/77), 8. člena Zakona o prometu z nepremičninami (Ur. list SRS, št. 19/76) in 20. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem v občini M. Sobota (Ur. objave, št. 31/78) razpisuje

Krajevna skupnost Lipovci

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnega zemljišča za individualno stanovanjsko gradnjo v k. o. Lipovci.

Javni natečaj bo v nedeljo 18. oktobra 1981 ob 9. uri v Zadržnem domu v Lipovcih, in sicer za:

— parc. št. 351/9 v izmeri 740 kv. m,
— parc. št. 351/15 v izmeri 741 kv. m,
— parc. št. 350/11, 351/2, 351/19, ki tvorijo gradbeno parcelo v izmeri 711 kv. m.
Izključna cena za kvadratni meter zemljišča znaša 105,00 din.
Stroški komunalne ureditve (vodovod, električna, cesta) za vsako parcelo pa znašajo 91.040,00 din.

Splošni pogoji natečaja so:

1. V izključni ceni ni zaračunan republiški in občinski prispevek za kmetijsko zemljiško skupnost, ki bremeni kupca.
2. Kupec je dolžan zgraditi na kupljeni parceli objekte do III. gradbene faze najpozneje v petih letih od sklenitve kupoprodajne pogodbe.
3. Varščina znaša 8.000,00 din in jo je treba plačati pol ure pred pričetkom natečaja.
4. Plačilo izlicirane cene s stroški komunalne ureditve za stavbno parcelo mora biti izvršeno v 30. dneh od natečaja v korist žiro računa Krajevnega skupnosti Lipovci.

KOMUNALNA SKUPNOST
OBČINE LENDA
Enota za urejanje in
opremljanje stavbnih zemljišč

razpisuje

na podlagi 3., 34., in 43. člena Zakona o upravljanju s stavbnimi zemljiščem (Ur. list SRS, št. 7/77) in 16. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem v občini Lendava (Ur. objave, št. 24/79)

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnih zemljišč, namenjenih za individualno gradnjo v skladu z zazidalnim načrtom v Lendavi med Partizansko ulico in Kobiljskim potokom (nasproti tehnične šole)

1. Parcela št. 4060/2 v izmeri 5,22 a, za izključno ceno 55.854,00 din za odškodnino pravice uporabe,
2. Parcela št. 4060/8 v izmeri 5,22 a za izključno ceno 55.854,00 din za odškodnino pravice uporabe,
3. Parcela št. 4060/16 v izmeri 5,40 a, za izključno ceno 57.780,00 din za odškodnino pravice uporabe,
4. Parcela št. 4060/17 v izmeri 5,76 a, za izključno ceno 61.632,00 din za odškodnino pravice uporabe,
5. Parcela št. 4060/18 v izmeri 5,76 a za izključno ceno 61.632,00 din za odškodnino pravice uporabe,
6. Parcela št. 4060/19 v izmeri 5,40 a za izključno ceno 57.780,00 din za odškodnino pravice uporabe,

Kupci stavbnih zemljišč plačajo za urejenost parcele 104.000,00 din po parceli in sicer 50 odstotkov navedenega zneska v 30. dneh nadaljnjih 50 odstotkov pa v 18. mesecih po podpisu kupne pogodbe. Vse navedene parcele ležijo v k. o. Lendava.

Pogoji natečaja:

1. Natečaj je usten in se ga lahko udeležijo interesenti osebno ali po zastopniku s pismenim pooblastilom in bo v **četrtak 15. oktobra 1981 ob 15. uri** v prostorih Komunalne skupnosti občine Lendava, Partizanska ulica 52.
2. Udeleženci morajo pred pričetkom natečaja položiti varščino v višini 10 odstotkov od izključne cene. Plačana varščina se pridobitelju stavbnega zemljišča vstaje v kupnino, ostalim udeležencem, ki niso uspeli na natečaju, pa se vrne brez obresti.
3. Rok za začetek gradnje na pridobljeni parceli je eno leto od sklenitve pogodbe o dodelitvi zemljišča v uporabo.
4. Najugodnejši ponudnik mora plačati odškodnino za pravico uporabe zemljišča v 30 dneh po sklenitvi kupne pogodbe.
5. Stavbno zemljišče bo oddano najugodnejšemu ponudniku. Ponudnik je lahko pravna oseba ali občan.
6. Stroški javnega natečaja bremenijo koristnika zemljišča.
7. Kupci oz. investitorji lahko pristopijo h gradnji stanovanjske hiše pod pogoji, ki so določeni v lokacijski dokumentaciji, ki jo je izdelal ZUM Maribor pod št. 1429—/81 z dne 21. 8. 1981 (tip hiše in ostali pogoji).
8. Interesenti si lahko zemljišče ogledajo na kraju samem, podrobnejše informacije pa daje strokovna služba Samoupravne stanovanjske skupnosti občine Lendava, Partizanska ulica 52.

KOMUNALNA SKUPNOST
OBČINE LENDA
Enota za urejanje in
opremljanje stavbnih zemljišč

razpisuje

na podlagi 3., 34., 39. in 43. člena Zakona o upravljanju s stavbnimi zemljišči (Ur. list SRS, št. 7/77) in 16. člena Odloka o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljiščem v občini Lendava (Ur. objave, št. 24/79)

JAVNI NATEČAJ

za oddajo stavbnega zemljišča, namenjenega za individualno gradnjo v skladu z zazidalnim načrtom Turnišče — zahod

1. Parcela št. 2432/3 v izmeri 7,52 a za izključno ceno 60.912,00 din za odškodnino pravice uporabe,
2. Parcela št. 2432/9 v izmeri 6,00 a za izključno ceno 48.600,00 din za odškodnino pravice uporabe,
3. Parcela št. 2432/11 v izmeri 6,16 a za izključno ceno 49.896,00 din za odškodnino pravice uporabe,
4. Parcela št. 2432/17 v izmeri 5,88 a za izključno ceno 47.628,00 din za odškodnino pravice uporabe,
5. Parcela št. 2435/7 v izmeri 5,71 a za izključno ceno 46.251,00 din za odškodnino pravice uporabe,
6. Parcela št. 2435/8 v izmeri 7,08 a za izključno ceno 57.348,00 din.

Kupci stavbnih zemljišč plačajo za urejenost parcele 60.000,00 din po parceli. Vse navedene parcele ležijo v k. o. Turnišče.

Pogoji natečaja:

1. Natečaj je usten in se ga lahko udeležijo interesenti osebno ali po zastopniku s pismenim pooblastilom in bo v **petek, 16. oktobra 1981 ob 15. uri** v prostorih Krajevnega skupnosti Turnišče.
2. Udeleženci morajo pred pričetkom natečaja položiti varščino v višini 10 odstotkov od izključne cene. Plačana varščina se pridobitelju stavbnega zemljišča šteje v kupnino, ostalim udeležencem, ki niso uspeli na natečaju, pa se varščina vrne brez obresti.
3. Rok za začetek gradnje na pridobljeni parceli je eno leto od sklenitve pogodbe o dodelitvi zemljišča v uporabo.
4. Najugodnejši ponudnik mora plačati odškodnino za pravico uporabe zemljišča in stroške komunalne opremljenosti stavbnega zemljišča v 30. dneh po sklenitvi kupne pogodbe.
5. Stavbno zemljišče bo oddano najugodnejšemu ponudniku. Ponudnik je lahko pravna oseba ali občan.
6. Stroški javnega natečaja bremenijo koristnika zemljišča.
7. Interesenti si lahko zemljišče ogledajo na kraju samem, podrobnejše informacije pa dajejo strokovne službe Komunalne skupnosti občine Lendava, Partizanska ulica 52.

OBČINSKA IZOBRAŽEVALNA SKUPNOST Lendava

RAZPISUJE

več kadrovske študentske in učence

- za študij na Pedagoški akademiji in
- usmerjenem izobraževanju pedagoške usmeritve,

ki bodo delali v šolah z dvojezičnim slovensko-madžarskim programom. Služatelji na PA se morajo obvezati, da bodo vpisali fakultativna predavanja iz madžarskega jezika.

K prijavi za štipendiranje (Obr. DZS 1,65) naj kandidati priložijo potrdilo o premoženjskem stanju, potrdilo o vpisu in kopijo spričevala preteklega leta. Rok za prijavo je 14 dni po objavi.

STEYR
FIAT

VELIKA ZALOGA Avtomobilskih Gum

SEMPERIT
MICHELIN

SERVIS-REZERVNI DELI
FIAT - ZASTAVA - PZ

Avto Radio - Revleke - Velika Zaloga Rabijskih Delov

STRASSNITZKY KG.

A-8492 Halbenrain 94 Tel. (03476) 2496

VESTNIK

DELEGATSKI

Delegatsko glasilo
občine
Murska Sobota
Številka 9
Leto VI.
1. oktobra 1981

VSEBINA 9. ŠTEVILKE DELEGATSKEGA VESTNIKA

- Predsedniki zborov sklicujejo delovno sejo zborov, predsednik občinske skupščine pa slavnostno sejo
- Predlog sprememb statuta
- Spremembe naj povečajo učinkovitost dela Skupščine (Osnutek sprememb poslovnika)
- OK SZDL in OS ZS sta se opredelila do problematike otroškega varstva in vzgoje predšolskih otrok

SLAVNOSTNA SEJA ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA OB OBČINSKEM PRAZNIKU

V počastitev padlih borcev za svobodo, žrtev fašističnega nasilja in spomin na deportacije in internacije v II. svetovni vojni, praznuje občina Murska Sobota 17. oktobra svoj praznik.

Delovni ljudje in občani občine Murska Sobota bodo praznik občine obeležili s številnimi kulturnimi in drugimi prireditvami.

Delegati vseh zborov občinske skupščine bodo praznik občine počastili s slavnostno sejo.

V SKLADU Z DOLOČILI STATUTA OBČINE SKLICUJE
PRESEDNIK OBČINSKE SKUPŠČINE

SKUPNO SLAVNOSTNO SEJO VSEH ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE.

Slavnostna seja bo v soboto, dne 17. oktobra 1981 ob 10. uri v sejni dvorani skupščine občine Murska Sobota.

Na slavnostni seji bodo podeljena priznanja in nagrade občine Murska Sobota.

Predsednici zbora združenega dela in družbenopolitičnega zbora ter predsednik zbora krajevnih skupnosti Skupščine občine Murska Sobota

SKLICUJEJO

48. SEJO ZBORA ZDRUŽENEGA DELA
44. SEJO ZBORA KRAJEVNIH SKUPNOSTI IN
47. SEJO DRUŽBENOPOLITIČNEGA ZBORA
SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA

Seje bodo v

SOBOTO, DNE 17. OKTOBRA 1981 OB 8.30 v veliki sejni dvorani Skupščine občine Murska Sobota

Za sejo predlagajo naslednji začasni

DNEVNI RED

1. izvolitev verifikacijskih komisij;
2. poročila verifikacijskih komisij;
3. potrditev zapisa 47. seje zbora združenega dela, 43. seje zbora krajevnih skupnosti in 46. seje družbenopolitičnega zbora;
4. obravnava predloga sprememb in dopolnitev Statuta občine M. Sobota;
5. spremembe in dopolnitve osnutka Poslovnika o delu skupščine Murska Sobota;
6. sklepanje o podelitvi priznanj in nagrad občine M. Sobota za leto 1981;

7. predlogi, sklepi, mnenja in obvestila

Gradivo k 3. točki bodo prejeli vodje delegacij do 3. oktobra 1981.

Gradivo za 4. točko bo objavljeno v »Delegatskem vestniku« dne 1. oktobra 1981.

Celotni tekst osnutka Poslovnika o delu občinske skupščine bodo prejeli vodje delegacij do 3. oktobra 1981.

Obrazložitev sprememb in dopolnitev pa bo objavljena v »Delegatskem vestniku«, dne 1. oktobra 1981.

Zbori občinske skupščine so o osnutku sprememb in dopolnitev Statuta občine Murska Sobota razpravljali na sejah dne 17. 3. 1981.

Osnutek je bil objavljen v »Delegatskem vestniku« št. 3 z dne 3. marca 1981. Osnutek je vseboval več variantnih predlogov glede trajanja mandatnega obdobja za funkcionarje občinske skupščine. Komisija je upoštevala predloge in mnenja, ki so jih dali zbori glede posameznih rešitev. Prav tako je upoštevala stališča in usmeritve glede izvolitve funkcionarjev, trajanja mandatnega obdobja in ponovne izvolitve ter omejitve, ki so bile dogovorjene v SR Sloveniji.

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE STATUTA OBČINE MURSKA SOBOTA

1. člen

V poglavju »Občina Murska Sobota« se doda novi 5a člen, ki se glasi: »Vsi organi oblasti in samoupravljanja in drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij so dolžni v okviru svojih pravic, dolžnosti in odgovornosti zagotavljati pogoje za uresničevanje interesov delavskega razreda in vseh delovnih ljudi v družbenoekonomskih in političnih odnosih socialističnega samoupravljanja, zlasti pa v delegatskem sistemu in za uresničevanje pravic, obveznosti in odgovornosti delovnih ljudi in občanov v samoupravnih, in drugih organizacijah in skupnostih in v občini.

Organizacija, sestava in način dela kolektivnih organov oblasti in samoupravljanja se urejajo tako, da se zagotavljajo kolektivno delo, odločanje in odgovornost in enakopravnost članov teh organov pri uresničevanju njihovih pravic, dolžnosti in odgovornosti, določeni z Ustavo, Statutom, zakoni in drugimi predpisi.

Vsak član kolektivnega organa je osebno odgovoren za svoje delo in v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi za delo in odločitev tega organa.

Vsak član kolektivnega organa, ki je določen, da sodeluje pri delu drugih organov in teles, je dolžan ravnati po načelih delegatskega sistema v skladu s pooblastili, smernicami in stališči tega organa.

Vsi organi oblasti in samoupravljanja in drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij so dolžni izvrševati svoje pravice in dolžnosti tako, da je mogoče uresničevati družbeno nadzorstvo nad njihovim delom.«

2. člen

Za 5a. členom se doda novi 5b. člen, ki se glasi:

»Voljeni ali imenovani funkcionarji občinske skupščine in drugi nosilci samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, za katere tako določajo statut, zakoni ali drugi predpisi, se volijo oziroma imenujejo za dobo do 4 let.

Statut občine, statuti samoupravnih interesnih skupnosti, krajevnih skupnosti, ter statuti oziroma drugi splošni akti samoupravnih organizacij in skupnosti določijo dolžino mandatne dobe in omejitve ponovne izvolitve oziroma imenovanja funkcionarjev občinske skupščine in drugih nosilcev samoupravnih, javnih in družbenih funkcij.«

3. člen

183. člen se spremeni in se glasi:

»Občinska skupščina izvoli izmed delegatov zborov predsednika občinske skupščine za dobo 2 let. Ista oseba je lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljena na to funkcijo.«

4. člen

188. člen se spremeni in se glasi:

»Občinska skupščina ima podpredsednika, ki nadomešča predsednika, če je ta zadržan. Podpredsednika izvoli občinska skupščina izmed delegatov zborov za dobo 2 let, po postopku, ki je predviden za izvolitev predsednika. Ista oseba je lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljena na to funkcijo.«

5. člen

Prvi odstavek 189. člena se spremeni in glasi:

»Vsak zbor občinske skupščine izvoli izmed delegatov zbora predsednika in podpredsednika zbora. Predsednik in podpredsednik zbora se volita za dobo 2 let po postopku, ki je predviden za izvolitev predsednika občinske skupščine. Ista oseba je lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljena na to funkcijo.«

Ostalo besedilo 189. člena ostane nespremenjeno.

6. člen

192. člen se spremeni in se glasi:

»Sekretarja občinske skupščine imenuje občinska skupščina za dobo 4 let. Ista oseba je lahko dvakrat zaporedoma imenovana na to funkcijo.«

7. člen

205. člen se spremeni in se glasi:

»Izvršni svet sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov in določeno število članov. Število članov izvršnega sveta določi občinska skupščina s sklepom.

Predsednika izvršnega sveta voli občinska skupščina na predlog Občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Podpredsednika in člane izvršnega sveta voli občinska skupščina na predlog predsednika izvršnega sveta in mnenja občinske konference Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Predsednika izvršnega sveta voli občinska skupščina za dobo 4 let. Ista oseba ne more biti dvakrat zaporedoma izvoljena za predsednika izvršnega sveta.

Podpredsednika in člane izvršnega sveta voli občinska skupščina za dobo 4 let. Ista oseba je lahko največ dvakrat zaporedoma izvoljena za člana izvršnega sveta.

Mandat predsednika, podpredsednika in članov izvršnega sveta je vezan na mandatno obdobje občinske skupščine.«

8. člen

Spremembe in dopolnitve Statuta občine Murska Sobota začnejo veljati 8 dan po objavi v Uradnih objavah pomurskih občin.

Določila članov 3, 4, 5, 6 in 7 se uporabljajo od prvega sklica novo izvoljene skupščine v l. 1982.

OSNUTEK SPREMEMB IN DOPOLNITEV POSLOVNIKA SKUPŠČINE OBČINE MURSKA SOBOTA

Nagle spremembe, ki smo jim priča na vseh področjih družbenega življenja, še posebej pa naša dolgoročna opredelitev za socializem na temeljih samoupravljanja, terja stalno demokratizacijo družbenopolitičnega odločanja. To narekuje trajno prilagajanje, pa tudi posodabljanje načinov in oblik odločanja, ki jih v občinah razen s statutom, podrobneje določamo s poslovnikom.

Zbori skupščine občine so sprejeli prvi poslovnik 1977 leta. Tokrat gre torej za prve spremembe, katerih smisel je dopolniti načine in metode dela skupščine, s tem pa tudi nadaljnji korak uveljavljanju ustavne vloge delovnega človeka in občana kot temeljnega nosilca sporazumevanja in dogovarjanja ter odloča-

nja o vseh družbenih zadevah. Torej kot nosilca samoupravnih in oblastvenih funkcij ki jih uresničuje v občini, ter na drugih ravneh družbene organizacije.

Cilj predloženih sprememb je, da konkretizirajo nekatera statutarne določila, da institucionalizirajo nekatere že uveljavljene metode in načine dela zborov, njihovih delovnih teles in organov, ter nenazadnje da olajšajo delo delegatom in delegacijam. Nastale so na osnovi pripomb, mnenj in pobud delegatov in delegacij, delovnih teles in organov skupščine.

Statutarne pravna komisija je o spremembah in dopolnitvah razpravljala, sedaj pa jih daje v nadaljnjo obravnavo v delegacije.

PREDLAGANE SPREMEMBE IN DOPOLNITVE:

Bistvene spremembe so predvidene za **II. poglavje poslovnika v katerem so opredeljene pravice, dolžnosti ter pogoji za delo delegacij in delegatov.**

S predlagano spremembo **4. alineje 11. člena** poslovnika bi naj bilo delo skupščine v prihodnje organizirano tako, da bi med ostalim zagotovilo, da bi se OK SZDL uveljavila kot konferenca delegacij, ne pa kot delegacija za delegiranje delegatov v Družbenopolitični zbor občinske skupščine. S tem bi naj dosegli, da bi se temeljna stališča oblikovala v vsaki posamezni družbenopolitični organizaciji (DPO) in se šele nato vsklajevala v OK SZDL, s čimer bi bila bolj kot doslej poudarjena sestava SZDL kot najširše frontne organizacije socialistično opredeljenih družbenih sil.

Spremembe je doživel tudi **12. člen** poslovnika. Le-ta je doslej določal, da je o stališčih izoblikovanih v delegacijah in konferencah delegacij obveščal zbor občinske skupščine predlagatelj posameznih odločitev. V novem 12. členu je ta obveza opuščena, saj je praksa pokazala, da se zbori s stališči delegacij in konferenc delegacij seznanjajo tudi na druge načine, — preko razprav delegatov na sejah, preko pismeno posredovanih stališč delegacij in konferenc delegacij, preko SZDL, kadar je bila o določenem vprašanju izpeljana javna razprava ipd.

Pomembne spremembe so predvidene za **14. člen** v katerem so opredeljene oblike in načini obveščanja delegatov. Tudi doslej so sicer o objavi gradiv v Delegatskem vestniku odločali skupščina in njeni zbori, novost pa je v dopolnilu, po katerem bodo zbori o tem odločali že takrat, ko bodo oblikovali in sprejemali letni oziroma periodične programe dela. Na tak način se bodo zbori v večji meri uveljavili kot oblikovalci politike obveščanja za potrebe delegatskega odločanja. Razen ostalih razlogov, ki govorijo v prid te dopolnitve, je treba omeniti, da bodo delegati že vnaprej (v začetku leta oziroma ob vsakem trimesečju) vedeli v kak obliki bodo sprejeli posamezno gradivo, komu bo to gradivo dostopno in kdo bo lahko o njem razpravljali in izoblikovali stališča ter koga je zaradi tega treba povabiti na sejo delegacije ali na kak drugačen način zagotoviti da bo njegovo stališče prisotno pri oblikovanju temeljnega stališča delegacije ali konference delegacij.

Nov korak k uresničevanju posebnih pravic pripadnikov madžarske narodnosti predstavlja nov odstavek istega člena, po katerem bodo zbori OS v letnem oz. periodičnih programih dela odločali tudi o tem, katera gradiva naj prejmejo delegati z narodnostno-mešanega ozemlja v obeh oziroma v madžarskem jeziku. Predlagana sprememba pomeni tudi korak k uresničevanju določil 7. člena tega poslovnika, po katerem občinska skupščina in njena delovna telesa omogočajo občanom madžarske narodnosti uporabo njihovega jezika v celotnem skupščinskem sistemu.

Dopolnitev **18. člena** poslovnika je nastala na osnovi potrebe, da bi poudarili vlogo delegacije kot dejavnika, ki aktivno spremlja in ugotavlja pobude, predloge, mnenja in pripombe delovnih ljudi in občanov v okolju, ki jo je izvolilo. Če naj delegacija to resnično doseže, je kot kažejo izkušnje, nujno da se čim tesneje poveže z organi upravljanja in DPO v OZD in KS, kajti delovni ljudje izražajo svoje pobude, predloge, mnenja in pobude pogosto prav tukaj. Nehazadnje lahko uveljavitev takšnega načina dela odločno pripomore k doslednejšemu uveljavljanju vloge DPO skupščinskem sistemu, k uveljavitvi njihove odgovornosti za delo delegatskega skupščinskega sistema, končno pa bi to v veliki meri olajšalo delo samim delegacijam in delegatom pri opredeljevanju do posameznih vprašanj uvrščenih na dnevne rede zborov OS.

Spremembe in dopolnitve so predlagane tudi za **24. člen**. Če želi dobiti odgovor na prvi seji zbor, delegatu odslej pismenega vprašanja ni več potrebno posredovati osem temveč le pet dni pred sejo.

Dosedanje izkušnje kažejo, da bi na zastavljena vprašanja delegatov bolje in izčrpnjeje od članov IS in posameznih funkcionarjev lahko odgovarjale posamezne organizacije in skupnosti ter njihovi predstavniki in zaradi tega v predlaganem spremenjenem 24. členu ni več izrecno omenjen IS oziroma funkcionar ki vodi določen upravni organ na katerega delovno področje se nanaša vprašanje delegata. Verjetno pa je, da bo na

nekatera zastavljena vprašanja tudi v bodoče odgovarjal IS in posamezni funkcionarji občinske uprave.

Razen ustnih odgovorov na samih sejah zborov in pismenih odgovorov na zastavljena vprašanja, ki so jih doslej prejeli le delegati ki so vprašanje zastavili, bodo pismene odgovore poslej prejeli tudi vodje delegacij, katerih član je vprašanje zastavil. Na tak način bi se izognili pojavom, ko so delegati odgovor prejeli, delegacije pa z njim niso bile seznanjene.

Zadnji odstavek spremenjenega 24. člena razen IS izrecno nalaga obveznost, da odgovorijo na zastavljena vprašanja delegatov, tudi samoupravnim organizacijam in skupnostim na katerih delovno področje se vprašanje nanaša.

Spremembe so predlagane tudi za posamezne člene v **IV. poglavju ki določa medsebojna razmerja zborov in njihovo sodelovanje.**

Veljavni poslovnik je v **50. členu** določal postopek vsklajevanja stališč zainteresiranega in pristojnega zbora v primerih ko slednji ne sprejme predlogov zainteresiranega zbora. Predvidena sta bila dva načina usklajevanja:

— skupno zasedanje obeh zborov ter usklajevanje stališč na tem zasedanju, ter

— ustanovitev skupne komisije obeh zborov, zadolžene za proučitev spornega vprašanja ter oblikovanje sprejemljive skupne odločitve.

Poslej je predviden le drugi način usklajevanja stališč pristojnega oz. pristojnih ter zainteresiranega zbora, to je ustanovitev skupne komisije na predlog zainteresiranega zbora, o katere predlogu pa odločijo pristojni zbor oz. zbori. Smisel predlagane spremembe je v poenostavitvi postopka usklajevanja oz. v tem, da se določila poslovnika uskladijo z uveljavljeno prakso usklajevanja stališč.

S spremembo določil **55. člena** je razširjen krog tistih, ki lahko dajo pobudo za sklic seje zborov. Slejkoprej pa je bistvena novost v tem, da sklicuje predsednik zbora seje predvsem na podlagi letnega programa dela oz. periodičnega delovnega načrta, s čimer je poudarjen pomen programiranega dela zborov.

Sklic zbora sta doslej lahko zahtevala le predsednika OS in IS, poslej pa imajo to pravico tudi delovna telesa zbora ter vodstva DPO. Da bi zagotovili čim doslednejše upoštevanje letnih in periodičnih programov dela zborov, nalaga poslovnik predsednikom zborov, da v primeru če seje ne skličejo takrat, ko je to s programi predvideno, o tem obvestijo vodje delegacij in konferenc delegacij ter spremembo tudi utemeljijo.

Veliko bolj določen je tudi predlagani spremenjeni **60. člen**, v katerem so natančneje opredeljene oblike, obseg in roki posredovanja gradiv, krog njihovih prejemnikov ter načini in roki sklicevanja seji, kakršni so se izkazali za uspešne že v drugi polovici tekočega mandatnega obdobja.

Novosti katerih osnovni cilj je poenostavitev postopka usklajevanja, so predvidene tudi v **110. členu** poslovnika. Med tem ko je bila doslej v poslovniku predvidena nadaljnja obravnavna akta o katerem ni bilo doseženo soglasje med zbori, med zbori in skupščinami SIS ter v primerih ko v zborih oz. skupščinah sprejeti akti niso bili v skladu s stališči DPZ, je v predlagani spremembi predvidena ustanovitev usklajevalne komisije, v katero izvoli vsak zbor po tri člane.

Novo je tudi besedilo **1. odstavka 124. člena**, v katerem so opredeljene funkcije, vloga in sestava predsedstva občinske skupščine. Poudarjena je vloga predsedstva kot metode in načina dela po katerem zbori uresničujejo z ustavo, statutom in poslovnikom določene skupne naloge.

Bistvene spremembe so predvidene tudi v **154. členu**. Za volitve in imenovanja funkcionarjev pravosodnih in nekaterih drugih ustanov, poslej nista pristojna le zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti temveč tudi družbenopolitični zbor kakor to predvideva tudi veljavni statut.

V osnutku novega poslovnika je predvidena tudi povsem novo **XI. poglavje**, v katerem je podrobno opredeljen obveznost in pomen programiranja dela zborov. Smisel predlaganih novosti je treba iskati v potrebi po vsklajenem delu vseh dejavnikov, ki se vključujejo po ustavi, zakonih in drugih predpisih

v delovanje delegatskega skupščinskega sistema. S tem bi naj zagotovili ustrezno delitev dela med njimi, s tem pa tudi večjo učinkovitost delovanja sistema.

V novem poglavju je opredeljena tudi zahteva po izdelavi letnega in periodičnih programov dela, precizirana pa je tudi njihova vsebina.

Ugotovitve, stališča in priporočila občinske konference SZDL in občinskega sveta ZS

1. V občinski skupnosti otroškega varstva se v zadnjih letih vodi primerna politika pri razvoju družbenega varstva otrok. Uspešno se izvajajo nova zakonska določila po katerih se težišče razreševanja družbene skrbi za otroke prenaša v občinsko skupnost otroškega varstva.

2. Družbeno varstvo otrok je pomemben element produktivnosti dela, zato se moramo v sedanjih gospodarskih razmerah zavzemati za racionalno trošenje družbenih sredstev v te namene. Zaradi tega je potrebno:

- vključevati otroke v celodnevno vzgojo — predvsem otroke zaposlenih staršev, v okviru sprejetih programov

- še naprej izvajati v vzgojnovarstvenih organizacijah izmensko varstvo otrok (dopoldan — popoldan) za zaposlene starše. Pri izmenskem delu se je prilagajati potrebam združenega dela

- zavzemati se za izvajanje krajših vzgojnih programov za čimveč predšolskih otrok. V ta namen je pripraviti konkretne akcijske programe v posameznih sredinah — krajevnih skupnostih. Pri tem imajo pomembno vlogo poleg VVO, ki so glavni nosilci te naloge, vsi družbeno organizirani dejavniki v KS in občini (SOV, OIS, KO SZDL, osnovne šole in starši).

- posebno pozornost posvetiti vzgoji in varstvu otrok Romov z vključevanjem čim večjega števila v organizirano vzgojo — v VVO.

3. Dosledno je izvajati politiko družbenega varstva otrok na vseh področjih, tako, kot smo jo zastavili v planskih dokumentih skupnosti otroškega varstva in občine. Pri tem je posebej izpostaviti odgovornost tistih KS, ki imajo v srednjeročnem obdobju 1981—1985 planirane investicije na področju otroškega

varstva. Poleg pravočasne zagotovitve komunalno urejenega zemljišča in dogovorjenega deleža finančnih sredstev za gradnjo VVZ, mora vsak občan, predvsem pa starši biti seznanjeni s funkcionalnimi stroški, ki nastopijo z delovanjem VVZ v njihovi KS. Otrresti se je potrebno dogovarjanja in planiranja v ozkih skupinah — forumih, ampak mora s problematiko družbenega varstva otrok biti seznanjen sleherni občan v KS.

4. Na formiranje ekonomske cene v VVO morajo imeti večji vpliv uporabniki — starši (predvsem sveti staršev), da bodo v VVO racionalno in varčno trošili družbena sredstva, hkrati pa morajo biti vzgojnovarstvenim organizacijam zagotovljena finančna sredstva za normalno delovanje.

5. Na področju denarnih pomoči (otroški dodatki) pa še naprej podpirati in izvajati družbeno usmeritev, predvsem kar se tiče preobrazbe denarnih pomoči (več za družbeno vzgojo in manj posameznikom).

Upoštevajoč velik procent znižanja upravičencev do denarne pomoči v letu 1981 ter upoštevajoč strukturo prebivalstva v naši občini predlagamo organom Obč. skupnosti otroškega varstva, da se v letu 1982 obdrži sedanje število upravičencev.

6. Več je potrebno storiti za osveščanje staršev o potrebi vzgojnih dobrin za njihove otroke, da bi tako maksimalno izkoristili obstoječe prostore in razpoložljive kadre. V posameznih KS ne bi smelo priti do tega, da oddelki VVZ niso zasedeni v okviru sprejetih normativov. Pri tem imajo pomembno nalogo Društva prijateljev mladine, VVO, DPO.

7. Čimprej je potrebno uvesti enotno evidenco o socialnem stanju družin in preverjanju učinkovitosti socialnih korektivov za družine, ki s svojimi celotnimi prejemki ne morejo zagotavljati dogovorjene ravni življenjskih potreb — v okviru Centra za socialno delo.

ŠE V RAZMISLEK

»Nelogično, pa tudi s tujim po nepotrebnem preobloženo jezikovno izražanje ni le neprimerno, ampak tudi nedemokratsko, saj podcenjuje ljudi, ki jim je namenjeno.«

Iz razprave s posvetovanja o slovenščini v javnosti

tedenski koledar

PETEK, 2. oktober — Miran **SOBOTA, 3. oktober** — Evald **NEDELJA, 4. oktober** — Franček **PONEDELJEK, 5. oktober** — Marcel **TOREK, 6. oktober** — Bruno **SREDA, 7. oktober** — Dan topništva **ČETRTEK, 8. oktober** — Pelagija

kino

„SVOBODA“ GORNJA RADGONA

2. oktobra ob 19. uri italijanski akcijski film: „MOŽ IMENOVAN BULDOŽER“;
3. oktobra ob 19. uri ameriški psihološki erotični film: „NOČNE IGRE“;
4. oktobra ob 9.30 in 17. uri italijanski akcijski film: „MOŽ IMENOVAN BULDOŽER“;

LENDAVA

3. oktobra ob 17. in 19.30 uri ameriški avanturistični film: „GLOBINA“;
4. oktobra ob 17. in 19.30 uri ameriški film: „VESOLJSKA POSTAJA ŠT. 1“;
8. oktobra britanska drama: „KASANDRIN MOST“.

prodam

LADO 1200, ohranjeno, prodam za 37.000 din. Banovci 7, Veržej. In-345
SIMCA 1005 LS registrirano do aprila 1982 — prevoženih 40.000 km — prodam. Flisar, Brezovci 64, Puconci. M-3438
GLOBOK otroški voziček in avto sedež prodam. Marič, Kroška 14, M. Sobota. Tel. 22-514. M-3439
SIMCA 1100 special, 7,5 milj., prodam. Bela Bakoš, Mojstrska 2, M. Sobota. Tel. 23-031. M-3440
VW PASSAT L prodam. Gor. Petrovci 35, tel. 77-070. M-3441
FIAT ZASTAVA 750, dobro ohranjen, prodam. Drago Broder, Naselje 14. divizije 30, M. Sobota, tel. 23-786. M-3442
MOSKVIČ, karamboliran, letnik 1978, ugodno prodam. Kuzma 24. M-3443
DVE vozni kravi prodam. Irma Kakaš, Čikečka vas 35, Prosenjakovci. M-3444
ZASTAVO 101 L oranžne barve — garažirano in lepo ohranjeno z kasnim radiom in dodatno opremo — registrirano do julija 82 nujno prodam. Farkaš, Bakovci 134. M-3445
HARMONIKO HOHNER LICIA IVP 96-basno prodam. Naslov na upravi lista. M-3446
MALE PUJSKE prodam. Rakičan 88. M-3447
GOSTINSKO OPREMO z vsem inventarjem, točilni pult, 3,60 m s hladilnimi napravami in vitrino. Avtomat za pivo s kompresorjem, akumulacijske peči, 50 stolov, obešalnike in droben inventar, prodam. Cena 370 tisoč dinarjev. Tel. 068-72-700. M-3448
FIAT 126 P, letnik 1979, pralni stroj in hladilnik prodam. Šarkanj, Mojstrska 2, M. Sobota. M-3449
ZASTAVO 750, letnik 77, v odličnem stanju in lahki voz prodam. Puževci 58. M-3450
OPEL REKORD 1500 prodam. Satahovci 32. M-3451
ZASTAVO 101 L, letnik 1977, november, prodam. Ivan Sep, Kapca 72. Le-326
R 4, starejši letnik, lahko tudi po delih, ugodno prodam. Radenci 150 — nad kavarno. In-338
ZASTAVO 101 LUX — letnik 1978 — prodam. Košnik, Stročja vas 31/b, Ljutomer. Tel. 74-006 dopoldan. In-337
ZASTAVO 750 letnik 1974 obnovljeno, ugodno prodam. Stanko Senjur, Križevci 54/a, pri Ljutomeru. In-335

GOLF JL, star dve leti, ugodno prodam. Naslov na upravi lista, M-3398
GOZD (mešani les, bor in smreka) 27 arov, prodam. Naslov na upravi lista. M-3399
GROZDJE, 1000 kg, ugodno prodam. Janez Ošljaj, Strehovci 52, Dobrovnik, M-3400
LIČKALNIK za koruzo, železni valji, pogon eno-fazni motor, ugodno prodam. Vogričevci 42, Ljutomer. M-3401
KRAVO s teletom prodam. Maučec, Lukačevci 2, Martjanci, M-3402
R 4 prodam. Jože Šarkezi, Serdica 112/F. M-3403
KRAVO po prvi telitvi prodam. Elizabeta Klemenčič, Stara gora 12, Videm ob Ščavnici. M-3404
OBRAČALNIK za kosilnico BCS prodam. Ferenčič, Krog n. h. M-3405
VINO, domače, mešano, nad 50 l, prodam. Cena 15,00 din za liter. Stanko Zemljčič, Videm ob Ščavnici, na križišču Sovjak-Zenik. M-OP
NAKLADALEC RIKO na prednji most za ferguson 558 in kabino za 558, prodam. Alojz Belcl, Selce 49, Voličina.
GROZDJE, jurko in izabelo, prodam. Sovjak 118, Videm ob Ščavnici. M-3337
FIAT 1300 karavan, neregistriran, ugodno prodam. Lazar, Ivanovci 4, Fokovci. M-3338
R 4 special prodam. Slavko Hajdinjak, Jurij 22, Rogašovci. M-3360
PLUG nov IMT 755 visok klirens, prodam. Naslov na upravi lista. M-3361
GROZDJE prodam. Naslov na upravi lista. M-3362
OTROŠKO POSTELJO in globok otroški voziček ugodno prodam. Moščanci 63. M-3363
GRAMOFON GARRARD z ojačevalcem ISKRA stereo HI FI, zvočne omarice OZ 40, kasetofon PHILIPS N 2215 in regal za plošče prodam. Rojko, Stara 3, M. Sobota. M-3365
TELICO staro 2 leti, breja 7 mesecev, prodam. Satahovci 3. M-3366
KLAVIRSKO HARMONIKO „VELT MAJSTER“, 120-basno, in moped s štirimi prestavami, prodam. Ivan Šošarič, Radenci 73. M-3367
GROZDJE, klinton, ugodno prodam. Alojz Stefanec, Tropovci 22/b, M-3370
ŠKODO S 110 prodam, lahko tudi z rezervnimi deli. Markišavci 36/a. M-3373
PEČ za centralno kurjavo, malo rabljeno, „STADLER“ 25000 kal., prodam. Anton Kurbus, Norički vrh 21, G. Radgona. M-3375
LADO 1200, letnik 73, prodam. Naselje Jožeta Kerenčiča 22, M. Sobota, tel. 23-295. M-3376
SLAMOREZNICO — puhalnik prodam. Naslov na upravi lista. M-3377
BLATNIK, prednji desni, in desna vrata za GOLFA prodam. Tel. 061 264-947. M-3378
GROZDJE, mešano, na brajda prodam. Mlajtinci 26, Martjanci. M-3379
FIAT 125 P, letnik 1976, prodam. Križevci 147 v Prekmurju. M-3380
KRAVO STARO 5 let, 8 mesecev brejo, prodam. Ernest Horvat, Panovci 7, Križevci v Prekmurju. M-3381
TELEVIZOR črno-beli panorama ugodno prodam. Prešernova 44, M. Sobota. M-3382
TRAJNOGOREČO PEČ prodam. Naslov na upravi lista. M-3383
LADO 1500 in FIAT 1300 prodam. Vadarci 10, Bodonci. M-3384
JEEP registriran in prikolico za osebni avto, nosilnost 1500 kg, prodam. Tel. 22-790. M-3390
MALE PUJSKE prodam. Krog 135. M-3392
AMI 8 — letnik 1976 — registriran do 1982 in AMI 8, neregistriran, in „kurit vella“ za AMI ugodno prodam. Šiftar, Črnelavci 10. M-3393
MOPED s 4 prestavami prodam. Lipovci 25. M-3397
Osebni avto VW — karamboliran — prodam. Naslov na upravi lista. M-FM
HIŠO v Gor. Bistrici ugodno prodam. Ob Kanalu 8, M. Sobota. M-3423

Fotografije za nove osebne izkaznice pri
FOTO HOCHSTÄTTER
Murska Sobota,
Trg zmage 3
Hitro in kvalitetno

Črno-beli televizor in TV stabilizator prodam. Vučko, Mojstrska 2, M. Sobota. M-3424
HIŠO za rušenje v celoti prodam. Gomboc, Pertoča 39. M-3425
KRAVO, staro 5 let, 5 mesecev brejo, prodam. Melinci 3. M-3427
MINI MORIS 1000 — letnik 1961 prodam. Ogled popoldan. Zlatko Devetak, Črnelavci 51/a. M-3428
ZASTAVA 101 — letnik 1977 prodam. Gomboši 181, Krog. M-3429
AUSTIN ALEGRO letnik 1977 prodam. Flisar, Skakovci 40. M-3430
ORGLE HOHNER prodam. Bratonce 21, Beltinci. M-3432
PLUGE za ferguson, 12 col., malo rabljene, prodam. Anton Vučko, Dol. Bistrica 96. M-3433
ASKONO 16 — letnik 1976 prodam. Ogled vsak dan po 16. uri. Panonska 7/a, Beltinci. tel. 71-002. M-3434
ZAZIDLJIVO PARCELO na lepem mestu v Lipovcih prodam. Informacije Lipovci 241, pri Vučjani. M-3435
R 8 — letnik 1965 — registriran do konca februarja 1982, prodam.

sobe

SOBO, veliko s kopalnico in balkon, v bloku oddam. Naslov na upravi lista, M-3386
SOBO oziroma garsonjero v Ljutomeru ali okolici iščem. Naslov na upravi lista. In-340
Zakonski par išče sobo v Ljutomeru ali Murski Soboti. Plačamo za leto dni naprej. Naslov na upravi lista. In-336
ENOSOBNO stanovanje ali garsonjero — opremljeno — išče dekle. Naslov na upravi lista. M-3414

razno

Preključem veljavnost spričevala II. letnika Kovinarski center — smer avtomehanika, izdano leta 1979/80. Alojz Vitez, Nedelica 54/b, Turnišče. M-3385
Preključem veljavnost dveh spričeval I. in II. letnika srednje ekonomske šole. izdano leta 1961/62, 1962/63, Borut Štraus, Puconci 23. M-3387
Preključem veljavnost spričevala Sole za poklicne voznike v M. Soboti leta 1979/80, Franc Petek, Melinci 1, Beltinci. M-3388
Preključem veljavnost zaključnega spričevala izdano leta 1967, Šolski center za blagovni promet M. Sobota. Štefan Pocak, Do-

manjševci 108, Križevci v Prekmurju. M-3394
Preključem veljavnost hranilne knjižice št. 1190-8 izdano pri Kmetijskem kombinatu Apače. Ivan Rigler, Žepovci 24, Apače. M-33396
Lastniško enosobno stanovanje v centru Murske Sobotice zamenjamo za enako v Ljubljani. Informacije, tel. 22-190 od 15. ure dalje. M-3406
Družabnika za obnovitev gostišča ob križišču cest, 3 km od Ljutomera, Kamenščak 66 sprejem. Gostišče prepustim njemu. Strojepisca ali strojepisko rabim za prepis listin, lahko tudi na moj stroj. Anton Puconja, Babinci 30, Ljutomer. In-341

Dragemu sinu in bratu Miru Kuzmi iz Črnc 37 pri Apačah želijo ob odhodu na odsluženje vojaškega roka vse najboljše, dobro počutje v novem okolju, po odsluženju pa, da bi se zdrav vrnil v domači kraj — oče, mama, bratje in sestre.

Novi vozni red potniškega vlaka iz Murske Sobotice!

ŽG Ljubljana obvešča potnike, da bo od 27. septembra dalje odpeljal potniški vlak s postaje M. Sobota 2 minuti prej kot doslej, in sicer namesto ob 15.10 ob 15.08 in namesto ob 18.33 ob 18.31 uri.

MURSKA

KMETIJSKO GOSPODARSTVO
RAKIČAN, n. sol. o.
Rakičan

TOZD PG BELTINCI

Od srede, 23. septembra, samopostrežno prodajamo jabolka v bodonskem sadovnjaku po ugodnih cenah. Jabolka so lepa in priznanih sort. Sadje si obirate v svoje zaboje vsak dan (tudi ob nedeljah) od 8. do 17. ure.

Informacije po telefonu: EE Mačkovci 77-011, Rakičan 23-163. KG Rakičan, TO PG Beltinci.

Naročniki Vestnika imajo pri objavi malih oglasov in zahval 20 odstotkov popusta

Štefan Flisar, Alija Kardoša 4, tel. 22-464. M-SF
ŠKODO za rezervne dele prodam. Titova 1/a, M. Sobota. M-3436
HIŠO z ohišnico, delno opremljeno, takoj vseljivo, prodam. Naslov na upravi lista. M-3437

kupim

Osebni avto VW, dobro ohranjen, kupim. Pustai, Urarstvo, Trznica, Tel. 21-927. M-3364
ŠASJO za avto NSU 1200, letnik 1971, kupim. Ščap F. Črnci 42, Apače. M-3389
PLINSKO PEČ kupim. Naslov na upravi lista. M-HH
PRIKOLICO za tovorni avto, 5 ton, kupim. Stanko Fajfar, Štrigova 33. In-344
HIŠO ali gradbeno parcelo v Pomurju kupim. Lahko se dogovorimo tudi za oskrbo starejših ljudi in prepis hiše. Ponudbe pošljite na uredništvo Vestnika pod „ZDOMCI — DEVIZE“. M-OP
PUHALNIK za seno, z motorjem ali brez, kupim. Naslov na upravi lista. M-3431

zaposlitve

VK ali KV kuharico z dobrim znanjem in nekajletno prakso, kar pa ni pogoj, sprejem v službo. Nudim dober OD, hrano in stanovanje, vse ostalo po dogovoru. Goštilna Belna, Šentilj v Slovenskih goricah, Tel. 062-65-097. M-3395
Komisija za delovno razmerje pri osnovni šoli Kapela razpisuje dela in naloge učitelja v podaljšanem bivanju na nižji stopnji za nedoločen čas.
Pogoj: Izobrazba po zakonu o osnovni šoli. Prijavitelje pošljite v 15 dneh na Osnovno šolo Kapela. M-MM
Otroka sprejem v varstvo. Ana Ambuš, Št. Kovača 5, M. Sobota. M-3413
KV mizarja sprejem. Naslov na upravi lista. M-3452

razpisuje

Samoupravna stanovanjska skupnost občine Murska Sobota

VI. NATEČAJ

za pridobitev družbeno najemnih stanovanj solidarnosti v letih 1981—1985

Upravičenci za pridobitev solidarnostnih stanovanj so delovni ljudje, občani in družine z nižjimi dohodki, upokojeanci, invalidi, borci NOV, kmetje borci NOV, starejši in za delo nesposobni občani ter mlade družine zlasti tiste z večjim številom otrok in ki živijo v težkih materialnih pogojih, če izpolnjujejo naslednje pogoje:

- da prosilec za stanovanje oz. kdo od članov njegove družine ni imetnik stanovanjske pravice za primerno stanovanje ali lastnik primerne vsejivega stanovanja;
- da si prosilec oz. njegova družina ne more rešiti stanovanjskega vprašanja pri ožjih članih družine (zakoncu, starših, otrocih), ki so lastniki ali imetniki stanovanjske pravice več stanovanjske hiše, stanovanja ali stanovanj, ki presegajo stanovanjske normative;
- da prosilec oz. njegova družina doslej še niso imeli ustreznega rešenega stanovanjskega vprašanja;
- da ima prosilec oz. njegova družina stalno bivališče na območju občine Murska Sobota;
- da prosilec sam oz. z družino, ki se je na lastno željo vselil v manj ali neprimerno stanovanje, že najmanj dve leti pred natečajem stanuje v tem stanovanju;
- da prosilec oz. kdo od članov njegove družine ni lastnik počitniške hišice ali druge nepremičnine, katere prometna vrednost ob dnevu razpisa natečaja, ne presega 50.000.— din;
- da prosilec ali za delo sposoben član družine ni neopravičeno nezaposlen;
- da dohodki na člana družine v letu 1980 ne presegajo:
a) 4.383.— din pri delovnih ljudeh in občanah z družinami;
b) 5.260.— din pri upokojeancih, invalidih in borcih NOV,
c) 4.821.— din pri mladih družinah z otroki;
- da upravičenec za pridobitev družbeno najemnega stanovanja solidarnosti vplača lastno udeležbo v višini, ki mu bo odmerjena v skladu z določili pravilnika o pogojih in merilih za dodeljevanje družbeno najemnih stanovanj solidarnosti in za delno nadomeščanje stanarin.

Za mlade družine se štejeta zakonca z najmanj enim otrokom, če nobeden od zakoncev ni starejši od 30 let in če nobeden od zakoncev ne presega 7 let skupne delovne dobe.

Prosilci za stanovanje morajo v svoji vlogi za pridobitev družbeno najemnega stanovanja solidarnosti podrobneje opisati svoje družinske in stanovanjske razmere, k vlogi pa priložiti naslednja dokazila:

- potrdilo o premoženjskem stanju;
- potrdilo o dohodku prosilca in za delo sposobnih članov družine v letu 1980;
- potrdilo o številu družinskih članov;
- potrdilo o stalnem bivališču iz katerega mora biti razvidno, koliko časa stanuje v zadnjem stanovanju;
- eventualna zdravniška potrdila o primeru kronične bolezni prosilca ali članov družine;
- potrdilo o prijavi eventuelne brezposelnosti za delo nesposobnih prosilca ali za delo sposobnih članov družine;
- za mlade družine še: poročni list in potrdilo o skupni delovni dobi zakoncev (izpis iz delovne knjižice);
- mnenje o upravičenosti za pridobitev stanovanja, ki ga podajo:
a) za zaposlene — organizacija združenega dela,
b) za upokojece — društvo upokojeencev,
c) za invalide — društvo invalidov,
d) za borce NOV in kmete borce NOV — občinska organizacija ZB NOV,
e) za zaposlene pri zasebnih delodajalcih — občinska sindikalna organizacija,
f) za druge občane — krajevna skupnost ali Center za socialno delo občine Murska Sobota.

Vloge z vsemi dokazili je nasloviti na „Samoupravna stanovanjska skupnost občine Murska Sobota, Trg zmage 4 v Murski Soboti“. **Natečajni rok poteče 21. oktobra 1981.**

Nepopolne vloge in vloge prispele po poteku natečaja, ne bodo obravnavane!

O rezultatu natečaja bodo udeleženci seznanjeni v roku 7 dni po sprejemu prednostne liste s strani skupščine SSS.

VESTNIK

Štefan Dravec (direktor in glavni urednik), Juš Makovec (pomočnik direktorja in glavnega urednika), Ludvik Kovač (odgovorni urednik), Brigita Bavčar, Jani Dominko, Jože Graj, Milan Jerše, Janez Kurbus, Dušan Loparnik, Feri Maučec (šport), Štefan Sobčan, Janko Stolinik (dopisništvo), Branko Žunec, Gönter Endre (tehnični urednik), Nevenka Emri (lektor). Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29/1 — Telefon: Novinarji 21-232, 21-064 in 21-383; direktor in glavni urednik, odgovorni urednik, naročniški oddelke, računovodstvo, gospodarsko-propagandna služba in tajništvo 21-064 in 21-383, dopisništvo Gornja Radgona tel. 74-597, dopisništvo Lendava tel. 75-085 in dopisništvo Ljutomer tel. 81-317 — Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo — Celotna naročnina 300,00 din, polletna 150,00, za iznemestno celoletna naročnina 700,00 din (330 Sch, 47 DM), za delovne organizacije 400,00. Tekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005 — Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana 50100-620-000112-25730-30-4-01176 — Cena posamezne številke 8 dinarjev. Tiska ČGP Večer Maribor — Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

VESTNIK — Glasilo občinskih konferenc SZDL Murska Sobota, Gornja Radgona, Lendava in Ljutomer — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota, Titova 29/1 — Ureja uredniški odbor:

prodam

TOVORNI AVTO TAM 5000 kasonar, Mercedes 321 kiper in televizor črno-beli, prodam. Stanko Fajfar, Štrigova 33. In-343

TOVORNI AVTOMOBIL MAN 10212 v odličnem stanju, ugodno prodam. Naslov na upravi lista. In-342

GROZDJJE mešano na brajdhah prodam. Gradišče 7, Tišina. M-3407

MALO SLAMOREZNICO na ročni in motorni pogon prodam. Domanjševci 125. M-3409

GROZDJJE šmarnico prodam. Bukovnica 19, Bogojina. M-3410

LEPE SADIKE MAČEH prodam po ugodni ceni. Markišavci 36/b. M-3411

VEČ KUBIKOV mešanih suhih drv in 5 let staro kravo po telitvi, prodam. Rituper, Bokreči 1. M-3412

OPEL ASCONA naprodaj. Tel. 23-877. M-3415

1 ha kmetijske površine in hišo na 16 arski parceli v Renkovcih prodam. Naslov na upravi lista. M-3416

PRIKOLICO za prevoz živine prodam. Gradišče 31, Tišina. M-3418

KATRCO R 4 staro 3 leta prodam. Gradišče 31, Tišina. M-3418

HIŠO z gospodarskim poslopjem in z novim nasadom vinograda — oddaljeno 10 km iz Maribora. Interesenti javite se na naslov Jože Kokol, za Kalvarijo 5, Maribor. M-3420

PONY EKSPRES prodam. Volmut, St. Rozmana 7. M-3420

PEČ na olje EMO 6 prodam. Sercejevo naselje 14, M. Sobota. M-3421

PASSAT VW — letnik 1974 ugodno prodam. Kerenčičeva 6, G. Radgona. Ogled po 15 uri. (pri mejnem prehodu) M-3422

ZAHVALA

Ob izgubi dragega moža, očeta, dedka in brata

Jožefa Hidiča

iz Moravec

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in prijateljem, ki so nam v težkih trenutkih kakorkoli pomagali ter dragega pokojnika pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se tudi duhovniku za pogrebni obred, pevcem, predstavniku KS za poslovilne besede in kolektivoma »Sobota« M. Sobota in

Tovarna mlečnega prahu M. Sobota.

Moravci, M. Sobota, Mar del Plata, 20. 9. 1981

Žalujoči: žena Alojzija, sinova Franc in Avgust z družinama ter brat Franc z družino

*Črna zemlja tebe krije
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.*

V SPOMIN

5. oktobra mineva eno leto boleče izgube, odkar nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, tašča, stara mama in sestra

Marija Korpič

roj. Korpič iz Lemerja 8

Ne solze ne čas ne morejo ublažiti bolečine, ki je nastala v naših srcih. Pust in prazen je naš dom brez tebe, pogrešamo tvojo pridno roko, tvoj dober nasvet. Hvala vsem, ki se jo še spominjate in obiskujete ter krasite njen grob.

Neutolažljivi vsi, ki smo te imeli radi.

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame

Marije Horvatič

roj. Bistrovič

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, sodelavcem in prijateljem ter vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje in izrazili sožalje.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: otroci in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage, dobre mame, sestre in sorodnice

Irene Celec

roj. Kerčmar

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, dobrim sosedom, znancem in sovaščanom za izrečena sožalja, za iskreno sočustvovanje, za darovano cvetje in za številno spremstvo na njeni zadnji poti. Prav posebno se zahvaljujemo dr. Hauzerjevi in dr. Kološevi ter ostalemu medicinskemu in strežnemu osebju internega oddelka za izredno požrtvovalno in intenzivno nego. Prisrčna hvala duhovnikom Deziderju Škaliču in Gustavu Škaliču za pogrebni obred in poslovilne besede, govorniku KS in oktetu za zapete žalostinke. Vsem in vsakemu posebej še enkrat najlepša hvala.

Mele, Murska Sobota, Gorica, 14. 9. 1981

Žalujoči: hčerka Maruška, sestra Marija z družino, nečak Pišta z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, starega očeta in brata

Kolomana Sočiča

iz Tešanovec

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi prerani zadnji poti, mu darovali vence in cvetje, nam v težkih trenutkih stali ob strani, z nami sočustvovali in izrekli sožalje. Posebna hvala sosedom za neizmerno pomoč ter vsem sorodnikom, znancem in prijateljem. Zahvaljujemo se zdravstvenemu in strežnemu osebju internega in pljučnega oddelka bolnice v Rakičanu in zdravstvenega doma M. Sobota za lajšanje trpljenja v času njegove bolezni. Hvala g. duhovniku in pevcem ter govorniku KS Tešanovci za tolažilne besede ob slovesu.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: žena Irena, hčerka Emica z družino, sin Geza z družino, brat Ludvik z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, dedek in pradedek

Janez Barbarič

iz Zenkovec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, dobrim sosedom za nesebično pomoč ter vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, zasuli njegov grob z venci in šopki cvetja. Iskrena hvala govorniku tov. Emilu Hodoščeku, GD iz Zenkovec, Strukovec in Puzevec. Posebna hvala g. duhovniku za ganljive besede, pevcem za odpete žalostinke.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: sin Bela z ženo Gizelo, vnukinji Blanka in Erika z možem Štefanom in pravnuk Dejan

*Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel.*
Kosovel

ZAHVALA

Ob mnogo prerani in nenadomestljivi izgubi našega sina, brata, ujca, bratranca, nečaka in kuma

Jožeta Kuharja

iz Trdkove 86

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter z nami sočustvovali in nam pomagali v najtežjih trenutkih. Prisrčna hvala zdravnikom in zdravstvenemu osebju bolnišnice v Rakičanu, ki so mu nekaj let lajšali bolečine in mu skušali rešiti življenje, duhovniku za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in mladincem in mladinkam iz Trdkove za posebej organizirano spremstvo, darovani venec in govor ob odprtem grobu.

Hvala vsem, ki ste pokojniku kakorkoli pomagali v času njegove bolezni.

Žalujoči: mama Agneška, oče Jože, sestre Ana, Micka in Angela z družinami, strici, tete z družinami ter ostalo sorodstvo

Ob gledanju opojne čaše življenja, naj tolaži nas misel ta: — edina pravica sveta večno velja, saj ne more izpiti nihče je do dna.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi

Marije Pozvek

roj. Fartek iz Motovilec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem za nesebično pomoč v najtežjih trenutkih njene bolezni in za izrečena sožalja. Hvala duhovščini za pogrebni obred ter pevcem za odpete žalostinke. Zahvaljujemo se tudi za vence in cvetje, ki naj simbolizira večni spomin njenega trdega, a spoštovanja vrednega življenja.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Motovilci, 20. 9. 1981

V trajnem spominu jo ohranimo: hčerke Kristina, Marija, Helena, Jožica, Anica, Angela z družinami ter vnuki in pravnuki.

ZAHVALA

Vsem, ki ste pospremili na zadnji poti našo drago

Alojzijo Žnidarič

roj. Kovačič
iz Grab pri Ljutomeru

ji darovali cvetje in izrekli sožalje, se zahvaljujemo. Zahvaljujemo se zdravstvenim delavcem in bližnjim sosedom, ki so ji bili v pomoč in ji lajšali zadnje dni življenja, prav tako cerkvenim predstavnikom, govornikom in pevskeму zboru iz Križevca, ki so jo pospremili na zadnji poti.

Žalujoči: mož Anton, otroci Jožko, Tone, Stanko, Anica, Greta in Lojzka z družinami

PREDSTAVITEV SLOVENSKE PROIZVODOV V SZOMBATHELYU

Izdelki za madžarske kupce

Včeraj so v središču Železne županije na Madžarskem, Szombathelyu, zaprli razstavo izdelkov slovenske industrije, ki so jo pripravili slovenska gospodarska zbornica, SOZD ABC Pomurka in izvršni svet Železne županije. Na razstavi je sodelovalo skupaj 32 slovenskih organizacij združenega dela, med njimi večina takih, ki se je že doslej vključevala v blagovno obmejno menjavo med Slovenijo in Železno županijo. Razveseljivo je, da je bilo med razstavljalci tudi okoli 15 takih, ki se tokrat prvič predstavljajo madžarskim potrošnikom in bodočim poslovnim partnerjem z namero, da tudi njihove proizvode vključijo v ponudbo znane szombathelyske blagovnice Jantarka in druge oblike maloobmejne blagovne menjave.

Omeniti velja, da sta razstava v veliki športni dvorani v Szombathelyu in duhovita modna revija, ki je bila na dan otvoritve pretekli četrtek v novem mladinskem domu, naleteli na veliko zanimanje Szombathelyčanov, še zlasti pa so se v vse delovne dogovore, povezane z razstavo, aktivno vključevali gospodarstveniki Železne županije. Prav dogovori gospodar-

stvenikov po četrtkovi otvoritvi in ves teden, ko je prireditev trajala, so pravzaprav največja prednost tega dogodka. Izkoristili so namreč priložnost, da so konkretizirali številne predhodne dogovore, se zmenili za nadaljnje sodelovanje, pri katerem prihajajo vedno bolj v ospredje višje oblike gospodarskega sodelovanja med slovenskimi organizacijami združenega dela in madžarskimi proizvodnimi podjetji.

Tako smo lahko že na tej prvi razstavi videli prve skupne proizvode delovne organizacije Sobota, TOZD Obrtništvo iz Murske Sobote in mizarsko gradbenega podjetja iz Körmenda, ki bosta v prihodnjih letih nadaljevala s skupno proizvodnjo oblaginjenega pohištva. V oktobru bodo podpisali pogodbo predstavniki Planikine turniške TOZD in szombathelyske tovarne obutve Szabaria in takih dogovorov, ki pa še niso tako daleč je prav v zadnjem času še veliko.

S szombathelysko predstavitevijo so slovenske organizacije vrnilo dolg gospodarstvu Železne županije, ki se je celovito predstavilo na letošnjem kmetijsko-živilskem sejmu v Gornji Radgoni. Dogovorili so se, da se bodo gospodarstveniki Slovenije in Železne županije na ta način srečevali tudi v prihodnjih letih.

I. Benko

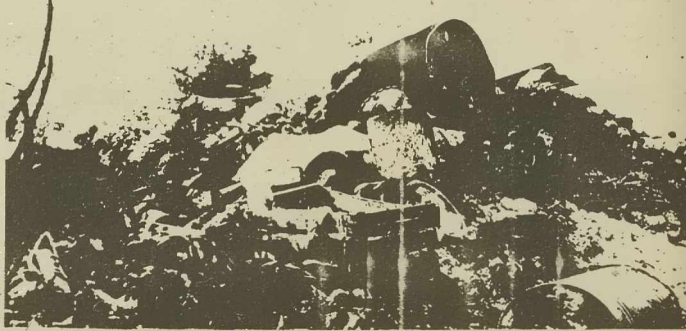

Otvoritev razstave slovenskega gospodarstva v Szombathelyju so se udeležili številni predstavniki političnega in gospodarskega življenja iz Slovenije in Železne županije. Med njimi so bili tudi z naše strani podpredsednik slovenskega izvršnega sveta Vladimir Klemenčič in predsednik Gospodarske zbornice Slovenije Andrej Verbič, sejem pa je odprl Csonka György, podpredsednik županijskega izvršnega sveta. Naš posnetek je z otvoritve razstave, ko sta si jo ogledala tudi podpredsednika izvršnih svetov Slovenije in Železne županije.

ŠE MALO POTRPEŽLJIVOSTI

Tako je bilo pred tednom na odlagališču smeti in odpadkov blizu Kroga. Neprijetnih vonjav so se naveličali v Krogu, Satahovcih in celo v Bakovcih. Obljuba: do konca leta bo odlagališče zasuto in ga več ne bodo uporabljali, okoličinam pa se spet obeta čist zrak.

Foto: J. Stolnik

POLANA

GASILSKI AVTOMOBIL

Hiter razvoj tehnike tudi gasilce dobesedno sili, da iz leta v leto izpopolnjujejo svojo opremo. Tega se dobro zavedajo tudi gasilci v Polani pri Murski Soboti, ki so v nedeljo popoldne na posebni slovesnosti prevzeli gasilsko vozilo vredno 320 tisoč dinarjev. Čeprav dograjujejo gasilski dom, so medtem skrbno zbirali denar za vozilo. Zdaj so kar dobro opremljeni, zato naj dodamo, da so vaščani in prebivalci nekaterih okoliških vasi primaknili precej denarja. Lovska družina Dolina je prispevala 50 tisoč dinarjev, Franc Polanič iz Brežic pa je gasilcem podaril precej metražnega blaga za gasilske obleke.

Na sliki: prevzem gasilskega vozila, za katerega so vsi prispevali po svojih močeh, celo lovci, ki spodbujajo vse, kar prispeva k podružbljanju naše varnosti.

Jasna Lovenjak

Foto: J. Stolnik

7. SREČANJE MLADIH PROSTOVOLJCEV TO

Prvo mesto Radgončanom

Sedmo srečanje mladih prostovoljcev TO koroške, mariborske in pomurske regije v Gornji Radgoni je odprl predsednik PS ZSMS za Pomurje Marjan Žerdin, o dogodkih pred in v začetku druge svetovne vojne pa je govoril prednik pokrajinskega štaba TO Franjo Šonaja. Mladi pa so se poleg tekmovanja v kvizu pomerili še v streljanju, orijentaciji, poznavanju orožja, metanju bombe in plezanju po vrvi. Največ uspeha so imeli mladi iz radgonske občine, ki so v ekipni konkurenci osvojili prvo

mesto. Sicer pa so na tekmovanju bili doseženi naslednji rezultati: **Poznavanje orožja:** 1. Vlasta Benko (GR) 42 točk, 2-4. Emica Šek (Orm), Rafael Svenšek (Pt) in Lidija Pšeničnik (Drav) po 30 točk; **Razstavljanje in sestavljanje orožja:** 1. Mirko Iskra (GR) 83 točk, 2. Marjan Kunčnik (Radlje) 83, 3. Zvonko Marot (Drav) 77 točk; **Metanje bombe:** 1. Tomo Vrabčič (Pt) 40, 2-3. Iztok Galinec (Dr) in Aleksander Kustec (Lendava) po 30 točk; **Plezanje po vrvi:** 1. Jože Farkaš (Lend) 15, 2-3. Vlado

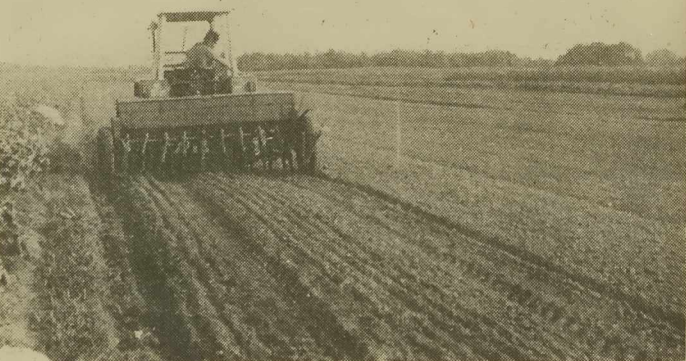
Crešnik (GR) in Ivo Hohne (SB) po 12 točk; **Streljanje z MK puško:** 1. Ormož 216 krogov, 2. Radlje 209, 3. Gornja Radgona 190 krogov; **Posamezno:** 1. Vučko (GR) 82, 2. Vernik (Or) 79 in 3. Harnik (Radlje) 75 krogov; **Orientacija:** 1. Gornja Radgona 92 točk, 2. Lenart 79, 3. Ptuj 71 točk; **Kviz:** 1. Ravne, 2. Ormož, 3. Dravograd, 4. G. Radgona in 5. Maribor; **Skupni vrstni red:** 1. Gornja Radgona 463, 2. Ptuj 413, 3. Ormož 411, 4. Radlje 381, 5. Dravograd 376 točk itd. Feri Maučec

LJUTOMER

Ugodna ocena

V torek so vsi trije zbori skupščine občine Ljutomer razpravljali o dveh pomembnejših točkah dnevnega reda: oceni gospodarjenja v prvem polletju in samoupravni organiziranosti in delovanju SIS gospodarskih dejavnosti. Delegati so (čeprav nekoliko pozno) sprejeli poročilo o polletnem gospodarjenju in ga na splošno ocenili kot zelo ugodno, čeprav bo nekatere dele poročila (investicije, zaposlovanje ter uvoz in izvoz) potrebno v bodoče še dodelati in jim posvetiti večjo pozornost. Prav tako bo potrebno posvetiti pozornost tudi izgubam. V občini Ljutomer so z izgubo ob polletju poslovale tri OZD. Na skupni seji je bila podana tudi ocena gospodarjenja za prvih devet mesecev in kot kaže, bodo rezultati podobni polletnim, seveda pa je to le prva ocena in počakati bo treba na končne rezultate.

D. L.

Čeprav temeljne zadržne organizacije niso sposobne nuditi strokovne pomoči v času jesenske setve vsem kmetovalcem (premalopospeševalcev), pa setev pšenice in rži kljub temu dobro poteka. Povsem upravičeno pričakujemo, da bodo zasebni kmetje to jesen zasejali z žitaricami toliko hektarjev kot še nikoli doslej. Ker sejejo visokorodne sorte, bo pridelek prihodnje žetve, seveda, če ne bo nanj vplivalo slabo vreme, obilen in bomo tako v Pomurju prav gotovo dosegli načrtovano količino odkupa — 11 tisoč ton.

Foto: S. Sobočan

AMD
GORENJE
VARSTROJ
LENDAVA

Prireja 3. oktobra ob 13.00 uri in 4. oktobra ob 13.00 uri v Petišovcih

ČETRTO TRADICIONALNO ZLATO ČELADO

Sodelujejo vozniki iz Nizozemske, Anglije, Češke, Poljske, Avstrije, Madžarske, ZR Nemčije in Jugoslavije.

Pridite na izlet v Petišovce in si oglejte privlačne dirke!

PRI VSAKEM PRI-
PRAVLJANJU JEDI
UPORABLJAJTE
ZACIMBE ZACIN
C.

ZACIN
C

CENTRO
proizvod
Prehrambena industrija Beograd